

UGOR FÜZETEK.

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

4. SZÁM.

MÁTÉ EVANGÉLIOMA MOKSA-MORDVIN NYELVEN

TYUMENYEV A. FORDÍTÁSÁBÓL

BEVEZETÉSSSEL ÉS SZÓJEGYZÉKKEL KÖZÖLT

BUDENZ JÓZSEF.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK XVI. KÖTETÉBŐL.

BUDAPEST, 1881.

A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.)

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1897

1897

1897

1897

1897

1897

1897

1897

1897

UGOR FÜZETEK.

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

4. SZÁM.

MÁTÉ EVANGÉLIOMA MOKSA-MORDVIN NYELVEN

TYUMENYEV A. FORDÍTÁSÁBÓL

BEVEZETÉSSSEL ÉS SZÓJEGYZÉKKEL KÖZÖLTE

BUDENZ JÓZSEF.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK XVI. KÖTETÉBŐL.

BUDAPEST, 1881.

A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ HIVATALA.

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.)

MOKSA-MORDVIN MÁTÉ EVANGÉLIOMA.

Az 1879. évben megjelent Kazánban Máté evangéliomának egy moksá-mordvin fordítása, A. I. Tyumenyev munkája.¹⁾ Ez új textus, a melylyel a mordvin nyelv tanulmányára szolgálható textusok csekély száma most megszorodott, kivált nyelvészeti szempontból azért fontos, hogy a mordvin nyelv egyik dialectusának, a moksának, megint egy új színezetét tünteti föl, a melyet különösen a szóközépi *a*-nak sűrűbb előfordulása (*i* és *e* helyett) jellemez. Igaz, hogy fordítója általán véve kelletlenül szorosabban ragaszkodott orosz nyelvű eredetijéhez; ámde ilyen fogyatkozásban sínylenek többé-kevésbé minden első biblia-fordítások, teszem a régi magyar biblia-fordítások is, a melyeket mégis igen becses emlékeknek kell tartanunk. Szerencsénkre a moksá-mordvin nyelvet már másunnan, még pedig eredeti néphagyomány-féle textusok alapján is ismerjük, s így meg is tudjuk ítélni, mi és mennyi ezen moksá nyelvű fordításban az oroszosság, a mely benne főleg szólások szerkezetén meg néhol a szórenden vehető észre. Így pl. hibás utánpótlás a genitivusnak *izal'* (= or. жалъ) mellett való használata: 15, 32 *izal' tejn sä lomatneñ* = жалъ мнѣ сего народа | a relativumot általánosító orosz ни negatióval fordítva: 26, 13. *koša af uli azf* («hol nem lesz mondva») = гдѣ ни будетъ проповѣдано (valahol v. akárhol prédikáltatik) | szintilyen: 10, 11.

¹⁾ Teljes czíme: Господа нашего Иисуса Христа святое евангеліе отъ Матѣея. На Мокшанское нарѣчіе Мордовскаго языка преведено А. И. Тюменевымъ. Изданіе православнаго Миссіонерскаго Общества.

*daldä suva*¹⁾ | szintén hibás genitívus: 26, 65. *mezenti tejnek nä-jafthjhtneñ* = на что намъ свидѣтелей (szószerint: «ad quid nobis [opus est] testium») | használja ugyan a *-ks* ragos translativust prædicativusúl, de gyakran helyette a *-sa* ragos inessivussal is él; ez csak onnan lehet, hogy az inessivus (*-sa*) eszközhatározóúl (instrumentalis) is szolgál, — az oroszban meg az instrumentalis egyszersmind prædicativus-féle értékkel is jár: 19, 17. *lemdasamak parasa* (e h. *paraks*) = называешь меня благимъ (nevezel engem jónak); 21, 13. *tin tijast sonú moda-kudsa* = вы сдѣлали его вертепомъ (ti tettétek azt barlanggá) | a jelző genitívus igen közönségesen utánna áll a jelzettnek (a nélkül hogy ez utóbbihoz még 3. birtokos-személyrag járúlna, mint pl. 1, 1. *rodats Jisus Xristosť* nemzetsége J. Krisztusnak). — De ezen és egyéb apró oroszosságai mellett megmarad a Tyumenev-féle moksa Máté-fordításának nyelvészeti értéke hang- és alaktanra, valamint szótárra való tekintetben; sőt dicséretére ki kell emelnünk, hogy a mordvin nyelvnek némely sajátosságos és a gyakorlati alkalmazásban bizonyosan nehézség-tevő alakjait, t. i. a tárgyszemély-mutató igeragozás alakjait következetesen és az eredeti textusokhoz mérve helyesen használja; csak a munka vége felé találunk erre nézve többször vétket (t. i. a tárgy-as alak mellőzését) s majdnem úgy látszik, hogy valamely javító kéznek üdvös működése nem hatolt el egészen odáig. Egyébiránt a fordítás nyelvészeti becsét mindeknek fölött az ajánlhatja, hogy benne többször a tárgy-as igeragozásnak egy eddig föl nem jegyzett alakjára akadunk, a melynek alkotása pedig teljesen okszerű és érthető: t. i. *nt*-végű «ti — őt v. őket»-féle alak, mely különben a moksa-mordvinban *-št*, s az erzában *-nk* végű: 7, 16. *sodasajnt* (*sinn*) megismeritek (őket) | 23, 34. *kulaftsajnt* megölitek (*fketneñ* az egyikeket) | 23, 14. *sevandajnt* megeszitek, megemésztitek (az özvegyeknek házukat) | 23, 13. *af nolasajnt* nem bocsátjátok (a bemenni akarókat) | 13, 30. *kadijnt* hagyjátok, engedjétek (ezt és a másikat) | u. o. *kočkajnt* szedjétek (a konkolyt) | u. o. *sotijnt* kössétek | u. o. *pirdajnt* gyűjtsétek, takarjátok (a búzát) | 14, 18. *kandijnt* *sinn* hozzátok őket |

¹⁾ De figyelemre méltó, hogy a Reguly jegyezte moksa-mordvin mondatokban is fordul elé a negatiónak illetén használata: lásd NyK. XIII, 133. l. (555—560. sz.).

15, 14. *kadijnt sinni* hagyjátok (öket) | 19, 14. *noldajnt idtnei i dajnt kird' sinni* eresszéték a gyermekeket s ne tartsátok őket | 22, 9. *terdajnt hívjátok* (mind, a kiket találtak). — Találunk benne arra is néhány példát, hogy az egyes-sz. 1. szem. birtokosrag -*zä* helyett -*nzü* volt: 26, 28. *vernzü (moní)* «az én vérem»; 27, 46. *škajnzü* «istenem»; 15, 22. *stirnzü (moní)* «leányom»; 21, 13. *kudnzü* «házam»; 24, 48. *aziranzü* «uram»; 12, 49. *bradnzü* «frater meus». Eddig ilyent csak egyet hozhattam föl Ornatov grammatikájából (*nujnzü* «aratóm»: l. NyK. XIII, 49.).

Írásmódjára nézve Tyumenyev fordítása általában következetesnek mondható. Alapszabálya neki az etymologiai helyesírás, mely szerint a szótők végebeli consonansok megtartják azon alakjukat, a melylyel rájuk következő vocalis mellett ejtendők, habár a velük érintkező képzők vagy ragokbeli consonansok ez ejtésnek némi változását követelik. E szerint jelesen a szótövégi lágy consonansok nem alkalmazkodnak (írásban is) a képzők és ragokbeli kemény kezdőconsonansokhoz: pl. *valgs'* leszállt (præs. 1. *valgan*); *pingsta* időben (nom. *pingä*); *kurgti* a szájnak (nom. *kurga*); *märgk* mondjad (pr. 1. *märgan*) | *tonads'* tanúlt (pr. 1. *tonadan*); *kudti* a háznak, *kudsa* házban (*kud*: *kudu* haza) | *vürgazt* farkasok (*vürgaz*); *azk* mondjad (pr. 1. *azan*). Kivételt tesz az illativusi *s* lágyulása vocalis vagy nasalis előtt: *langazanza* reája (*langs*), *utaraznza* ellene (*utars*); de 8, 2. így írja: *malasnza* (*malas*). Viszont némely ragnak kezdőconsonansa sem alkalmazkodik a szótöbéli végeconsonanshoz; pl. az ablativus ragja állandóan -*da*-nak van írva (mért így hangzik vocalis után: *avada*, *kšida*), előző *t* után is: *terdaftda*, *kočkaftda*; a dativusi ragot meg mindenütt -*ti* alakban találjuk előző *n* mellett is (pl. *ava*-tól többes-sz. dat. *avatnenti*, míg Ahlqvist és Reguly textusaiban ilyenkor -*di* lép föl: *avatnendi*). — Itt meg kell jegyeznünk, hogy Tyumenyev általában egyes ragoknak bizonyos megállapított alakját írja ki; így pl. nála a genitivus ragja jésített -*n* (úgy mint többnyire Regulynál is, NyK. V, 121, míg Ahlqvistnál rendszeren *n*, s csak a hosszú *ā*-végű tőkön *ü* a gen. ragja, pl. *avā*: *avan*), de az -*nza* és -*sna* birt. személyragok után tiszta *n* (-*нъ*: pl. *azirsnan*, *valsnan*); ehhez még azon sajátság járúl, hogy az egyes-sz. genitivust rendszeren kettős betűvel írja: -*nü* (-*ннъ*), még ha nem előzi is vocalis: *turanü*, *menelnü* (менельннъ), a többes-sz. genitivus azomban csak

-*n*-en végződik (-*neñ*, -*неñ*), valamint birtokosragos névszók genitivusa is: *alazñ* patris mei (*alazñ* pater meus) | ellenben tiszta *n*-vel van nála az egyes-sz. 1. szem. ragja (így R. A. is): *ezdadn* tőlem, *martan* velem, *sodan* tudok (kivéve a praeteritumbeli egyes-sz. 1. személyt, a hol az *n*-nek külön oka van: NyK. XIII, 74.) || a határozott genitivus ragja (egyes-sz.) jésített -*t*-vel (-*ть*) (Regulával egyezőleg, A.-nál -*t*) | ellenben az egyes-sz. 2. szem. ragja, meg a többes-sz. nominativus ragja tiszta *t*-vel (szintígy A. R.): *martat* veled, *sodat* tudsz, *avat* asszonyok (kivételesen a praeteritum ragozása: *sodat* NyK. XIII, 74); a praeteritumnak többes-sz. 3. szem.-nek *st*-je, a jésítés hátravetésével *st*-nek van írva (-*сть*).

A moksa-mordvin nyelvhangok jelölésére Tyumenyev amúgy beérhette az orosz írás betűkészletével. Külön jegyet csak egyet alkalmazott: ю (= *ju*) mellett fölibe vetett vízirányos vonalkával ѵ (= *jo*): pl. ѵѡркѣ (*jovks*), сѵрма (*šorma*). A *t* előtt bizonyos esetekben (Mordvin nyelvtan §. 10, a.: NyK. XIII, 21) betoldandó *h*-t, mely *χ*-nak hangzik, ugyancsak *x*-val írja: pl. кармаѵхъ (*karmajht*), юрхъ (*jurht*); de nem fordul elő mindenütt, a hol az Ahlqvist ismertette nyelv föltünteti (pl. *korta*- beszélni = A. *korhta*-). Némileg tökéletlen csak az *ä* és *e*-nek jelölése, illetőleg megkülönböztetése (a mely azomban nem mindenütt nagyon fontos), a mennyiben az *ä*-re használt я betű egyszersmind *ja* ('*a*') is, s a szóvégén való *e* betű (A. és R. adatai, valamint a mélyhangú szókban megfelelő *a* szerint) rendszeren *ä*-t jelöl, míg az *e* szóközepén (A. és R. szerint) jobbadán *e*-nek veendő.

Új moksa-mordvin textusunk átírásában csak keveset tértem el a szerző írásmódjától. Egészben megtartottam az etymologiai írást, a melyet egynémely esetben még helyre is állítottam (pl. a *c*-t fölbontván *ts*-re, a hol külön *t* és *s* került össze, vagy a hol a *t* csak ejtéskönnyítő betoldás: pl. *pantšan*, *moñts*; *fastsa* «együtt», ebből *f-vastsa* «egy helyben»). Egyenként: a *t* és *k* előtt betoldott *χ*-t, úgy mint az eddigi átírt mordvin textusokban (Ahlqvisttel egyezőleg) *h*-val jelöltem, a *χ*-t meg csak ott alkalmaztam, a hol ezen gutt. spirans eredeti szóhang (pl. ezekben: *raχa*-, *puχana*, s orosz eredetű szókban: pl. *greχ*, *duχ*) | a genitivusi *n*-t megtartottam *n*-nek, de kettőzetlenül, pl. *tuwañ*, *menelñ*, s nem: *turanñ*, *menelnñ*; a szem.-névmások genitivusában: *monñ*, *tonñ*, *sonñ*, *minñ* stb. az első *n* a tőhöz tartozó (nominativusok: *mon*, *ton*,

son ; min stb.) | csak a *langa* szónak gyakran eléforduló iness. illat. elat. casusait írtam *ng* helyett *nk*-val: *lanksa*, *lanks*, *lanksta* | az *e*-nek hol *e*-vel, hol *ä*-vel, meg a szóközépi *я*-nak hol *ja* ('*a*)-val, hol *ä*-vel való átírására nézve főleg az Ahlqvist és Reguly-féle textusok útmutatását vettem számba | szintígy a jésítés kitételére, illetőleg némely esetben mellőzésére nézve: így pl. az -*сть*, -*сь* igealakvégeket -*st*, -*sk*-val írtam át; meg egyes magashangú szókban: *menel* h. *menel*, *stir* h. *stir*, *molt* h. *molt* stb.; maga a mi textusunk is egyszerűsíti néha a jésítést, pl. *loman*-nak határozott genitivusát *loman* helyett így írván: *loman*.

Tyumenyevnek moksa Máté-evangéliomának mint nyomtatványnak az a gyengéje van, hogy elég sok benne a sajtóhiba. Hozzá van ugyan egy «sajtóhibák (опечатки) jegyzéke» csatolva, a melyben vagy 46 hiba ki van javítva; de e jegyzék az egész 112 lapra terjedő könyvnek csak 17—74. lapjairól szedi a hibákat; pedig a kijegyzetteken kívül is akadnak még hibák, s a többi lapok sem hibátlanabbak mint a javítottak. Sőt egy helyen (12, 42) a javító épen rosszra találta javítani a helyest: *пялешиниреннь*-ből ugyanis kihagyatja az egyik *ши*-t, pedig a szó (*päläsiširén*) azt teszi «dél-táji» (der mittagsgegend) s előrsze nem *pälä*, hanem *päläši* (*pälä-si*) «fél-nap=dél». — A kiadásban kijegyzetteken kívül még javítani valóknak találtam a következőket: 1, 19. *vidzelgaftams* helyett így kell: *viðelgaftams* (21, 37. csakugyan *z*-vel: *viðelgadijht*) | 2, 5. *ingaŋceñ* h. olv. *ingalceñ* | 2, 8. *sojñ* h. *sonñ* | 2, 23. *konatsti* h. *konantsti* | 3, 3. *kodants* h. *konants* | 4, 12. *vannijhtneñ* h. *vanijhtneñ* | 5, 1. *лотантьнень* (*lotantneñ*) h. *ломантьнень* (*lomanitneñ*) | 5, 28. *sejdijnts* h. *sedijnts* | 5, 43. *келькъ* h. *кельгкъ* | 6, 18. *аляцъ* h. *аляце* (*alatsü*) | 6, 28. *pančstneñ* h. *pančtneñ* | 8, 6. *mojñ* h. *monñ* | 8, 8. *tejza* h. *tejnza* | ib. *mojññ* h. *monñ* | 9, 8. *nänn* h. *tänn* (azaz: *tän*) | 9, 26. *kolla* h. *kolga* | 9, 36. *vanijftita* h. *vanijftima* | 10, 10. *трямать* h. *трямать* | 10, 23. *kenirdtat* h. *kenirtad* | 14, 35. *ozandams* h. *azandams* | 15, 13. *lang* h. *langs* (*lanks*) | 15, 27. *morškt* h. *morkšt* | 15, 37. *suskamnda* h. *suskamada* | 16, 28. *penzasas* h. *penzasas* | 17, 12. *сярьдькь* h. *сярядькь* | 18, 20. *puramijht* h. *puramijht* | 18, 30. *изъ* h. *изъ* | 20, 1. *tijadijhtneñ* h. *tijandijhtneñ* | 20, 3. *ombecel* h. *ombacel* | 20, 21. *käjt* h. *kädt* | 20, 30. *ижальдыметь* h. -месть | *синь* h. *синь* | 21, 30. *saš* h. *saš* | 22, 30. *пръвякь* h. *пръвякь* | 23, 12. *alukšna-*

vijš h. *aluksiavijš* | 23, 27. вешанъ h. вешанъ | 24, 39. изсь h. изъ | 25, 37. *kelgijsa simftamä* h. *kelgijsa i simftamä* | 26, 22. *ezdant* h. *ezdast* | 26, 26. *talazä* h. *telazä* | 26, 58. *ičkidzä* h. *ičkizdä* | 27, 2. *sotaš* h. *sotaž* | 27, 7. мемастырннь h. лiемастырннь | 27, 29. максть h. максть | 27, 50. вакгельса h. вайгельса | 27, 55 *ičkidzä* h. *ičkizdä* | 27, 60. керязе h. керязе | 28, 4. кудать h. кулатъ | 28, 8. *tonaziĵhtnenti* h. *tonadiĵhtnenti* | 28, 10. *bradnenti* h. *bradtnenti* | 28, 12. максть h. максть || többször előfordúl a *veš-*, *vešand-* «keresni» ige *š* (ш) helyett *šč* (щ)-vel: *vešč-*, de a helyes *veš-* is találkozik || *mäk* (мякъ) «egész, mind (usque)» h. *van mäh* (мянъ) 11, 23, 22, 26, 27, 45. (lásd alább a Szójegyzékben: *mäk*) || hibásnak tartom ezt is: 5, 23. *vizdġeftima* «бесовѣстный, gewissenlos», a mely a *vizd-* «szégyenleni» igéhez tartozik (tekintve hogy a *-fiima* képző csak névszóhoz járúl, tehát itt a *vizd-* től való nom. verbale kell s hogy ilyen R. A.-nél: *vizks* e h. *vizdks*, a melytől a mdE.-ben csakugyan van *vizksteme* «szégyentelen»: jóformán itt *виздгефтыма* helyett ez volt a kéziratban: *виздкестыма*: *vizdksftima*) || 22, 24. *es-šazînza*-ról lásd a Szójegyzéket (*šas* alatt) || 1, 21. *lomanzan* e h. *lomañ-nzan* (*lomañenzan*) összevont alaknak tekinthető.

B. J.

Svätöj Jevangel' Matfejt-ezda.

Vasence glava. (I. Fejezet.)

Rodats Jisus Xristost, Davidni éorants, Avraamni éorants. (2) Avraams šacftazü Isaakt; Isaaks šacftazü Jakovt; Jakovs šacftazü Judat i bradanžan; (3) Judas šacftazü Farest i Zarat Famar-t-ezda; Faresš šacftazü Ezromt; Esroms šacftazü Aramt; (4) Arams šacftazü Aminadavt; Aminadavs šacftazü Naassont; Naassons šacftazü Salmont; (5) Salmonš šacftazü Voozt Razart-ezda; Voozs šacftazü Ovidt Ruft-ezda; Ovids šacftazü Jessejt; (6) Jessejs šacftazü Davidt oču-azırt; David oču-azırs šacftazü Solomont Urijał irvünts-ezda; (7) Solomonš šacftazü Asał; (8) Asaš šacftazü Josafatł, Josafats šacftazü Joramł; Joramš šacftazü Ozıjał; (9) Ozıjaš šacftazü Jofamł; Jofamš šacftazü Azazł; Azazš šacftazü Jezekıjał; (10) Jezekıjaš šacftazü Manassıjał; Manassıjaš šacftazü Amonł; Amonš šacftazü Josıjał; (11) Josıjaš šacftazü Joakimł; Joakimš šacftazü Jexonıjał i bradanžan Vavılontı vütamada ingalı; (12) Vavılontı vütamada melü Jexonıjaš šacftazü Salafıılł; Salafıılš šacftazü Zorovavell; (13) Zorovavelš šacftazü Avıudł; Avıudš šacftazü Eliakimł; Eliakimš šacftazü Azort; (14) Azorš šacftazü Sadokł; Sadokš šacftazü Azımt; Azımš šacftazü Eliudł; (15) Eliudš šacftazü Eleazart; Eleazarš šacftazü Matfanł; Matfanš šacftazü Jakovł; (16) Jakovš šacftazü Josıfł Marijał mırdünts, konants-ezda šacš Jisuss, lemdavıjs Xristos. (17) i stanü sembä šacamatnü Avraamt-ezda Davidł tejs kemnılijü šacamat; Davidł-gä ezda Vavılontı vütamas kemnılijü šacamat; Vavılontı-gä vütamat-ezda Xristost tejs kemnılijü šacamat. (18) Jisus Xristost šacamas ulš taf-tanü: koda nengü Josıfš af šavazü mamants Marijał es pelänza i karmašt erama fkü kudsa, šada ingalı ulš sonı peksanza ušaptf svätöj duxt-ezda. (19) Josıfš mırdüts sonı ulaz para lomaı i af re-

šaš vizdelgaftams sonñ, puts noldams sonñ šopfsta. (20) a mižarda son stanä mülas, vov näjavš onstanza škabazñ angels i mürgs: Josif Davidñ čoraj! dat peļ šavams Marijat irvātseñ; vad šačfs peksanza uli svätoj duxt-ezda. (21) šačftij že čora i maksat tejnza lem Jisus; vad son vansiñ lomanzan sinn grextneñ-ezda. (22) sembä titä ulš, uleza tijf azfs škabazt-ezda ingalceñ-sodajt kuvalga, kona kortaj: (23) vov stir pekjaj i šačftij čora i putijht tejnza lem Emmanuil, mezä uli: miñ martanak škaj. (24) sirgadāz ont-ezda Josifs, tijs, koda mürgs tejnza škabazñ angels, i šavazä irvānts. (25) i iz soda sonñ, koda meki-päli son šačftazä čorants, vasence idt, i son maksš tejnza lem: Jisus.

Ombace glava. (II. Fej.)

Mižarda šačš Jisuss Viflejemsä Judejañ, očü-azirt Irodť pingsta, sašt Jerusalims sodaj-lomatnä ši-stama šireť-ezda i kortajht: (2) kosa od šačfs Judejañ očü-azirs? vad min näjašk teštents ši-stamat širesa, edi samä šukuñama tejnza. (3) kulaž titäñ očü-azir Irodš šumbaravš i sembä Jerusalims martinza. (4) i puraptaž sembeñ vasence-poptneñ i šormasa-sodajhtneñ lomatneñ-ezda, kizäfnäzn sinn: kosa eravi šačams Xristosti? (5) sin azšt tejnza, Viflejemť-esa Judejañ; vad ingalceñ-sodajt kädsta stanä uli šormadť: (6) ton-ga Viflejem, Judañ modats, kodanga af jomblat Judañ očü oštneñ gořaz; mes tonñ-ezdatat lisij vätnijs, konats vansiñ lomatneñ monñ Izrailť. (7) esta Irodš salava terdāž sodaj-lomatneñ kizäfnāš ezdadast näjf teštēť pingť kolga. (8) i kučaz sinn Viflejems azš: molada edi ceberñasta kizäfnāda idť kolga, i kida musašt sonñ, pačftašt kula tejn, mes-bi mon-gä molalñ šukuñama tejnza. (9) sin kulaž očü-azirt tušt; i vov teštš, konants sin näjaž ši-stama širesa, molš ingalst, mižars saš i lotkaš sitsä vastat vārū, kosa ulš idš. (10) näjaž že teštť lotkať, kenändšt päk očü kenändamasä. (11) i suvaž kuds, näjaž idť Marijat mamants marta, edi praž šukuñāšt tejnza i panžaz siñtseñ parašisanan kandšt tejnza kašnet: zolota, ladan i smirna. (12) i onsta primaž märgama af mirdams Irodť, ombace kisa molšt siñtseñ mastirs. (13) sinn ina tumada melä, vov škabazñ angels näjavš onsta Josifti, i kortaj: stak, šavk idť i mamants, edi orgäd Jegipets, i ult tosa, mižars af azan tejt; vad Irodš karmaj vešandama jomaftams idť. (14) son že staž šavazä idť mamants-gä

sonn vet, edi tuš Jegipets. (15) i ulš tosa Irodt kulimat tejs, uleza tijf azfs šhabazt-ezda ingalce-azindijt kualga, konats kortaj: Jegipett-ezda sergädiyä monn éorazn. (16) esta Irodš näjaž, mes son pejädf sodaj-lomatneñ-ezda, päk käžijš, edi kučš kulaftama Viflejemt-esa sembeñ-gä pents-esa sembä éoratneñ kafta kizatneñ-ezda i šada jomblatneñ, pingt-ezga konants sodazä sodaj-lomatneñ-ezda. (17) esta ulš tijf azfs Jeremijat ingalce-azindijt kualga, konats kortaj: (18) vajgel Ramasa kulavš, avardama, piškađma i očü olkšama: Razilš avardij soñtseñ idnzan kolga i af kelgij bašavams, vad sin aš. (19) Irodt ina kulamada melä, vor angelš škabazn näjuvš onsta Josifti Jegipetsa, (20) i kortaj: stak, šavk idt mamants-gä, edi molt mastirs Izrailn; vad vešandijhtnü idt vajmants kulašt. (21) son staš, šavazä idt i mamants, edi saš mastirs Izrailn. (22) kulaž že, mes Arzelajš Judejasa ašči očü-azirks, Irodt vasts soñtseñ alants, pelš tov molna, a šavaž onsta märgamat tuš Galilejan mastirs. (23) i saž tov karmas erama ošsa, konantsti lemets Nazaret; uleza tijf azfs ingalce-azindijhtneñ kualga, mes son Nazorej lemdävi.

Kolmace glava. (III. Fej.)

tat šitneñ-ezda saš kstindaj Joannš i tonaftš Judejskoj šavaširesa (2) i kortaš: kajandada; vad malas saš meneln carstraš. (3) vad son gaj-sä, konants kolga azš ingalce-sodaj Isaijas kortaž: vajgel piškadijt šavaširesa: anaklada ki škabazt, videptada jantneñ tejnza. (4) Joannš že kanniš veltama verbludn šajart-ezda i karkšakšneš kedn karkssa a jartsama-päl sonn ulš akridat i virn med. (5) esta Jerusalemš, sembä Judejaš i sembä perfs Jordant lišandšt tejnzä, (6) i kstindaršt sonn-ezdanza Jordansa, isповendaž es grežtneñ. (7) koda näjš Joannš lama farisejda i saddukejda, konat sašt tejnza kstindarma, azš tejst: kujn levkst! kiä tinn tonaftadež orgadma malas šaštij käžft-ezda? (8) kandada že kenerf, kona tij kajandamat. (9) i đada korta esant: minn uli alanešk Avraamš; vad kortan tejnt, mes škajš maštij nat kertneñ-ezda tijmas idt Avramti. (10) vad i uzer aščij šuftan koränt vakssa; sembä šuftaš, konats af kannij para kenerf, keršavij i jořavij tols. (11) mon kstindatädež tinn vedsa kajandamat-ksa; a molijš melgan monn gořaz uli kemä, konantsti mon af kondastan kämet kandams; son karmaj kstindama tinn svätoj dužsa i tolsa. (12) kajmä kädnts-esa i son

araptsij tingants i kočkasij tožarants utams, a šužart' piltasij af-matarma tolsa. (13) esta saj Jisuss Galilejat-ezda Jordant lanks Joanniti kstindarma ezdanza. (14) Joanns že kirdazä sonn i kortas: tejn eravi kstindarma ezdadat i ton li saját tejn? (15) Jisuss že azs tejnza, kortaž: đamak kird; vad' stanä eravi tejnnek tijmas sembä videt. esta Joanns noldaj sonn. (16) i kida Jisuss kstindavaž liss vedsta, vor panžavšt tejnza meneltnü i Joanns näjazä škajñ dužt, konats lijakšneš koda gulä, i valgakšneš langaznza. (17) i vor vajgel menelsta kortajš: titä uli čorazä kelgaf, konants-esa uli sembä monn para-kelgamazä.

Nilice glava. (IV. Fej.)

Esta Jisuss vältf uls dužsa lomañtima vasts täräftarma šajtant-ezda. (2) i gavendaž nileñ-kemen šit i nileñ-kemen vet, mekipäli vačs. (3) esta saš tejnza täräftijs i azs: kida ton škajñ čora, märešk, štabi nat kevtnä arallht kšet. (4) a son azs kortamants lanks: šormasa azf uli: af kšesa ančak eräj lomañs, a ar valsa, konats lišandij škajñ kurgsta. (5) tada melä šavazä sonñ šajtanš svätoj ošti i putazä sonñ cerkvan veltamat lanksa. (6) i kortaj tejnza: kida ton škajñ čora, prak alu, vad' šormasa azf uli: soñtseñ angeltneñti märeģij toñ-ksat vanmas tonñ i kädtnen lanksa tonñ kandtädež, mes-bi af tokalet pilgätseñ kevti. (7) Jisuss azs tejnza: šormasa tanga azf uli: đak täräfña azirt škajt tonñ. (8) tanga šavandij sonñ šajtanš päk seri panda lanks, i näjafnij tejnza sembä mastirt carstratneñ i sinñ slavasnan, (9) i kortaj tejnza: sembä titän makssa tejt, kida praž šukuñat tejn. (10) esta kortaj tejnza Jisuss: orğadt monñ ezdadñ, šajtan: vad' šormasa azf: tonñ azirti škajti šukuñakšñak i tejnza skamnzanti služindak. (11) esta kadñdsij sonñ šajtanš i vor angeltnä sašt i služandašt tejnza. (12) kulaž že Jisuss, mes Joanns maksf vanijhtneñ käds, tuš Galilejati. (13) i kadaž Nazarett, saš i karmaš eräma Kapernaumt-esa, ošsa, konats očü-läjt vakssa, Zaru-lonñ i Neffalimñ petneñ-esa. (14) uleza tijf, mezü azs ingalce-sodaj Isaijaš, konats kortaj: (15) moda Zabulonñ i moda Neffalimñ ki lanksa očü-läjti Jordant tona päli, Galilejaš jazičnektneñ, (16) šobdasa ozada-aščij lomatnä näjšť očü valda, i ozada-aščijhtneñti kula-mat širesa i šulfša näjuvs valda. (17) titä pingt-ezda karmaš Jisuss ažiñdama i kortama: kajandada; vad' malas saš menelñ carstvaš.

(18) jotamsta že Galilejañ oču-läijt vakska, son näjš kafta bradat: Simont, konats lemdavij Petr, i Andrejť bradants, konat jorašť kalń-kundšamat oču-läijti, vad sin ulšt kal-kundajhtnũ; (19) i kortaj tejst: mollada melgan i mon tijhtädež lomanĩ kundajks. (20) i sin ezdkĩ kadaž kal-kundšamatneĩ, tušt melganza. (21) tušandaž tolda näjš ombacet kafta bradat Jakovť Zevedejĩ i Joannť sonĩ bradants ventšsa, alasnan Zevedejť marta, petijhtneĩ sintseĩ kalń-kundšamatneĩ i terdazĩ sinn. (22) i sin ezdkĩ kadaž ventššan i alasnan, tušt melganza. (23) Jisuss jakaš sembũ Galilejať langa, tonafńaž sinagogaznan-esa, azindaž jevangel' čarstvať i pičkafńaž ar serädkš i ar urma lomańsa. (24) i jotaš sonĩ kolga kul sembũ Sirijať langa; i rütneksnež tejnza sembũ serädihtneĩ, kirdaťtneĩ lama serädkssa i urmasa i lomatneĩ, konatneĩ potmasa ulšt šajtant, i serädihtneĩ kovť-ezda i lavšaptťtneĩ, i son pičkafńazĩ sinn. (25) i molš melganza pũk lama lomańda Galilejasta i kemen ošsta i Jerusolimsta i Judejasta i Jordant fťaldasta.

Vetece glava. (V. Fej.)

Kĩda nũjazĩ lomaťtneĩ son kucš panda prās; i koda ozaš, esta šaštšť tejnza tonadihtnũ sonĩ. (2) i panžaž kurgants ušaptš tonafťtima sinn kortaž: (3) šumbrat šudaťtnũ duysa; vad sinn uli meneli carstvaš. (4) šumbrat avardihtnũ; vad sinn bašavijht. (5) šumbrat sātavtnũ; vad sin satsaž modaf. (6) šumbrat vačadihtnũ i jorajhtnũ simma videda; vad sin topadiht. (7) šumbrat ižalldihtnũ; vad sin ulijht ižaldaťt. (8) šumbrat arutnũ sedisa; vad sin škajť nũjsaž. (9) šumbrat tijhtnũ ladť, vad sin lemdavijht škajť čorat. (10) šumbrat, konat pańavijht videt inksa; vad sinn uli meneli carstvaš. (11) šumbrat tin, mĩžarda karmajht šuťsama tinn, pańams i azĩms ar af-para val tinn lankš af-videsta monĩ-ksan. (12) kenändada i vesälgadada; vad oču tejt pitnũ meneltneĩ lanksa. řaftaks pańaž i ingal'ce-sodajhtneĩ, konat ulšt tinn ingalũ. (13) tin ulťad modaf sal; kĩda salš jomaťtsĩj vijnts, esta mezsa tijsak sonĩ salusa? son korĩnga af karmaj kondastams, ančak jordams sonĩ veneli pilgen alu lomatnenti. (14) tin ulťada valda mastĩrt; ošš, konats aščij pandať pra lanksa, kodanga af kũšavij. (15) i kĩda kirvũtsaž svečaf, af putńasaž sonĩ kädgũ alu, a peš lanksa i pin-daldĩj sembenti aščijhtnenti kud potmasa. (16) řafta valdamaza

tihtseñ valdas lomatneñ ingalä, mes-bi sin näjalež tinn para tertneñ i šnajalež menelñ alantesteñ. (17) dada mäla, mes mon sañ kolams zakont, ali ingalce-sodajhtneñ; mon of kolams sañ, a päškídams. (18) vad' amin kortan tejnt: šada kurak jotaj menelñ i modas, kida jotaj fkü jota, ali fkü kitks zakont-ezda, tafta, mes-bi afal ul' tiñf sembä. (19) i tafta kiü kolaj fkü nat päk jombla mürgamatneñ-ezda, i tonaftij stanü lomatt, sitsä päk jomblasa lemdavij menelñ carstrasa; a kida kiü tij i tonaftij, sitsä očusa lemdavij menelñ carstrasa. (20) vad' azindan tejnt: kida videntešt tinn af uli šada oču videda šormasa-sodajhtneñ i farisejtneñ, esta af suvatad menelñ carstras. (21) tin kulašt, mezü azf taštantenti: dat kulafta; a kida kiü kulafij, sitsä maksf uli sudti. (22) a mon kortan tejnt: ar küžijukšnijš soñtseñ bradants lanks abun, maksf uli sudti; a kiü azij: vizdgeřima! jordaf uli toln geennati. (23) i tafta kida kandsak kašnetseñ altarti i šasa lätftat, mes bradatsü kirdij mezü-näbut langazt; (24) kadk tosa kašnetseñ altarl ingalä i molt, vasenda mirandak bradatseñ marta, i esta sak i kandk hašnetseñ. (25) mirandak kuraknä dušmantseñ marta, mižars ulat martanza ki lanksa, mes-bi dušmantsü afal'nzä maks tonñ sudati, a sudas afal'nzä maks tonñ šobda-kudiñ vanijti i afildäž ozafta tonñ šobda-kuds. (26) videda kortan tejnt: af lišat tosta mižards af makssak melce poluškat. (27) tin kulašt, mezü azf taštantenti: dat kola irväjama. (28) mon že kortan tejnt: ar, kiü varžaj ava lanks, mes-bi kelgama sonñ, kolaš ni irväjama martanza sedijnts potmasa. (29) a kida vidü selmetsä prafnij tonñ mälsa, targak sonñ i jordak ezdadat; vad' tejt ulal šada cebär, kida jomal' fkü poldatseñ-ezda, a af sembä telatsü ulal jordaf toln geennati. (30) i kida vidü kädtsä prafnij tonñ mälsa, kerk sonñ i jordak ezdadat; vad' šada cebär uli tejt, kida jomal' fkü poldatseñ-ezda, a af sembä telatsü jordaf ulal geennati. (31) azf ulš nengä: kiü javij irvänts marta, sitsä kadk maksij tejnza noldamašorma. (32) a mon kortan tejnt: kiü javij irvänts marta af irväjama kolamat'ksa, tona košardij sonñ irväjama kolams; i kiü irväjaj jarf avat lanksa, tona irväjama kolaj. (33) kulašt nengä tin, mezü ulš azf taštantenti: dat kola varama, a tijk, mezsä varat, škajt ingalä. (34) a mon kortan tejnt: kodanga dat vara, af menels: vad' son uli škajñ ozama-vastaš; (35) af modasa: vad' son uli pilgalš pilgetneñ sonñ; af Jerusalisma: vad' son uli värdeñ oču-azirt ošš. (36) af prásat toñtseñ dat vara; vad' ton af maštat tijmas fkava šajar ak-

šasa, al' ravžasa. (37) uleza že valntešt: sta, sta, af, af, a mezü uli tada velf, titü šajtant-ezda. (38) tin kulašt, mezü azf ulš: selmä selmet-ksa i pej pejt-ksa. (39) a mon tejnt azindan: dat pälksta obižajsti, no kida kiä tonü vaškadatanza vidü ščokatseñ langa, šarftk tejnza ombacet; (40) i kida kiä kelgij sudindavams martit, i šavams šamatseñ, maksk tejnza i sumantseñ. (41) i kiä košardatanza tonü jotams martinza fkü vajgel-pe, moht martanza kafta. (42) kiä anaj kädstat, tonanti makst, i kiä vešij šavams pandamada, tonah-ezda dat orgüdkšne. (43) tin kulašt, mezü ulš azf: kelgk malastaht tonü, i dat kelg dušmantseñ. (44) a mon tiñtejnt märgan: kelgada dušmantneñ tinn, blagoslovindada šudšajhtneñ tinn, para tijada af-kelgijhtnenti tinn. (45) uleda čorat menelü alantešteñ; vad' son märgij soñtseñ maniti valdams paratneñ i af-paratneñ, i kučij pizim videtneñ lanks i af-videtneñ lanks. (46) vad' kida tin karmatad kelgama, konat tinn kelgtüdez, kodama tejnt učams pandama? i daceñ-kočkajhtnü af šavak li tijndijht? (47) i kida cebärsta primatad ančak tiñtseñ drugannteñ, mezü šada cebür tijndatad? i jazičnektnü af šavak li tijndijht? (48) uleda taftanü parht, koda i tinn menelü alantešt para.

Kotace glava. (VI. Fej.)

Vanavada makssäma milastenantesteñ lomann ingal'dü sän-ksa, mes-bi sin näjaldez tinn: liesta af uli tejnt pandama, menelü alantesteñ-ezda. (2) i tafta, mižarda makssat milastina, dat tura es ingalt, koda tijndijht šamasa-vaškafnijhtnü sinagogasa, ulčasanga, što šnajlež sinn lomatnü. videsta kortan tejnt: sin šavšt ni estejst pandama. (3) ton makssak milastinat stanü štab kerš kädtsü afal' soda, mezü tij vidü kädtsü. (4) uleza milastinatsü tonü šopf, i alatsü näjäjs šopfl, maksij tejt näjafsta. (5) i mižarda ozandat, dat ul', koda šamasa-vaškafnijhtnü, konat kelgijht sinagogasa ulčasangü arama ozandamat-ksa, štabi näjalez sinn lomatnü. videsta kortan tejnt: sin šavšt ni estejst pandama. (6) ton mižarda ozandat, suvak tonü pakos i šolgaž melgat kenkšneñ ozandt alatsenti, konats šopfsta aščij, i alatsü näjäjs šopfsta, maksij tejt näjafsta. (7) ozandamat pingsta dada korta päk lama, koda jazičnektnü; vad' sin mälijht, mes lama toramat-ksa kulavijht. (8) dada ul' taftapt, kodapt sin; vad' alantešt sodaj, mezü tejnt eravi anamada ingalü sonü kädsta. (9) ozandada

ina tin stanä: alanesk minn, konats ullat meneln lanksa! svätinda-
vaza lemtsä tonn; (10) sajaza carstvatsä tonn; uleza volatsä tonn,
koda menel lanksa, modat lanksanga; (11) kšeneskeñ minn, kona
eravi, makskejnek täci; (12) i kadk miñtejne dolznekeñ, koda
miñts kadatam dolgunekenti; (13) i ðamešt suvaft minn tärafta-
mati; a vanmešt minn šajtant-ezda. vad tonn uli carstvatsä, vijsä i
slavatsä vektnenks. amin. (14) vad kida tin karmatad kadandama
lomatnenti greysnan, kadsijn tejt-gä alantešt meneln. (15) a kida
af karmatad kadandama lomatnenti greysnan, alantešt-gä af kadsijn
tejt grejtneñ tinn. (16) mžarda že gavendatad, dada ul kanzidiht,
koda šamasa-vaškafnihtn; vad sin šavandijht es langazast riznaj
šamat, mes-bi nūjafšams pra lomatnenti, šta sin gavendajht. videsta
kortan tejt, sin šavašt ni estejst pitn. (17) ton ina mžarda gaven-
dat, vadk pratsen i štajk šamatsen. (18) štabi af nūjafšams pratsen
lomatnenti, šta ton gavendat, a alatsenti, konats šopfsta ašcij, i alat-
sä tonn nūjajs šopfsta, maksij tejt nūjafsta. (19) ðada kočka parašit-
neñ moda lanksa, kosa suks i šameñ maštfnij, i kosa salajhtn alda-
šuvijht i salajht. (20) a kočkada estejnt paraši menel lanksa, kosa af
suks, af šameñ maštfnij, i kosa salajhtn af alda-šuvijht i af salajht.
(21) vad kosa parašintešt, tosa uli i sedijntešt. (22) valdaš telati uli
selmä. esta kida selmetsä tonn uli vidü, i sembä telatsä tonn uli valda.
(23) a kida selmetsä tonn osal, esta sembä telatsä uli šobda. esta kida
valdaš, kona esat, šobda, a šobdaš šada päk. (24) kijgavak af maštij
ulams ur kafta azirtnenti; vad ali fkef karmaj af kelgama, a ombacet
kelgama, ali karmaj cebärsta kultsandama fkef, a ombacet nulgaðma.
af maštada služindama škajti i mammonati. (25) sänksa kortan tejt,
ðada piçad vajmentesteñ-esa, mezü tejt jartsams i mezü simmas, af
telantesteñ-esa, mezs veltams. vajmeš af šada li očü jartsama-pült
goraz, i telaš veltamať goraz? (26) varžada meneln narmatneñ
lanks: sin af vidijht, af nujht, af kočkajht utams i alantešt meneln
andsijn sinn. tin af šada li cebertad sinn goraz? (27) i kiü tinn ez-
dadnt piçadaž maštij lezdamš estejnza kasft kadk fkä kenert lanks?
(28) i veltamať kolga mez piçadtad? varžada pakšan mazi pančftneñ
lanks, koda sin kasindijht? af tev tijht, af kštirdijht. (29) a mon
kortan tejt: mes i Solomons sembä slavants-esa iz ul veltaf stanä,
koda ar sinn ezdadst. (30) kida pakšan tišet, konats täci kasindij, a
vandü uli jordaf päna-kuds, škajš stanä veltasij: esta šada päk tinn,
kirža-verajhtn! (31) ðada že piçad kortaž: mezü tejtnek jartsams,

ali mezä simmas, ali mezsä veltams? (32) vad' sembeñ säñ vešan-dijht jazičnektñä, i vad' sodaj alantešt menelñ, šta titü sembä tiñtejnt erävi. (33) vešandada vasenda carstvať škajľ i videt' sonñ, i sembä titä lezď uli tejnt. (34) i stanä đada pičad' vandin' šit' kolga. vad' vandin' šis' soñts karmaj pičadma es.kolganza. satı ar šiti es pičafksits.

Sisemce glava. (VII. Fej.)

D'ada sudinda, mes-bı afildä ul' tiñts sudindaft. (2) vad' ko-dama sudsä sudindatad, stamasa tiñts-gä ul'lad sudindaft, i kodama medirkssa tin merandatad, stamasa i estejnt karmajht merandama. (3) i mes vanat šardat lanks bradtseñ selmesa, a es selmetseñ-esa af marat šocka? (4) ile, koda karmat kortama bradtsenti: tuk, targasa šardť selmetseñ-ezda, kida es selmetseñ-esa šocka? (5) šamasa-vaškafnij! targak vasenda šockat es selmetseñ-ezda; i esta näjsak, koda targams šardť bradtseñ selmesta. (6) đast makssa svätinıat pinetnenti i đast jořa žemčugt tuvatneñ ingalä, ďalež tapa sonñ pilgesnan-esa, i šarkstaž ďaldež säž tinñ. (7) anašada i maksavij tejnt, vešandada i mutad, to-kada i panžijht tejnt. (8) vad' ar anasijs' šavandij, vešandijš-gä mu-šandij i tokajti panžijht. (9) uli li tinñ jotksant stama lomañ, konats, kida čorats anaj kše, maksal' tejnza kev? (10) i kida karmaj anama kalda, maksal' kuj? (11) i tafta kida tin, ul'az af-parat, maštad maks-sama para makssamatneñ es idtnenti: ěada päk menelñ alantešt mak-sijnı paratneñ anajhtnenti kädstanza. (12) i stanä sembeñ-esa, koda kelgťad, štabı lomatñä tijndälht martint, stanä i tin tijndada martist. vad' täñ-esa aščijht zakons i ingalce-azandajhtñä. (13) suvsada täjnä kenkštneñ pačk; vad' keli kenkštñä i očü kiš jomařksti vätijht, i lamat molijht sinnı pačk. (14) koda täjnä kenkštñä i jombla kiš vätijhtñä erävti, i koda af-lamat mušindsaž sinnı! (15) vanavada af-vidä in-galce-azandijhtneñ-ezda, konat sašandijht tejnt učan vellamasa, a pot-masast ulijht norgij virgast. (16) kenerfsnan-ezda sodasajnt sinnı. koč-kajht li kozamarinasta vinagrad, ali karmaravkssta marť? (17) tafta ar cebär šuftas kannij i cebär kenerft, a osal šuftas kannij osal ke-nerft. (19) ar šuftat, konats af kannij cebär kenerf, keršasaž i jořa-saž tolti. (20) i stanä kenerfsnan-ezda sodasajnt sinnı. (21) af ar kortajš tejn: azır! azır (škabaz!) suvaj menelñ carstvati, a tijandijš volants alazı, konats meneltneñ lanksa. (22) tona šista lamat azijht

tejn: azir! azir (škabaz)! af toni li lemsat min ingalcei azan-damä? i af toni li lemsat šajtantnei paitsamä? i af toni li lemsat lama oçu-vijtnei tijndamä? (23) i esta mon azan tejst: mon mžardinga izüdež soda; tušandada moni-ezda zakonftima tijhtnä. (24) i stanä art, kiä kultsandsij nat moni valtnei i tijndij sinä, kondaftasa jonu alati, konats putazä kudnts kev lanksa. (25) i tuš pizimš i kepičavšt läjtnä i karmašt ufama varmatnä i virgädšt tona kudt lanks i son iz pra; mes kemekstaf ulš kev lanksa. (26) a ar, konats kultsandsij nat moni valtnei i af tijndij sinä, kondaftavij jonuftima alati, konats putazä kudnts päsoke lanksa. (27) i tuš pizimš i kepičavšt läjtnä, i karmašt ufama varmatnä i virgädšt tona kudt lanks i son praš, i pramats soni ulš oçu. (28) i kida Jisuss šumirdazi nat valtnei, lomatkä divandašt tonaftamantsti. (29) mes son tonafiazä, koda vij, a af koda šormasa-sodajhtnä i farisejtnä.

Kafksace glava. (VIII. Fej.)

Mžarda son valgs panda pŕasta, tuš soni melga lama narodda. (2) esta šaštš malasza sürädi jprokazsa i šukuiaškšiaz tejnza azš: azir! kida kelgat, maštät moni aruptama. (3) Jisuss venaplaš küdnts, tokaš tejnza i azš! kelgan, aruptavak. i son ezdkii aruptavš prokazat-ezda. (4) i azš tejnza Jisuss: vant, kinütingü dat azinda; no molt, näjftk toitsej popti, i kandt kašnä, kodama märgš zakonfesa Moisejš svädetelštras tejst. (5) mžarda že Jisuss suvaš Kaper-naumti, saš tejnza sotneks i eneldazä soni, (6) kortaž: azir! urazä moni madij kudsa lavčaptf i päk sürädi j. (7) Jisuss kortaj tejnza: mon sajan i pičkafisa soni. (8) sotnek že kortaž tejnza azš: azir! mon af tija, mes-bi ton suvalet moni kudti; a ančak azk val i pičkaj urazä moni. (9) vad žoša mon aščan vijt ala, no koda i moni vijt ala ulijht saldatnä, esta märgan fkäti: molt, i molij; i ombaceti: sak, i saj; i uraznti: tijk sän, i tijsij. (10) kulaž tän Jisuss divandaš, i molijhtnenti melganza azš: videsta kortan tejnt: Izrailtesanga mon izn mušanda taftama vera. (11) i azan tejnt, mes amat sajht ši-slamat i ši-valgamat širesta i ozajht Avraamt, Isaakt i Jakovt marta meneli carstrat-esa. (12) a čoratkä carstrat jordevijht šobdaksti ušesta; tosa uli avarđama i čatirdama pejtnei. (13) i azš Jisuss sotnekti: molt, i koda ton verandat, tafta i uleza tejt. i urets soni pičkäs ezdkii. (14) saž Jisuss Petrai kudti, näjazä soni ava-

žants, konats madij psij urmasa. (15) i šavizü sonn küdda, i psij urmas kadizü sonn; i słaš i služindaš tejnza. (16) ilätti že vālašt tejnza lama lomañda, konat ulšt kirdašt šajtantneñ-ezda, i son pañazñ duxtnen valsa i semben särädihtnen pičkaftizñ. (17) uleza tijf azs ingalce-azandij Isajať-esa, konats kortaj: son šavizñ es langaznza minñ urmaneken i kandazñ särädmaneken. (18) näjaž že Jisusš es perfka lama lomañda märgš soñtseñ tonadihtnenti ujmas tona šireti. (19) i šaštaž tejnza fkä šormasa-sodaj azš tejnza: tonaf-tij! molan melgat, kov ton dalet mol. (20) Jisusš kortaj tejnza: kelastnenti ulijht varet i meneliñ narmantnenti ulijht pizat, a lomanñ čorati aš, kosa komaštama prants. (21) ombace tonadijnzan-ezda azš tejnza: azir! mürgk tejn vasenda molmas i kalmams alazñ. (22) a Jisusš azš tejnza: molt melgan i kadk kulatnenti kalmams es kulatnen. (23) i mižarda suvaš son ventšs tonadijnza molšt melganza. (24) ezdkü oču-läjt lanksa tijuvš viškä varma, sta mes ventšš kajavš volnatneñ-esa, a son udiš. (25) tonadijnza sonn, šaštaž tejnza, karmast stafñams sonn kortaž: azir! vanmešt minñ, jomatam. (26) i azš tejt: mežda tin evidadü křža-verajht? esta słaž iz märgü varmatnenti i oču-läjt, i tijuvš oču sätavks. (27) lomatnü že divasta kortašt: kü titü, šta i varmatnü i oču-läjš kultsindajht sonn? (28) i mižarda son jotas ombace berägl lanks Gergesinaiñ šireti, vasedšt martinza kafta kirdašt šajtantneñ-ezda, konat lišt lastneñ-ezda, sta küžijht, mes kigak izäš otkřgad jotams tona kit-ezga. (29) i ezdkü juvadšt sin i kortašt: mezü tejt tejganak Jisusš škajñ čoraj? sať sej pingeda ingalü tarvadams minñ? (30) ičkizü že ezdadist vanavš oču urta tuvañ. (31) i šajtantnü eneldšt sonn kortaž: kida pañsamešt minñ, esta märgk tejneš molmas tuvañ urtati. (32) i azš tejt: molada. sin že lišaž suvašt tuvañ urtati. i vov virgüdaš laskaš sembä urtaš tuvatneñ berägl-ezga oču-läjt i rajas vedsa. (33) vanijhtnü že laskšt; i sajaž ošti azaš semben kolga, i šajtantneñ kolga. (34) i vov sembä ošš lišš Jisusť karšaz; i näjaž sonn eneldšt, mes-bi son tul sinñ širesnan-ezda.

Vejysace glava. (IX. Fej.)

Esta son suvaš ventšs pečkaš meki, i saš soñtseñ ošš. (2) i vov kandšt tejnza lavčaptf, madij acama lanksa. i näjaž Jisusš verasnan azš lavčaptfi: ulť otkirä čoraj! kadivijht tejt grextnü tonn. (3) i vov

kodamat-badi šormasa-sodajhtneñ-ezda azšt es potmasast: son škajť narugasij. (4) Jisuss näjmasta mülsnan azš: mezenti mälatad afpara tiñtseñ seditneñ potmasa? (5) vad, mezü šada toždä, azmīs-li: kadavijht tejt grejtnä; ali azmīs: šlak i jakak? (6) no mes-bi tin sodalešt, mes lomann čoraf uli vijts modaf lanksa kadandams grejtnen, (esta kortaj lavčaptfi): šlak, šark acamatseñ i ardt soñtseñ kudti. (7) i son s'az šavazü acamat soñtseñ, i tuš es kudntsti. (8) lomatnä že näjaž täñ divandašt i šnaž škajť, konats maksš taf-tama vij lomatnenti. (9) jotaž tosta Jisuss näjazü ozada aščijť daceñ-kočkšamat vakssa lomañ, konañ lemetš Matfej, i azš tejnza: molt melgan. i son s'az tuš melganza. (10) i mžarda Jisuss ozada aščš morkšt ftala kudsanza, esta saš lama daceñ-kočkajda i grešnekda i ozašt Jisust i tonadijnzan marta. (11) i näjaž täñ farisejtnä azšt tonadijhtnenti sonñ: mezenti tonafijñtešt jartsaj i simmij daceñ-kočkajhtneñ i grešnektneñ marta? (12) Jisuss že kulaž täñ azš tejst: af tazatnä anajht pičkafijť, no säradijhtnä. (13) molada, tonadida, mezü uli kortamaš: milostida vešan, a af kandamada. vad mon sañ af vidä lomatneñ, a grešnektneñ terđams kajandamati. (14) esta sašindijht tejnza Joannť tonadijhtnä i kortajht: mezenti min i farisejtnä gavendatam lama, a tonñ tonadijhtnä af gavendajht? (15) Jisuss azš tejst: karmajht li irräjamañ inžijhtnä kanziđma, mžars martist irräjaj-čoras? a sajht šit, mžarda norgatij sinñ-ezda irvājaj-čoras, i esta karmajht gavendam. (16) kijgü af stakšnij pandks odt-ezda sirä veltamati: vad od pandks säžavij veltamat-ezda i vareš uli šada očü vasencet gořaz. (17) af kajsijht od vinada sirä ufamti, a lieks säžavijht ufamtnä, i vinas päjarduvij i ufamtnä jomajht. no od rinat kajšasaž od ufamti i kafitskä vanavijht. (18) mžarda son kortaš täñ tejst, fkü očutneñ-ezda saš i šukuñaz tejnza kortaš: stirzä täñi kulaš; no sak, putk sonñ lanks kädtsen i son karmaj eřama. (19) i s'az Jisuss tuš melganza i tonadijhtnä sonñ. (20) i vov ava, kona säräls ver-šudinasa kemkaftuva kizat, šaštaž ftalda, tokaš řirvati veltamat sonñ. (21) mes kortaš son potmasanza: kodak tokan veltamati sonñ, pičkan. (22) Jisuss že šarkštaž i näjaž sonñ azš: dat pel, stir! veratsä vananzä tonñ, i avaš pičkqftf ulš ezdkü. (23) i mžarda suvaš Jisuss kudti siťsän očün i nājš nudimorajht i lomant šumbaramasa; (24) esta azš tejst: lišada ušu, mes stirš af kulaš, no udij; i pejadšt sonñ lanksa. (25) mžarda že lomatnä ulšt pañft, son suvaž šavazü sonñ kädä i stir velmaš.

(26) i tuš kulma tän kolga sembä sü mastirt langa. (27) mižarda Jisuss molš tosta, kafta sokart molaž melganza piškadšt i kortašt: ižaldamešt minn Jisus, čoraj Davidn! (28) mižarda že son saš kudti, esta šaštšt tejnza šat sokartnä i kortaj tejst Jisuss: veratađ li, mes mon tän tijsa? sin kortajht tejnza: veratam, azir! (29) esta son, tokaž selmetnenti sinn, azš: tinu verat-ksa uleza tejnt. (30) i panžavšt selmesna. i kemeksta šukšaš tejst Jisuss kortaš: vanada, mes-bi kigak izäzä soda. (31) a sin lišaž kandaž kulmat sonu kolga sembä sü mastirt langa. (32) sinn lisimat že pingsta vütšt tejnza lomañ kälftima, kona kirdf ulš šajtant-ezda. (33) i pañmada melä šajtant kälftimaš karmas kortama. i lomatnä divandaž kortašt: mižardinga tä af nujf ulš Izrailt-esa! (34) farisejtnä že kortašt: son šajtantneñ pañsij šajtañ očut kuralga. (35) i jakaš Jisuss sembä oštneñ i veletneñ-ezga tonafnaž sinagogasnan-esa, azandaž jevangell carstvat i pičkafnaž ar särädkt i ar urmat lomañsa. (36) najaž ina lomatneñ ižalds sinn kolga, mes sin tarvadft i straftaft, koda ucat vanijftima. (37) esta kortaj soñtseñ tonadijhtnenti: numada lama, a nujda kirža. (38) i stanä ozandada azirti numat, mes-bi son kučal nujht numants lanks.

Kemence glava. (X. Fej.)

I terdaž kemkaftuva soñtseñ tonadijhtneñ maksš tejst vij šajtantneñ lanks, štañ pantsams sinn, i pičkafnaš ar särädmat i ar urmat. (2) kemkaftuva že apostoltneñ lemtnä stamat: vasence Simons, lemdavij Petr, i Andrejs bradats sonu; Jakovs Zevedejn i Joanns bradats sonu; (3) Filippš i Varfolomejs, Fomaš i Matfej mitarš; Jakovs Alfejñ i Levvej lemdaf Faddejš; (4) Simon Kananitš i Juda Iskariotš, konats mijzä sonu. (5) nat kemkaftuvatneñ kučazñ Jisuss i märgš tejst kortaž: jazičnektnenti dāda jaka i ošt Samarjanañ dāda suva. (6) a molada jomaf ucatnenti kudft Izrailn. (7) i kov satad, azandada kortaž: malas saš meneln carstvaš. (8) säradijhtneñ pičkafnada, madijhtneñ prokazsa arupñada, kulatneñ erakafñada, šajtantneñ pantsada; stak šavidü, stak i maksada. (9) dāda šavinda martint af zolatada, af sijada, af seřada tinu karkstneñ peřf, (10) af keskav kiř lanks, af kafta veltamat, af kämet, af bajdek. vad tijs tevť tij tramat. (11) kodama-bi ošt al veleti dāldā suva, sodakšnada: kiü tosa tij, i sän pälü erada, mižars af listad

tosta. (12) a suvaž kudti šumbraftada sonn kortaž: lad tä kudti. (13) kida kuds uli tij, esta ladntešt sajaza langazna, a kida uli aftij, esta ladntešt tejnt mirdaza. (14) a kida kiä af primatädež i af kultsindsijä tinn valtnen, esta lišaž tä kudt ali tä ošt-ezda, šukašt pulť tin i pilgetnen-ezda. (15) videsta kortan tejnt: Sodomä i Gomori mastirti šada toždä uli sudn šista, koda tä ošti. (26) rov mon kučatädež tinn, koda učatnen virgastnen kučkaš; i stanä ulada jonurt, koda kujtnä, i arut, koda gulatnä. (17) vanavada lomatnen-ezda: mes sin karmajht maksims tinn sudntenti i sinagogasnan-esa karmajht šarma tinn. (18) i vättädež tinn očutnenti i oču-azirtnenti monn-ksan svädeteľstvas sinn ingalä i jazičnektnen ingalä. (19) mižarda že karmajht maksšams tinn, đada pičad, koda ali mezä kortams; mes tona čassta maksavij tejnt, mezä azams. (20) vađ af tin karmatad kortama, no alantešten dužs karmaj kortama esant. (21) makssij že kulimati brads bradants, alaš idents, i slajht idtnä alaskan lanks, i karmajht kulaftams sinn. (22) i ulťad päk af-kelgaft sembetnen-ezda lemžen-ksa; kirdijs že mäk peti vanavij. (23) mižarda že karmajht panma tinn fkä ošsa, orgädada ombaceti. vađ videsta kortan tejnt: af kenirtad jotams Izrailn ošten, koda saj loman čoraš. (24) tonadijs af šada oču tonaftijť goraz i uraš af šada oču soitseň azirt goraz. (25) sati tonadijti, štabi son ulal, koda tonaftijs sonn, a urati, štabi son ulal koda azirs sonn. kida kud-azirt lemđaž Veelzevulsa, tada lama kudsanza eräjhtnen. (26) i stanä đada pel sinn-ezda; mes aš mezeva käšfda, mezä bi af panžaval, i aš mezeva šopfani, mezä bi afal ul sodaf. (27) tä, mezä mon kortan tejnt šobdakssta, kortada valdasta, i tä, mezä kulatad pilä lanks, azandada kudn vördä. (28) i đada pel telat šavijhtnen-ezda, vajmet že af maštijhtnen šarmas; a pelada šada lama tonan-ezda, konats maštij i vajmet i telat jomaftama geennasa. (29) af kafta li narmitt mijndavijht fkä assariet-ksa, i fkavak sinn-ezdađist af praj modat lanks alantešten volaftima. (30) a tinn i šajartnä prät lanksa sembä luvft. (31) đada pel že: tin šada pitnütad lama narmantnen goraz. (32) i stanä art kolga, kiä azij, lomatnen ingalä, mes son monn sodasaman, azan i mon alazn ingalä, konats uli meneltnen lanksa, mes mon sodasa sonn. (33) a kiä azij lomatnen ingalä, mes son af sodasaman monn, tonan kolga i mon azan alazn ingalä, konats uli meneltnen lanksa, mes mon af sodasa sonn. (34) đada müllakšna, mes mon saň kandama lad modat lanks; mon saň af lad kandama, a

tu'rma-pejel. (35) mes mon sañ jarftams lomant alants marta i stirt mamants marta i irtvænet avaznts marta. (36) i dušmantnä lomaniti ulijht soni marta fkä kudsä eräjhtnä. (37) kiä kelgij alants ali mamants šada lama moni go'raz, af tij moni; i kiä kelgij čorants ili stirtints mondan päk, af tij moni. (38) i kiä af šavsij k'rostants, i af tuj melgan, tona af tij moni. (39) vanijs vajments jomaftsij soni; a jomaftsij vajments moni-ksan musij soni. (40) primandajš tinn, moni primandsaman, a primandajš moni primandsij kučij moni. (41) primandajš ingalce-azandijšt lems ingalce-azandijšt, šavsij pitnet ingalce-azandijšt; i primandajš vidä-lomant lems vidä-lomant, šavsij pitnet vidä-lomant. (42) i kiä simftsij fkeñ sä jomblatneñ-ezda ančak čarasa kelmä vedda lems tonadijt, videsta kortan tejnt, af jomaftsij soñtseñ pitnet.

Kemfkice glava. (XI. Fej.)

I mžarda Jisuss šumirdazä tonaftamants kemkaftuva soñtseñ tonadijhtnenti, jotaš tosta tonaftama i azandama ošsast. (2) Joann že kulaš šobda-kudsä Xristost tertneñ kolga, kučš kafta es tonadijhtneñ-ezda, (3) azams tejnza: ton li sitsä, konantsti eravi sajams, ali učams tejnek ombacet? (4) Jisuss tejst sän lanks azš: molada, azašt Joanniti, mezä kulatad i näjatad. (5) sokirtnä näjht, šamirdijhtnä jakajht, urmavtnä arupñavijht, af-kulijhtnä kuliht, kulatnä velmakšnijht i anajhtnenti para-kula azandavij. (6) i šumbra uli tona, kona af praj mälsa kolgan. (7) sinä tumada melä karmaš Jisuss lomantnenti kortama Joannit kolga: mezn varžama tin jakadä šavašires? nudiks li varmat-ezda tärij? (8) mezn ina jakadä näjma? lomañ li veltaf pitnij veltamasa? kannijhtnä pitnij veltamat eräjht očü-azir kudsä. (9) mezn ina jakadä näjma? ingalce-azandijšt? sta, kortan mon tejnt, i šada očü ingalce-azandijšt. (10) vad sitsä uli tonats, konañ kolga šormasa af uli: vor mon kučan moni kula-pačftijšt toni šamat ingalä, konats anaklasij kitseñ toni ingalä. (11) videsta kortan tejnt: šačftneñ-ezda irtvæsa iz ul šada očü kstindaj Joannit go'raz; a sembedä jombla meneli carstvasa uli šada očü soñdänza. (12) a kstindaj Joannit šitneñ-ezda täčis meneli carstvaš vijsa šavandavij, i vijsa vešandijhtnä satiasaš soni. (13) vad sembä ingalce-azandijhtnä i zakonš Joannä ingalä azašt. (14) i kiä kelgjad sodams: son uli Ilijaš, konantsti eravi sajams. (15) konants ulijht pilenza ku-

lams, kulaza. (16) no kiñti kondaftasa mon sä šačamat? son uli kondama idtnenti, konat ozida aščijht ulčasa i sergädiht es jalgasnan. (17) i kortajht: min moramä tejnt nudisa, i tin izdä kištä; min moramä tejnt avardama-morat, i tin izdä avard. (18) vad šas Joanns, af jartsaj, af simmij, i kortajht: potmasanza šajtans. (19) šas lomann čora, jartsaj i simmij; i kortajht: vov lomañ, konats kelgij jartsama i vinať simma, jalga daceñ-kočkahntenti i grešnektenti. no čoratnä oču-sodamat maksť tejnza vidä. (20) esta son karmas šutsama oštneñ, konatneñ potmasa näjft ulś šada lama vijnzan, šas mes sin izšť kajanda. (21) pičafks tejt Xorazin! pičafks tejt Vijsaida! vad kida-bi Tirsa i Sidonsa näjftft ulalht vijnä näjftftnä esant, esta sin kunarakiä kajandalht avardama-veltamasa i kulusa. (22) nalnä azan tejnt: Tirti i Sidonti šada toždä uli sudť šista, koda tejnt. (23) i ton Kapernaum, kepčavijś menelt tejs, adť tejs prajat: vad kida-bi Sodomsa näjftft ulalht vijnä, näjftftnä potmasat, son ladal mäk täčis. (24) nalnä azan tejnt: Sodomñ mastirti šada toždä uli sudť šista, koda tejt. (25) tona pingsta kualgaptaš valnts Jisuss azś: maksan šnama tejt alaj, azir menelt i modat, mes ton šopijť sän lama sodajhtneñ i jonutneñ-ezda, i panžijť tän jombla idtnenti! (26) sta alaj, vad stama ulś tonñ para-kelgamatsä. (27) sembä maksť tejn vijzn alu monñ alazñ-ezda; i kiğä af sodasij čorať alada baška, i alat af sodasij kigavak čorada baška, i kiñti čoraš kelgij panžams. (28) sajada tejn sembä, tijhtnä tevtneñ i stalgadaftnä, i mon vajmaftatädeš tinñ. (29) šavada kadamazñ monñ langaznt i tonadada monñ-ezdadn; vad mon af küžijan i siltavan sedisa; i musašť vajmamat tiñtseñ vajmetnenti. (30) vad kadamazä mon uli para i stalmazä monñ uli toždä.

Kemkaftace glava. (XII. Fej.)

Tona pingsta jotnaš Jisuss vidť paksa lanksa subbotan šista, tonadijnza že sonñ vačšť i karmašť säžandama šorañ prāt i jartsama. (2) farisejtnä näjaš sän azšť tejnza: varžak, tonñ tonadihtnä tijht tä, mezä af eravi tijmas subbotasta. (3) son že azś tejšť: al tin izdä moraft, mezä tijś Davidś, mižarda vačš soñts i ulijhtnä martanza? (4) koda son suvaš škajñ kuds i jartsaš tujamat kšida, konatneñ afil ušard jartsams af tejnza, af ulijhtnenti martanza, a liš skamst poptnenti. (5) ile, izdä moraft tin zakonť-esa, šta poptnä cerk-

vasa subbotasta kolasaž subbotaf, a sin af muvart? (6) no azandan tejnt, mes fasa titä, konats uli šada oču cerkrat gořaz. (7) a kida tin sodalešt, mezä uli azšs: milostida vešan, a af tujamada: afildä karma kortaftama afmuvartneñ. (8) vad' lomanñ čoraš uli azir subbotatingä. (9) i tušandaž tosta suvaš sinn sinagogas. (10) fasa ulš lomañ koške-käd, i kiziflaž Jisust: noldavij li pičkaftams subbotasta? mes-bi muvargaftama sonñ. (11) son azš tejst: kiä tinn-ezdađint uli stama, komañ uli fka učats, i, kida son subbotan šista praj lotks, af šavsiy i af targasiy sonñ? (12) mižarkst že cebär lomañs učada? i stanä noldavij subbotastanga tijmas para. (13) esta märgij tona lomañti: veñaptk käditseñ, i son veñaplažä i tijavš kemä, koda ombaceš. (14) farisejtnä že lišaž tijšt utaraznza mäl, koda bi šavmas sonñ. (15) no Jisuss sodaž tuš tolda; i molš melganza lama lomañda i son pičkaftazñ sinn sembeñ. (16) i šukšaš tejst tijandams sonñ sodařsa; (17) uleza tijf azš ingalce-azindij Isajať-esa, konats kortaj: (18) rov idäzä monñ, komañ mon kočkajä; kelgaf monñ, komañ-esa sembä para-kelgama monñ vajmežñ; putsa duřazñ monñ langazanza i azasiy videt lomatnenti. (19) af karmaj šalndama, af piškađma, i kijga af kulšij sonñ vajgelt ki jotksa. (20) päles sindf bajdek af sindij i lanaz kačamaj af matij, mižars videts sonñ af kirdij pra. (21) i sonñ lements lanks karmajht nadijama lomantnä. (22) esta vätšt tejnza lomañ, konats kirdf ulš šajtant-ezda, sokir i kälftima, i pičkaftazä sonñ sta, šta sokars i kälftimaš karmas i kortama i näjma. (23) i divandašt sembä lomatnä i kortašt: af titä li Xristoss Davidñ čoraš? (24) farisejtnä kulaž sän azšt: son pañtsij šajtantneñ sinn že očut Veelzevult vijsa. (25) Jisuss že sodamsta mültneñ sinn azš tejst: sembä carstvaš javřtf soñtseñ langazanza lađij šava, i sembä ošš ali kudš javřtf soñtseñ langazanza af aščavij. (26) kida šajtan pañtsij šajtan, esta son javš es martanza, koda že aščavij sonñ carstvaš? (27) i kida mon Veelzevult vijsa pañtsan šajtant, esta čoranntä kinn vijsa pañtsijht? šas sin ulijht tejn sudjasa. (28) a kida mon škajñ duřsa pañtsan šajtant, esta sodařsta pačkadš tinn tejs škajñ carstvaš. (29) ili koda maštij kiä suvams kuds viijř i salams sonñ parašints, kida vašce af sotsij viijř? esta razde salasij sonñ kudants. (30) kiä af martan, titä monñ utarazn; i kiä af kočkasiy martan, titä jomařnij. (31) šas kortan tejnt: sembä greřš i narugamaš kadavijht lomatnenti, a narugamaš duřť lanks af kadavij lomatnenti. (32) i kida kiä aži val lomaññ čorať lanks, kadavij tejnza; a kida kiä aži svätoj duřť lanks, af kadavij to-

nanti, af sä veksa, af tonañ-esa, kona saj. (33) ali putada šufta cebär, i kenerfats cebär : ali putada šufta osal, i kenerfats osal ; vad' šuftas sodavij kenerfants-ezga. (34) ežidnañ levkstnä! koda tin maštad kortama para ulaž af-parat ? mes sedijt päškađmat-ezda kurgatnä kortajht. (35) para lomañs sedijt para parašit-ezda lifnij para ; af-para že lomañs a-para parašit-ezda lifnij af-para. (36) azandan že tejnt, šta lomatnä ar tevftima valf-ksa, konants sin azsaž, makssaž otvett sudñ šista. (37) vad' toñtseñ valtneñ-ezda videmat, i toñtseñ valtneñ-ezda kortaftavat. (38) esta karmašt kortama kodamat-badi šormasa-sodajhtneñ i farisejhtneñ-ezda i azšt : tonaftij, min kelgalmä näjmas tonñ-ezdatat čuda. (39) no son tejt sinn valsnan lanks azs : šačama af-para i ırväjama-kolajs vešandij čuda ; i čuda af maksavij tejnza, razde čuda Jonat ingalce-azandijt. (40) vad' koda Jonaš uls kitan pekša kolma šit i kolma vet, stanü i lomanñ čoras karmaj aščama modat potmasa kolma šit i kolma vet. (41) Ninevijan eräjhtnä stajht sudti sä šačamat marta i muvargaftsaz sonñ ; vad' sin kajandašt Jonañ tonaftamat-ezda ; i tasa uli šada oču Jonat gořaz. (42) oču-azıřavas päläši-šireñ staj sudti sä šačamat marta, i muvargaftsij sonñ ; vad' son ıčkizdeñ širetneñ-ezda sas kulams Solomonñ oču sodamat ; a tasa uli šada oču Solomonñ gořaz. (43) mižarda šajtan lišandij lomant-ezda, esta jakaj vedftima vastneñ langa vešandaž vajmamaj i af mušandij. (44) esta kortaj : mirdan kudazn, konañ-ezda lišan i saž mušandsij sonñ šavasa, täjfsa i uradafsa. (45) esta saj i šavandij es martanza sisem ombacet šajtant, šada käžijht sonñ gořaz, i suvaž eräjht tosa ; i uli tä lomañti melces šada osal vasenceť gořaz. stanü uli i sä af-para šačamat marta. (46) mižarda že son nengä kortas narodti, mamats i bradanza aščašt kudť ušesta, vešaž kortama martanza. (47) i kati-kiü azs tejnza : vov mamatsü i bradatnä aščijht kaldazsa i vešijht kortams martat. (48) son že valsnan lanks azs : kiü mamazü monñ ? i kiü bradanü monñ ? (49) i näjftaž kädsa tonadijnzan lanks azs : vov mamazü monñ i bradanü monñ. vad' kiü karmaj tijma volants alazñ menelñ, titü tejn bradnzä, i ses-trazü i mamazü.

Kemkolmace glava. (XIII. Fej.)

Lisaž že tona šista kudsta Jisuss ozaš oču-läjť vakssa. (2) i puramaš perřkanza lama narodda, sta mes son suvaž ventšs, ozaš ; a

sembä narodš aščas berägt lanksa. (3) i tonaftazn sinü lama jovkssa kortaž: vor liss vidijš vidma. (4) i kida vidš son, fkü praš ki vakssa i lijašt narmantnü i sevaž sonü. (5) ombace praš kevn vastatneü lanks, kosa ulš af-lama modada, i ezdkü liss, šas mes af-kirkasta aščas modat-esa; (6) manin že psit-ezda palaš, i kida iz ul koränets, košks. (7) ombace praš pupaj-tišij vasts, i kasš pupaj-tišes i matrazü sonü. (8) ombace praš cebär moda lanks i kandš kenerf, fkü šadan-girda, ombace kotkemen-girda, ombace kolmakemen-girda. (9) konan ulijht pilenza kulmas, kuleza. (10) i šaštaž tonadijhtnä azšt tejnza: meznti jovkssa kortaž tejtš? (11) son sän lanks tejtš azš: šas mes tejtš maksf sodams šopft menelü carstvaž, a tejtš af maksf. (12) vađ kinü uli, sänti maksaviž i lamalgadiž, a kinü aš, tonaü kädsta norgaviž i tü, mezü uli. (13) sänkša mon kortan tejtš jovkssa, mes sin näjaž af näjht, i kulaz af kulijht i af šarkidiht. (14) i tijaviž lanksast ingalü-azandamaš Isajaž, konats kortaj: kulmasa kulltađ, i af šarkiditad, i selmesa varžatad i af näjtađ. (15) vađ kalgadš sedijš nat lomatneü i pilesnan-esa stakasta kulihť i selmesnan päkstaž, mes-bi af näjalež selmesa, i af kulalež pilesa i af šarkidalež sedisa i af šarkstalež, mes-bi mon pičkaftalijü sinü. (16) tinü že šumbrat selmenntä, mes näjht, i pilemntä, mes kulijht. (17) vađ videsta kor-ran tejtš, lama ingalü-azandijda i vidü-lomaüda vešašt näjmas, mezü tin näjtađ, i izäž näj; i kulams, mezü tin kullatad, i izäž kul. (18) tin že kulasašt jovkst vidijht kolga. (19) ar kulijti val carstvaž kolga i af šarkidijti sašandij šajtanš, i norgij vidf sedijt-esa sonü. vor tona, konan potmasa vidf ki vakssa. (20) a kevn vastatneü lanksa vidf uli tona, konats kulij val i ezdkü šavandsij son kenändama marta; (21) no konants potmasa aš koräü, i konats af kemä; kida že saj kanziđnaš, i paümaš valt-ksa, ezdkü prakšnij mülsa. (22) a vidf pupaj-tišij vastsa uli tona, konats kulij val, no konants potmasa pičadma sä vekt i mazits kožalgadmaž matrasaž valt, i son ulandij kenerftima. (23) a vidf cebär moda lanksa uli tona, konats kulij val i šarkidij, konats nengä ulandij kenerftineü marta, sta mes fkü kannij kenerf šadan-girda, ombace kotkemen-girda, ombace kolmakemen-girda. (24) ombace jovks azš tejtš, kortaž: menelü carstvaž uli kondama lomaüti, kona vidaš cebär vidma pakšants lanksa. (25) mžarda že lomatnä udašt, saš dušmans sonü i vidaš pakart tožaraž jotksa i tuš. (26) mžarda šoraš liss i karmas tijarma kolasks, esta näjuvšt i pakart. (27) uratnä že sajaž azšt azirti: azir! af cebär li vidma ton vidat pakšatseü lanksa?

kostana šavaršt pakartnä? (28) son azs tejst: dušman lomanš tijazä süñ. uranza že azšt tejnza: vešat li, min molštam kočkasajneñ. (29) no son azs tejst: af, m:s-bi targaž pakartneñ af targams fastsa siñ martast i tožarat. (30) kadijnt kasams fastsa täñ i ombaceñ nujmat tejs; i nujmat pingsta mon märgan nujhtnenti: kočkajnt vasenda pakartneñ i sotijnt sinni pulšs, mes-bi palštams sinni, a tožaratneñ pirdajnt moni utams. (31) ombace jovks azs tejst kortaž: meneli carstvaš uli kondama gorčiceñ vidmati, konan šavaž lomanš vidazä es pakšants lanksa. (32) konats žot sembä vidmada jombla, no mižarda kašij, ulandij sembä kasamada očü, i tijavij šuftasa, sta mes narmantnä meneli li-jandijht i käšandijht taradnzan potmasa. (33) ombace jovks azs tejst: meneli carstvaš uli kondama šaparksti, konan ava šavaž putazä počft kolma medirkss i kadazä, mižars šapamij sembä. (34) sembeñ täñ kortaš Jisuss lomatnenti jovkssa, i jovksftima mezeva iz korta tejst. (35) uleza tijf azfs ingalce-azandijša, konats kortaj: panžsa jovkstneñ-esa kurgazni, i azsa käšft mastirt tijmat-ezda. (36) esta Jisuss noldaž lomatneñ suvaš kudti; i šaštaž tejnza tonadijhtnä soni azšt: azk tejneñ jovksf pakartneñ kolga pakšat lanksa. (37) son azs tejst säñ lanks: vidijš cebär vidma uli lomanš čoraš; (38) a pakšaš uli mastirs, a cebär vidma ulijht čoratnä meneli carstvaš; a pakartnä ulijht šajtant čoranza. (39) a dušmanš vidijš šatneñ uli šajtanš; a nujmaš uli vekt peš, a nujhtnä ulijht angeltnä. (40) koda kočkšavijht pakartnä, i tolsa palfiarijht: stanä uli sä vekt pesta. (41) kučšijñ lomanš čoraš soñtseñ angeltneñ i kočkasaž soni carstvaš-ezda sembä kolafkstneñ i tijhtneñ zakonftima. (42) i jordasaž sinni toli päna-kudti; tosa uli arvardama i pejtneñ čatirdama. (43) esta vidä-lomatnä valdaptavijht, koda maniš, alasnan carstvaš-esa. konan ulijht pilenza kulams, kuleza. (44) nengä meneli carstvaš uli kondama parašiti, konats käšft pakšat lanksa, i konan mujaž lomanš, šopazä, i kenändamat-ezda soni kolga molij i sembä, mezä uli, mišandij i ramasiñ tä pakšat. (45) nengä meneli carstvaš uli kondama mišandijti, konats vešan-dij cebär žemčug. (46) i konats mujaž fkä pitnij žemčugt molš, i mizñ šembeñ mezä ulš, i ramazä soni. (47) nengä meneli carstvaš uli kondama očü kalñ-kundšamati, konats jordaf očü-läjti kundaš kalda sembeñ parodatneñ; (48) i konants, mižarda päškačarš, uskaž berägt lanks, ozašt i cebärtneñ kočkaž kädgetneñ potmas, a osaltneñ jordaž ušu. (49) stanä uli i vekt pesta: lisijht angeltnä i javftsaž af-videtneñ videtneñ-ezda. (50) i jordasaž sinni toli päna-kudti; tosa uli

avardama i čatirdama pejtneñ. (51) meki-päli kiziftazñ sinn Jisuss: sarkidašt tin sembeñ tññ? kortajht tejnza: šarkidašk, azir! (52) son že azš tejt: šas ar šormasa-sodajš, konats tonadš tonaftamati meneli carstva kolga, uli kondama kud-azirti, konats soñtseñ parašit-ezda lifnij od i tašta. (53) i mžarda šumirdazñ Jisuss jovksinzan, tuš tosta. (54) i sajaž šačamants šireti tonafñazñ sinagogasnan-esa, sta mes sin divandašt i kortašt: kosta sonñ kädša stama päk oču-sodamaš i vijtnä? (55) af plotnekeñ li son čoras? af sonñ li mamats lemdavij Marijaš, i bradanza Jakovš i Josijš i Simonš i Judaš? (56) i sestranza af sembet li minñ jotksanak? kostana sonñ kädša sembä tä? (57) i prakšnašt mälsa sonñ kolga. Jisuss že azš tejt: kosinga aš ingalce-azandijti šada kirža šnamada, koda šačamants širesa i kudsanza. (58) i iz tij tosa lama vijda sinñ af-verandamat-ksa.

Kemnilijce glava. (XIV. Fej.)

Sä pingsta kulš Irodš fkä nile-azirandajhtneñ-ezda kulla Jisust kolga. (2) i azš soñtseñ totmakanzanti: titä kstindaj Joannš; son velemaš kulihhtneñ-ezda i šas vijtnä tijaviht sonñ-ezda. (3) vađ Irodš šavaž Joannš sotizä sonñ i ozaftazä šobda-kudti Irodiadt inksa irvants Filippt bradants. (4) vađ Joannš kortaš tejnza: af eravi tejt, mes-bi son ula' tonñ. (5) i vešaž šavmas sonñ, pelš narodt-ezda, šas mes putnašt sonñ ingalce-azandijks. (6) Irodt že šačamat šista kštijš Irodiadañ stirets inžijhtneñ kučkasa i tuš mäls Irodti. (7) šas son varamat marta putš tejnza maksams, mezä son anaj. (8) son že tonaft mamants-ezda azš: maksš tejn tsaže lapšava lanksa prants kstindaj Joannš. (9) oču-azirš pičadš; no varamat-ksa i martanza jartsajhtneñ i simmijhtneñ-ksa märgš tejnza maksams. (10) i kučš šobda-kudti kermas Joannš prants. (11) i kandaž prants lapšava lanksa, i maksaž stirti, a son kandazä mamantsti. (12) tonadijnza že sonñ sajaž šavaž telants, i kalmaž sonñ; i tušt, azšt Jisusti. (13) i kulaž Jisuss tuš tosta ventšt lanksa lomañftima vastati skamnza, lomañnä že kulaž tññ kolga, tušt melganza oštneñ-ezda jalga. (14) Jisuss lišaž najs lama lomañda; i tokavš sedisa sinñ lanksast i pičkaftazñ sinñ säradijhtneñ. (15) ilätti že tonadijhtnä sonñ šaštaž tejnza azšt: vastaš tsa čava, a šiš ni komaj ilätti; noldak narodt, mes-bi sin molelht veletnenti, i ramalht es tejt jartsama-päl. (16)

no Jisuss' azs' tejst: af eravi tejst molmas; tin maksada tejst jartsama. (17) sin že kortajht tejnza: minn' tsa aš šada lama vetä kšida i kafta kalda. (18) son azs': kandijnt sin' tejn tsa. (19) i märgs' narodti ozams narl lanks; i šavaž vetä kšetneñ i kafta kaltneñ, var-žaš menl' lanks, blagoslovindazñ i sindaž maksazñ kšetneñ tona-dijhtnenti, i tonadijhtnä narodti. (20) i jartsašt sembet i topadšt; i kočkašt ladij suskamda kemkaftuva päšksä kepterda. (21) jartsajda že ulš pītstaj vetä tožet lomañda, avada i idda baška. (22) i ezdküä košardazñ Jisuss' tonadijnzan suvamš ventšti i tumas sonn' ingalä tona čireti, sän jotkuva, koda son noldasi j narodl'. (23) noldaž na-rodl' son kuč panda pīas ozandama skamnza. i ilätl' son ladaš tosa skamnza. (24) tū jotkuva ventšš ulš ni očü-läjtl' kučkasa, i sonn' ša-vašt volnat; vad' varmaš ulš utaranzna. (25) nilice že vanmasta vet molš tejst Jisuss' očü-läjtl' langa. (26) tonadijnza nājaž sonn' molijtl' očü-läjtl' langa arašt šumbaraft i kortašt: titä evidks, i pelmat-ezda juvadšt. (27) no Jisuss' ezdküä maksš tejst rajgel i azs': rajmaftada tintseñ; titä mon; dāda pel. (28) Petraš že sän lanks azs' tejnza: azir! kida titä ton, märgk tejn sajams tejt vedl' langa. (29) son azs': molč. Petraš liss' ventšsta, i molš vedl' langa, mes-bi šaštams Jisusti. (30) no nājaž viškü varmat evidš, karmaš vajama i juvadš: azir, vanmak monñ! (31) Jisuss' ezdküä veneplazä kädnts, kirdazä sonn', i kortaj tejnza: kirža-verandaj! mezenti ton šerkať verasat? (32) i mžarda suvašt sin ventšti, esta varmaš lotkaš. (33) ulijhtnä že ventšt-esa šaštaz šukuñašt tejnza i azšt: videsta ton škajñ čora. (34) i ujaž sašt Genisareti šireti. (35) eräjhtnä tona vastasa sodaž sonn' kučšt azandams sembä sä perfti i vātaž tejnza sembeñ sārādijhtneñ. (36) i eneldašt sonn', mes-bi ančak noldal tokama tīrvati veltamants; i tonat, konat tokašt, pičkašt.

Kemvetijce glava. (XV. Fej.)

Esta Jerusolimñ šormasa-sodajhtnä i farisejtnä sajaž Jisusti kortajht: (2) mezenti tonñ tonadijhtnä kolajht azmat alatneñ? vad' af štasaz kädšnā, mžarda jartsajht kšida. (3) son azs' sän lanks tejst: mezenti i tin kolatad škajñ märgama tinñ azmat-ksa? (4) vad' škajš märgs' kortaž: lovnak alatseñ i mamatseñ; i narugajš alants ili mamants kulīmasa kulaza. (5) a tin kortatad: kida kiä aži j alantsti ali mamantsti: tūñ mezü-bi ton šavaleť ezdadn es-tejt, mon

makssa kašnes škajti ; (6) taftamaš vijsa i af-lovnams alants ali mamants. stanä tin kolašt škajñ märgamaš azmantešteñ-ksa. (7) šamasa-vaškafñijhtnä ! videsta ingalä-azš kolgant Isajaš kortaž : (8) šašt-nijht tejn űat lomatnä kurgsnan-esa, i kälša lovnasamež, sedijsna že ičkizä aščiñt monñ-ezda. (9) no abun lovnasamež monñ tonaftaž lomann tonaftamatnenti i märgamatnenti. (10) i terdaž lomatneñ azš tejst : kullada i šarkidada. (11) af tä, mezä suvsij kurgti, gasťasij lomant, no sü, mezä kurgt-ezda lišandij, gasťasij lomant. (12) esta šaštaž tonadijhtnä sonn, azšt tejnza : sodat li, mes farisejtnä kulaž sü valt prakšñašt mälsa ? (13) son že azš sän lanks : ar kasamaš, konants af alazä monñ menelñ ozaftazä, targavij. (14) kadijnt sinn ; sin sokir väťijht sokirtneñ ; a kida sokirs väťij sokir, esta kaftškä prajht lotkati. (15) Petras že kortaž sän lanks azš tejnza : azk tejnek täñ jovksť. (16) Jisuss azš : ali i tin nengä af šarkidťad ? (17) al nengä af sodatad, mes sembä suvajš kurgti jotaj pekti, i jořavij ušu ? (18) a lišandijš kurgt-ezda sedijť-ezda lišandij i sitsä gasťasij lomant. (19) vađ sedijť-ezda lišandijht nařoka mäľt, kulaftamat, irvü-jamatneñ kolamat, kelgamañ tevtneñ tijandamat, salamat, af-vidä svädetelšťvat, šuťsamat. (20) titä gasťasij lomant ; a jartsams apak štař kädša af gasťasij lomant. (21) i tušandaž tosta Jisuss tuš Tirñ i Sidonñ širetnenti. (22) řasa Xananejañ ava lišamada melä řat vastneñ-ezda piškads tejnza : vanmak azir, Davidñ řoraj ! stirnzä monñ řajtant-ezda päk kemesta kirdavij. (23) no son iz az tejnza sän lanks valivak. i šaštaž tejnza tonadijnza anašt kortaž : noldak sonn, řas mes piškadij melganak. (24) no son azš sän lanks : mon kučfan anćak jomaťťt ućatnenti Izrailñ kudť. (25) son že šaštaž řukuñakšñaš tejnza kortaž : azir, lezdk moñtejn. (26) no son azš uta-raznza : af vidä tev norgams kšet idtneñ kädsta i jordams pinetnenti. (27) son že azš : sta azir ! no i pinetnä jartsajht pamarkstneñ-ezda, konat prajht azirsnan morkšť lanksta. (28) esta Jisuss azš sän lanks tejnza : o avaj ! očü tonñ veratsä ; uľeza tejt kelgamatsen-ezga. i pićkaš stirets řivak řassta. (29) tumada melä tosta, Jisuss saš Galilejañ očü-läñť malas i kućaz pandť lanks, ozaš řasa. (30) i šaštš tejnza lama lomañda, konatneñ marta ulšť řamirt, sokirt, kälťťimat, nižafťť i amat ombacet, i putaž sinn Jisuss pilgenzan vakssa i son pićkaf-tazñ. (31) sta řta lomatnä divandašt, näjaž kälťťimatneñ kortajsa, nižafťťneñ řumbrasa, řamirtneñ jakajsa, i sokartneñ näjüjsa, i řnaž Izrailñ škajť. (32) Jisuss že terdaž tonadijhtneñ soñtsen azš : ižal

tejn sä lomatneñ, mes ni kolma šit aščijht monñ pingsta, i aš sinni, mezä jartsams; a noldams sinni vačada af kelgan, mes-bi dalht lavčama kiľ lanksa. (33) tonadijhtnä sonñ azšt tejnza: kosta tejnek šavams šava-širesa siñara kšida, mes-bi andams siñara lomañda? (34) i kortaj tejst Jisuss: mižara tinñ uli kšida? sin azšt: sisem, i mižar-badi kalneda. (35) i märgs lomatnenti ozams modat lanks. (36) i šavaž sisem kšetneñ i kaltneñ i šnama maksaž sindažn i maksazñ tonadijhtnenti soñtseñ, a tonadijhtnä lomatnenti. (37) i jartsašt sembet i topadšt; i kočkašt suskamada, konat ladšt, sisem päšksä kepterda. (38) jartsajda že ulš nilä tožät lomañda, avada i idda baška. (89) i noldaž lomatneñ suvaš ventšti, i sas Magdalñ šireti.

Kemkotace glava. (XVI. Fej.)

I šaštaž farisejtnä i saddukejtnä täraftaž, anašt sonñ näjaftams tejst čuda menell-ezda. (2) son že azš tejst sän lanks: iläťt-ezda tin kortatad: uli šis valda, vađ menelš jakstere. (3) šobdavanga: täči pizemš; vađ menelš tusta jakstere. šamasa-vaškafnijht! tin maštad sodams menelñ šamat; a pingelñ čudatneñ šarkidams af maštad? (4) šačama af-para i irvājama-kolajš čuda vešij, i čuda af maksarij tejnza, razde čuda Jonat ingalce-azandijť. i kadaž sinni tuš tosta. (5) i jotaž tona šires tonadijnza jukstašt šavams kšet. (6) Jisuss azš tejst: varžada, vanavada farisejñ i saddukejñ šapafkst-ezda. (7) sin že mülndašt sinni-esast, kortaž: titä uli, šta min kšet izmä šav. (8) šarkidaž täñ Jisuss azš tejst: mezä mältad esant, tin kirža-verañ, mes kšet izdä šav? (9) ali tin nengü af šarkidťad, i af lätťtatad vetä kšetneñ kolga vetä tožen lomatneñ lanks i mižara kepterda tin kočkadä? (10) af sisem kšetneñ kolga nilä tožetneñ lanks i mižara kepterda tin kočkadä? (11) koda af šarkidťad, mes mon af kšet kolga azan tejnt, mes-bi vanavma farisejñ i saddukejñ šapafkst-ezda? (12) esta šarkidšť, mes son kortaš tejst, mes-bi vanavma af kšeñ šapafkst-ezda, no farisejñ i saddukejñ tonaftamat-ezda. (13) sajaž že Jisuss Kesarijť Filippiñ šireti kizifñazñ tonadijnzan kortaž: kinñ inksa lomatnä putñasamež monñ, lomanñ čorať? (14) sin azšt: fketnä kstindaj Joannť inksa, ombacetnä Ilijať inksa, i ombacetnä Jeremijať inksa, ali fket-ksa ingalce azandijhtneñ-ezda. (15) Jisuss kortaj tejst: a tin kinñ inksa monñ putñasamešt? (16) Simon že Petras sän lanks

azs: ton Xristoss, éoras ärek škajt. (17) esta Jisuss azs sän lanks tejnza: šumbrat ton Simon Jonan éoraj! vad af telaš i vers panžas tejt tñn, no alazä monñ ulijs meneltneñ lanksa. (18) azan mon-ga tejt: ton Petras i sä kev lanksa mon tijsa cerkvazñ i kenkštnä adt af säksaš sonñ. (19) i maksan tejt panžamat menelñ carstrvat-ezda; i mezä sotat modat lanksa, tä uli sotf meneltneñ lanksa; a mezä juk-sat modat lanksa, tä uli juksf meneltneñ lanksa. (20) esta Jisuss märgs es tonadijhtnenti, mes-bi kintingü izälht azanda, mes son (Jisuss) Xristoss. (21) sä pingt-ezda karmaš panžšama es tonadijhtnenti, mes tejnza eravi molmas Jerusalmi, i lama särädksda kirdams kaštantneñ i vasence-poptneñ i šormasa-sodajhtneñ-ezda, i kulimas šavf ulams, i kolmace šista eräkams. (22) i šaštaš tejnza Petras üšiptaš kortama utaraznza kortaš: arilak škaj! titä af uli martat azir! (23) son že šarkstaš azs Petrati: orgüdt ezdadn šajtan; ton tejn kev-prakšñama; mes ton mälät af tñn kolga, mezä uli škajñ, no mezä uli lomann. (24) esta Jisuss azs es tonadijhtnenti: kida kiä kelgij molmas melgan, kadaza soñtseñ, i šavaza krostants, i molaza melgan. (25) vad kiä kelgij soñtseñ vajmet vanmas, tona jomaftsij sonñ, a kiä jomaftsij vajments inksan, tona musij sonñ. (26) vad kodama pribul lomañti, kida son i sembä mastirt musij, es vajments že kolaftsij? ile kodama idama maksij lomañš vajments-ksa? (27) vad saj lomann éoras es alants slavants-esa soñtseñ angeltneñ marta; i esta maksij pandama arti tevnzan inksa. (28) videsta kortan tejt: konat-badi ašcijhtneñ-ezda tasa af penzasäš kulamat, koda ni näjsaš lomann éorat molijt carstrvants-esa.

Kemsisemce glava. (XVII. Fej.)

Kota šitneñ jotamada melä šavazü Jisuss Petrat i Jakort i Joannt bradants sonñ i kučaftazñ seri pandt lanks skamnst. (2) i polaftavš ombace näjmas sinñ ingalä; i valdaptavš šamats sonñ, koda maniš; veltamanza že sonñ tijevšt akšat, koda valdks. (3) i vor näjavšt tejt Mojsejš i Ilijaš sonñ marta torajht. (4) sän pingsta Petras azs Jisusti: azir! cebär tejnek tasa; kida kelgat, puttam tasa kolma kotfañ kudnet, tejt fkä, i Mojsejti fkä, i fkä Ilijati. (5) mižarda nengü kortaš son sän, ezdkä valda oblak šulftazñ sinñ; i vor vajgels oblakt-ezda kortajš: titä uli éorazä monñ kelgaf, konañ-esa sembä monñ para-kelgama; sonñ kultsandašt. (6) i kulaš tonadijnza

prašt šamasnan lanks i pük evidšt. (7) no Jisuss šaštaž tokaž tejst i azš: stada i dāda peļ. (8) kepiđaz že selmesnan sin kinnigū izāž nūj, skamnza Jisuss baška. (9) i mižarda valgandšt sin pandt lanksta, mārģs tejst Jisuss kortaž: dāda aznd kinnitingū mezū tin nūjdā, mižars lomanū čoraš af erākiј kulatneņ-ezda. (10) i kizifāž sonū tonadiņza: kodana šormasa-sodajhtnū kortajht, mes Ilijati erāvi samas vasenda? (11) Jisuss azš tejst sūn lanks: avkuks Ilijati erāvi samas vasenda i videptams sembeņ. (12) no mon tejnt azandan, mes Ilijaš saš ni, i izāž soda sonū; a tiјšt martanza, koda kelģst: stanū i lomanū čoraš kirdiј ezdadist sārādks. (13) esta tonadiņza šarkidšt mes son kortaš tejst kstindaj Joannē kolga. (14) mižarda sin sašt narodti, esta šaštš tejnza lomaņ i praž sonū ingalā kalena lanks, (15) azš: azir! izalđak monū čorazņ; son od-korsta šajtant-ezda kirdāviј, i stakasta sārādiј; vađ sīdesta jořaviј tols i sīdesta veds. (16) mon vātniјā sonū tonū tonadiјhtnenti; no sin af viјsa ulšt sonū pičkafams. (17) Jisuss kortaž sūn lanks azš: o šačama af-verandaj i kolaf! mižars ulan martant? mižars karman kirdāma tinū? vātašt tejn sonū sej. (18) i šukšš tejnza Jisuss, i šajtanš liss sonū-ezda i čoraš pičkaš šavak čassta. (19) esta tonadiјhtnū šaštaž Jisusti skamnza azšt: mest min izāmū mašt paīma sonū? (20) Jisuss azš tejst: af-verandamantešeņ inksa; vađ vīdesta kortan tejnt: kīda tinū verantešt uli gorčiceņ vīdmaška, i mārģlad sā pandti: jotak tasta tov, esta son jotaj, i mezeva af uli tejnt af-viјsa. (21) sijsā ina šačamas paņtsaviј ančak ozandamasa i gavendamasa. (22) sinū aščama pingsta Galilejasa, azš tejst Jisuss: lomanū čoraš maksf uli lomanū kāds. (23) i šavsāž sonū; i kōlmace šista erākiј. i kanzidšt pūk. (24) mižarda že sašt sin Kapernaums, esta kočkajhtnū maksamatneņ cerkva! lanks šaštšt Petrati i azšt: tonaftiјs tinū af maksiј didraјma. (25) Petraš kortaj: maksiј. i mižarda son suvas kudti: ingalđazū sonū Jisuss, kortaž: koda tejt nūjavij Simon? modan oču-azirtnū kinn lanksta šavandajht dacet ali obrokt? čorasnan li lanksta, ali lietneņ lanksta? (26) Petraš kortaj tejnza: lietneņ lanksta. Jisuss azš tejnza: i stanū čorātnū uliјht virģādf-taft. (27) no mes-bi tejnek af prafiams sinū mālša, molt oču-lāјt lanks, jordak ulemt i vasence kalt, konats poviј, šavk; i panžaž kurgants, mujat statir; šavaž sonū, maksk tejst monū-ksan i tonū-ksat.

Kemkafksace glava. (XVIII. Fej.)

Sü pingsta sašt Jizuss malas tonadijhtnä, i azst: kiä šada oču menelñ carstrasa ? (2) i türdaž Jisuss id, putazä sonñ sinni kučkasst. (3) i azs: videsta kortan tejnt, kida af šarkstatađ i af ullad, koda idtnä, af suvatad menelñ carstvas. (4) sänksa kiä säftavarij, koda titü idš, tona i šada oču uli menelñ carstvasa. (5) i kiü primasij fkü taftama idt monñ lems, sitsä monñ primasaman. (6) a kiü praft-sij mälsa fkeñ nat jomblatneñ-ezda, konat verandajht tejn, sänti šada cebär ulal, kida-bi jazama-kev ĩurgaftams tejnza šaldaznts lanks i jordams sonñ oču-läjn tombas. (7) pičadfs mastirti mäli-prakš-ıamatneñ-ezda; vađ eravi sajams i mäli-prakšıamatnenti, no pičadfs sitsä lomanti, konants kuvalga mäli-prakšıama šašandij. (8) a kida kädtsü, ali pilgtsä prañıatanza mälsa, kerk sonñ i jordak tejstat; šada cebär tejt suvams eravti pilgeftıma, ali kädftıma, koda kafta pilgtneñ, i kafta kädtnė marta ulams jordaf vekñ tols. (9) i kida selmetsä prañıatanza mälsa, targak sonñ i jordak tejstat; šada cebär tejt fkü selmü marta suvams eravti, koda kafta selmeñ marta ulams jordaf toli geennas. (10) vanavada nulgađma kinñ-libo nat jomblatneñ-ezda; vađ azandan tejnt, šta angelsna meneltnė lanksa ar pingsta näjsaž šamants monñ menelñ alazñ. (11) vađ lomanı čoras saš vešams i vanmas jomaft. (12) koda tejnt näjavij? kida kinñ ulal šada ucat, i fkeš ezdađist ergađal: af kadsijñ li son vejysañ-kemen vejysatneñ pandsa, i af tuj li vešandama ergađft? (13) i kida tokadij mumas sonñ: esta, videsta kortan tejnt, karmaj kenandama sonñ kolga šada lama, koda vejysañ-kemen vejysatneñ af-ergađftneñ kolga. (14) stanü aš volats menelñ alantešteñ, štab jomał i fkü nat jomblatneñ-ezda. (15) i kida elvadij tonñ utarat bradtsä, ardt tirgaftk sonñ jotksat i sonñ jotksa skamnza; kida kultsandtanza tonñ, esta ton mujt bradtseñ. (16) a kida af kultsandtanza, šavt martat nengü fkü ali kafta, mes-bi kurgsa kaftañ ali kolmañ svädeteltnė tijaval kemü ar val. (17) kida že af kultsandsijñ sinni, azt cerkvati; a kida cerkvał-kü af kultsandsij, esta uleza son tejt, koda jazičneks i daceñ-kočkajš. (18) videsta kortan tejnt: mezü tin sottad moda lanksa, uli sotf i menel lanksa, i mezü juksatađ moda lanksa, juksf uli i menel lanksa. (19) tanga videsta kortan tejnt: kida kafta ezdant modaf lanksa ladajht anama mezn-libo, sembä titü uli maksf tejst menelñ alazñ-ezda. (20) vađ kosa puramijht kafta ali kolma

monn lems, tosa mon-ga s'nni kučkasist. (21) esta šastaž tejnza Petras azs: azir! mižarkst tejn eravi kadindams bradaznti, kida son elvadij monn utaru? kadindams li sisem-škakst? (22) Jisuss kortaj tejnza: af kortan tejt sisem-škakst, a sisem-škakst siskemenkst. (23) sänksa meneli carstvas uli kondama lomaniti oču-azirti, konats joras tijmas lurma es uranzan marta. (24) mižarda že karmaš son tijmas lurma, vätf uls tejnza fkä, konats sonn kädsta kepšas kemen tožet talantt. (25) a koda sonn iz ul, mezs pandams, esta oču-azirats märgs mijmas sonn, irvants-ka idnzan-ga i semben, mezä sonn uls, i mirdaftams dolgt. (26) no uras sitsä praš i šukuiaž tejnza kortas: oču-azir! kirdt lanksan i semben tejt pandsajñ. (27) oču-azirs tokavs sedisa sä urat lanksa, noldazä sonn i dolgt kadazä tejnza. (28) no sitsä uras lišaz muš fkä jalganzan-ezda, konats uls dolgu tejnza šada denarijsa, i šavaž sonn poras, kortaž: maksk tejn dolgt. (29) jalgats sonn praž pilgenzanti eneldas sonn i kortas: kirdt lanksan i semben pandsajñ tejt. (30) a son iz kelg, a tuš i ozaftazä sonn šobdakuds, mižars af makssij dolgt. (31) jalganza näjaž tokadft jotksast päk kanzidst i saž azaž oču-azirsnanti semben, mezä uls. (32) esta oču-azirs terdij sonn i kortaj tejnza: af-para uraj! sembä tona dolgt mon kadijä tejt šas mes ton eneldij monn. (33) afa! erava li tejt-kä izaldams jalgatseñ, koda i mon tonn izaldajhten? (34) i käžijaž oču-azirats maksazä sonn šavijhtnenti, mižars af makssijñ semben, mezsä uls dolgu tejnza. (35) sta tij meneli alazeva martant, kida ar af kadsijñ sedit-ezda es bradantsti sonn elvädmanzan.

Kemvejzsace glava. (XIX. Fej.)

Mižarda Jisuss šumirdazñ šat valtneñ, esta tuš Galilejasta i saš Judejan mastirs Jordant ftala. (2) melganza molš lama lomañda, i son pičkaftazñ fasa. (3) i sašt malašnza farisejtnä, štabi turaftams sonn, i torašt tejnza: ar li tev inkša noldavij lomaniti javma irvants marta? (4) son azs tejtst sän lanks: ali tin izdä morast, šta kiä tijazä lomanit usiptamasta, alañ pälä i irvän tijazñ. (5) i azs: sänksa kadsij lomañs alants i mamants, i pedij irvántsti i ulijht kafta fkä tela. (6) a šas sin ni af kafta, a fkä tela; i stanä, mezä škajš fkeptas, sän lomañs daza javta. (7) kortajht tejnza: kodana Mojsejš märgs maksama javmañ šorma i javma martanza? (8) kortaj tejtst: Mojsejš märgs tejt javma irvännteñ marta kalgada sedinn-

teñ-ezga ; no üšiptamať-ezda ašil' stanä. (9) a mon tejnt kortan : kiä javij ırvänts marta af ırväjama-kolamať-ksa, i ırväjaj ombacet lanksa, tats ırväjama kola ; i ırväjajš javfl lanksa, ırväjama kola. (10) tonadijnza azšt tejnza : koli stama tevš mirdl' ırväti, esta šada ceber af ırväjama. (11) son že azš tejst : af sembet maštijht kirdäms sän, a iat, konatnentü maksf. (12) vad' ulijht arhtft, konat šačšt mamasnan pekt'-ezda sta ; i ulijht arhtft, konat arhtavšt lomatneñ-ezda ; i ulijht arhtft, konat kolaž es siñtseñ menelü carstrat inksa. kiä maštij kirdäms, šats kirdäms, šats kirdäza. (13) esta väffft ulšt tejnza idt, mes-bi son putalezü langazst kädznaz i ozanda! : a tonadijnza izäš nola sinü. (14) no Jisuss azš : noldajnt idtneñ i đajnt kird' sinü sašandama tejn ; vad' taftamtneñ uli menelü carstvaš. (15) i putaž langazst kädznaz tuš tolda. (16) i vov kati-kiä šaštaž azš tejnza : para tonaftij! mezü para eravi tejn tijams, mes-bi satams vekü eramat? (17) son azš tejnza : mes ton lemdasamak parasa? kijgavak af para, ančak skamnza škajš. a kida vešat suvams vekü eramati, kirdijt märgamatneñ. (18) kortaj tejnza : kodapt? Jisuss azš : đat šava ; đat kola ırväjama ; đat sala ; đat jaka af-vidä svü-detelks. (19) lovnak alatsen i mamatsen i kelgk malastañtseñ, koda tontseñ. (20) od-čoraš azš tejnza : sembeñ täñ vanijä mon jomblasta, mezü nengü af satnij tejn? (21) Jisuss azš tejnza : kida kelgat u'ams šumirdafsta ceber, moľt, mijk parašitseñ tonü i maksk anajhtnenti ; i satat paraši menelü lanksa ; i sak, i moľt melgan. (22) kulaž sü valü od-čoraš tuš pičad'fks marta ; šas mes sonü ulš lama parašida. (23) Jisuss že azš tonadijnzanti : videsta kortan tejnt : staka kožati suvams menelü carstrati. (24) i nengü azan tejnt : šada toždä verbludti salmikst pilenzan pašk jotams, kožati suvamat goraz škajü carstrati. (25) kulaž täñ tonadijnza päk divandašt i kortašt : kiä že vijsa vanavams? (26) Jisuss varžaž langasst azš : lomatnü täñ tijmas af maštijht, škajš že sembeñ maštij. (27) esta Petraš kortaž sän lanks azš tejnza : vov min kadajnek sembeñ i tumä melgat ; mezü že tejnek uli? (28) Jisuss azš tejst : videsta kortan tejnt : tin melgan molijhtnü od eravs, mižarda ozaj lomanü čoraš sonü slavat ozamavastsa, ozatad i tin kemkaftuva ozama-vastsa sudindama kemkaftuva Izrailü šačamatneñ. (29) i ar, kiä kadsijü ali kudnts, ali bradananz, ali sestranzan, ali alants, ali mamants, ali ırvänts, ali idnzan, ali pakšananz, monü lemzeñ inksa, šavij šadan-girda i vekü eramat satsij. (30) lamat že vasencetnü ulijht mekipälcet, i mekipälcetnü vasencet.

Komsice glava. (XX. Fej.)

Vađ meneln carstvaš kondama kud-azirti, konats rana šobdava lišš sivađams tijandijhtneñ soñtseñ vinogradnekti. (2) lađaž že tijandijhtneñ marta pandams tejst tifeñ denarij šit inksa kučazñ es vinogradnekti. (3) i lišaž kolmace čast vakssa, nājaš ombacet tevftima aščijht mišandama-vastt lanksa. (4) azš i tejst: molada i tin monñ vinogradnekti, i mezü ušardij, mon pandan tejnt. sin molšt. (5) tanga lišaž kotace i vejjsace čast vakssa, tijaš tafta-že. (6) mekipäli lišaž kefkice čast vakssa, muš ombacet tevftima aščijht i kortaj tejst: mest tin tasa aščatad tevftima sembä šit? (7) azšt tejnza: kigak izmež sivađ. kortaj tejst: molada tin-ga monñ vinogradnekti i mezü ušardij šavtad. (8) mižarda že saš iläts, kortaj azirš vinogradnekt es vanijti: terdijt tijandijhtneñ, i makst tejst pitnä ušaptaž mekipälcetneñ-ezda vasencetneñ tejs. (9) i sajaž sivađftnä kefkice čast vakssa šavšt tifeñ denarij. (10) sajaž že vasencetnä mälašt, mes sin šavijht šada lama; a šavšt i sin tifeñ denarij. (11) i šavaž karmašt käžijakšñama azirt lanks, (12) kortaž: šat mekipälcetnä rabotašt fkä čas i ton putajt sinn fkeks minñ marta, konat tijmä tev sembä šit i kirdamä psi. (13) son že kortaž sän lanks azš fketi sinn-ezda: drugzä! mon tonñ af obižatan; af denarij-ksa li ton ladijt martan? (14) šavk toñtseñ i molt, mon že kelgan sä mekipälzeti maksams šavak, mezü i tejt. (15) ali af vijan mon moñtseñ lanksa tijmas, mezü kelgan? šas li selmetsü osal, mes mon paran? (16) stanü ulijht mekipälcetnä vasencet i vasencetnä mekipälcet; vađ lama terdaftda, a kirža kočkaftda. (17) i tuž Jisuss Jerusalmi, kisa terdazñ kemkaftuva tonadijhtneñ skamnst i azš tejst: (18) vor suvatam Jerusalmis i lomanñ čoraš maksf uli vasence-poptnenti i šormasa-sodajhtnenti i muvargaftsaž sonñ kulamati. (19) i makssaž sonñ jazičnekt-nenti narugama lanks, i šarma lanks i eskeptama lanks krostati, i kolmace šista erakadij. (20) esta šaštš tejnza mamats Zevedejñ čoratneñ, es čoratneñ marta, šukuiaž i kati-mezü anaž sonñ kädsta. (21) son azš tejnza: mezü ton kelgat? son kortaj tejnza: märgk, mes-biñat kafta čoranä ozallht tonñ pälä, fkeš vidä kädšt šires, a ombaceš kerši kädšt šires, tonñ carstvaš-esa. (22) Jisuss sän utars azš: af sodatad, mezü anatad. maštatađ li simmas šavať, konanñ mon karman simma i kstindarma kstindamasa, konanñ-esa mon kstindavan? sin kortajht tejnza: maštatađ. (23) i kortaj tejst: šavať monñ karma-

tað simma, i kstindamasa, konañ-esa mon kstindavan, karmatað kstindavma, a mes-bi ozams monñ pälü vidü i kerši küdt šires, af monñ uli maksams täñ tejnt, a konanti anaklaf al'azñ-ezda. (24) kulaž sññ ombacetrñ kemen tonadijnza küžijašt kafta bradatneñ lanks. (25) Jisuss že terdaž sinñ azs: tin sodatad, mezä očutnñ narodtneñ azirandajht sinñ lanksa i kaštantnñ kirdijht vij sinñ lanksa. (26) a jotksant af araj ulams stanä; a kiü tinn-ezda kelgiy ulams šada očusa, sitsü uleza tejnt slugaks. (27) i kiü kelgiy tinn pälü ulams vasencesa, sä uleza tejnt uraks. (28) taftaks lomanñ čoras af sññ-ksa sas, mes-bi tejnza služindalht, a mes-bi soñts služindał i maksal es vajments lomatneñ idamat-ksa. (29) i mižarda sin lišašt Jerižont-ezda, molš melganza lama narodda. (30) fasa kafta sokart ozada aščiht ki lanksa kulaž, šta Jisuss molij vakska, karmašt piškađma: ižaldamešt minñ azir, Davidñ čoraj! (31) narodš že iz märgä tejst, mes-bi sin piškađalht; a sin nengä šada kajgijsa karmašt piškađma: ižaldamešt minñ azir, Davidñ čoraj! (32) Jisuss lotkaž terdazñ i azs: mezä tin kelgatað monñ-ezda? (33) kortajht tejnza: azir! mes-bi panžaralht selmenekä. (34) ižaldaž že Jisuss tokaš selmesnanti i ezdkü karmašt varžama selmesna, i sin molšt melganza.

Komš-vasence glava. (XXI. Fej.)

Mižarda šaštašt Jerusaliml malas, i sašt Viřagijas Vaj-pandat malas: esta Jisuss kučs kafta tonadijht, (2) azaž tejst: molada vleti, kona videsta ingalnt, i ezdkü mutad aslića soť i martanza vaša; juksašt i vatašt tejn. (3) i kida kiü azij tejnt mezü-näbud, azada, šta sin eravijht azirti; i ezdkü noldasij sinñ. (4) sitsü sembä ulš, uleza tiř azfs ingalce-azandijht kuvalga, kona kortaj: (5) azada sonñ stirti: rov očü-azirtsä saj tejt säľav, ozada aščaž aslića lanksa i vaša lanksa, kona šačf kildšnavijht-ezda. (6) tonadijhtnñ molšt, i tijaž sta, koda märgs tejst Jisuss, (7) vataž aslićat vašať-ka, veltaž sinñ es veltamasa, i son ozaš langazst. (8) lama že narodda acšašt es veltamasnan kiť-ezga; a ombacet keršašt taradt šuftasta i jořašt kiť-ezga. (9) narodš že, kona molš sonñ ingalä i sonñ ftala, piškađšñas kortaž: Osanna Davidñ čorati! blagoslovindaľ molijš škabazñ lems! Osanna pük seri vasttneñ lanksa! (10) i mižarda son suvas Jerusalimti, sembä ošš šerkaš kortaž: kiü titä? (11) narodš že kortaš: tä Jisuss, ingalce-azandijš, Galilejañ Nazarett-ezda. (12) i su-

vaš Jisuss škajñ cerkvati i pañazñ sembeñ mišandšnijhtneñ i rama-
 šajhtneñ cerkvasa ; i vellaftazñ morkštneñ jarmakt-polaftijhtneñ i
 ozamtneñ guľat mišandšnijhtneñ. (13) i kortaš tejst : šormasa azf:
 kudnzä kud ozandamat lemdavij, a tin tijašt sonñ moda-kudsa lo-
 manñ-šavijhtneñ. (14) i šaštšt tejnza cerkvasa sokirt i šamirt i son
 pičkaftazñ. (15) näjaž že vasence-poptnü i šormasa-sodajhtnä oču-
 tertneñ, konatneñ son tijzn, i čoranetneñ piškadijhtneñ cerkvasa i
 kortajhtneñ : Osanna Davidñ čorati ! küžijašt. (16) i azšt tejnza :
 kulat li, mezü sin kortajht ? Jisuss že kortaj tejst : ali tin izdü mo-
 raft mižardinga šormasa : kurgasta odtneñ i potaj-idtnen ton tijat
 šnama. (17) i kadaž sinñ lišš ošt-ezda Viñanijati i jotaftazä tosa veľ.
 (18) šobdasta že mirdaž ošti vačš. (19) i näjaž kiľ malasa fkä smo-
 kovnića, šaštš tejnza i mezävak iz mujaž sonñ lanksanza, anćak ifkă
 lopat, kortaj tejnza : đaza ul' ina ingali tonñ-ezdada kenerft veks. i
 smokovnićaš ezdkä koškš. (20) näjaž sän tonadijhtnä divandašt i
 kortašt : koda smokovnićaš nenek koškš ? (21) Jisuss že azš tejst sän
 lanks : videsta kortan tejnt : kida tinñ uli veraš i af karmatad šer-
 kama esanza, esta af anćak tijhtad tññ, mezü tijf smokovnićať marta,
 no kida i sã pandti märgťad : šašt i jordavak oču-läjs, tijavij. (22)
 i sembä, mezü af karmatad anama ozandamasa vera marta, šavťad
 (23) i mižarda saš son cerkvati i tonaťš, esta šaštšt tejnza vasence-
 poptnä i narodť kaštantnä, i kortašt : kodama vijsa ton tññ tijat ? i
 kiä tejť maksš ľaftama vij ? (24) Jisuss azš sän utars : kizifťatädež
 mon-ga tinñ fkeñ kolga ; kida tññ kolga aztad tejn, esta mon-ga azan
 tejnt, kodama vijsa mon tññ tijan. (25) Joannť kstindamats kosta
 ulš ? menelť-ezda, ali lomatneñ-ezda ? sin že mäľandašt esast kortaž :
 kida aztam : menelť ezda, esta son azij tejnek : mes ina tin izdü vera
 tejnza ? (26) azmas že : lomatneñ-ezda, pelťam narodda ; vad sembet
 putandijht Joannť ingalće-azandijks. (27) i azšt sän lanks Jisusti :
 af sodatam. azš sinťejst son-ga : mon-ga tejnt af azan, kodama vijsa
 mon tññ tijan. (28) a koda tejnt näjavij ? fkä lomanť päľä ulšt ľafta
 čorat. son saš vasenceti i märgš : čoraj, molt, rabotak täčë vinograd-
 nekazñ-esa. (29) no son azš sän lanks : af joran ; a melďä jons sa-
 šandaž molš. (30) i saž ombaceti märgš šavak. sitsä kortaš sän
 lanks : molan azir ; i iz mol. (31) kona ľaftatneñ-ezda tijazü volat
 alants ? kortajht tejnza : vasenceš. Jisuss kortaj tejst : videsta kortan
 tejnt, daceñ-kočkajhtnä i kelgamanť-textneñ tijhtnä tiñ ingalä suvajht
 škajñ carstrati. (32) vad saš tiñtejnt Joannš videť kisa i tin izdü

vera tejnza; a daceñ-kočkajhtnä i kelgamañ-teretneñ-tijhtnä verašt tejnza; tin že i nūjaž sūñ izdū sašanda jons meldā, mes-bi verams tejnza. (33) kulāda ombace jovks: uls fkā kud-azir, kona ozafts vina-gradnek, perf pirazā sonñ, tijas sonñ-esa lupštama, putš gornicā i maksazā sonñ tijandijhtnenti i tuš. (34) mīžarda že sas pinges kenerftneñ kočkama, kučazñ uranzan tijndijhtnenti šavams es kenerftneñ. (35) tijandijhtnä fataž uranzan fket šavaž, ombacet kulaftaž; a ombacet šavaž kevsā. (36) tanga kučš ombace urat šada lama vāsenceñ gofaz, i tijast sinñ marta lafta že. (37) mekipāli kučazā tejt es čorants kortaž: vizdelgadijht monñ čorazñ-ezda. (38) tijndijhtnä že nūjaž čorať, azšt sintseñ jotksa: sū nāslednek, ajda kulaftasāk sonñ i kirdsāk sonñ parašinzan. (39) i fataž sonñ liftaž veneli vinagradnekt-ezda i šavaž. (40) i stanū, mīžarda saj azirs vinagradnekt, mezū tij šat tijandijhtneñ marta? (41) kortajht tejnza: šat kāžij tijandijhtneñ maksšijñ kāžij kulamati i vinagradnekt maksšij ombace tijandijhtnenti, konatnā karmajht maksama tejnza kenerft es pingsta. (42) Jisusš kortaj tejt: ali tin mīžardanga izdū moraft šormasa: kevs, konāñ sūraftaž kud-putajhtnä, tona soñts tijavš prasa užet; škabazť-ezda sū tijavš i sitsū divna selmennteñ-esa? (43) sūnksa azandan tejt, šta šavavij tinn kūdsta škajñ carstvaš i maksavij narodti, kannijti kenerft sonñ. (44) i tona, kiū praj sū kevt lanks, šavavij; a kinñ lanks son praj, tonāñ lupštasi. (45) oču-poptnā i farisejtnā kulaž sonñ jovkstneñ šarkidšt, šta son sinñ kolga kortaj. (46) i vešt fatams sonñ, no pelšt lomānda; vad putnašt sonñ ingalce-azandijks.

Komš-kaftace glava. (XXII. Fej.)

Jisusš kuvalgaptāž kortama jovkstneñ-esa azš tejt: (2) meneli carstvaš kondama oču-azirti, konats tijš irvājamañ pir čorants-ksa. (3) i kučazñ es urtneñ terdams terdftneñ irvājama lanks, i ist kelg samas. (4) tanga kučš ombace urat kortaž: azada terdftnenti: abedť mon anaklaj; vaznū i mezū mon andāñ, pečk, i sembū anaklaf; sada irvājamat lanks. (5) a sin nulgadaž sūñ; i tušt, fkā es pakšants lanks, a ombace es mišandama-vastantsti. (6) a sembū ombacetnā fataž uranzan sonñ, narugašt lanksast, i kulaftaž sinñ. (7) sū oču-azirs kulaž tūñ kāžijas; i kučāž soñtseñ vijtneñ jomaftazñ nat kulaftajhtneñ, i sinñ ošt piltazā. (8) esta kortaj es uranzanti: irvā-

jamañ pirs anaklat, a terdfitnä ist ul' tijt. (9) istanä molada kij-jotkatneñ lanks i sembeñ, kinñ musast terdajnt irvājama lanks. (10) ŗat uratnä lisst kitneñ lanks, puraptaž sembeñ, kinñ anćak mujaž, aparatneñ i paratneñ, i pirs päškidařs ozanda-aščijsa. (11) oću-azirs suvaž varžams ozada-aščijhtneñ, näjš tosa lomañ af irvājamañ veltamasa vellaf. (12) i azs tejnza: drug! koda ton suvat řaza af irvājamañ veltamasa? son řulamas. (13) esta azs oću-azirs uratnenti: sotaž tejnza kädtnen i pilgetneñ řavašt sonñ, jordašt uřestañ řobdaksti, tosa uli avarđama i ćatirdama pejtneñ. (14) vad' lama terdfida, a řirža koćkaftda. (15) esta tušt řarisejtnä i torašt es jotksast, koda bi kundams sonñ valtneñ-ezda. (16) i kućaž tejnza es tonadijhtneñ Irodianatneñ marta, i kortajht: tonafťij! sodatam, mes ton vidüt, i videsta řkajñ kiti tonafťat i kinñga kolga af pićadat jarfst; vad' ton af varžakřhat lomatneñ řama lanks. (17) i stanü azk tejnek, koda tejt näjavij? uřarđij li pandakřhams dacet kesarti, ali af? (18) řar-kidaž ře Jisuss af-para mallasnan azs: mes täräftsamešt monñ řamasa-vařkafñijhtnä? (19) näjafťašt tejn monetaf, konants-esa pandakřnijht dacü. sin tujašt tejnza denarij. (20) i kortaj tejt: kinñ titü tufš i řorma-langaks? (21) kortajht tejnza: kesarñ. esta kortaj tejt: i stanü maksašt kesarñ kesarti i řkajñ řkajti. (22) kulaž täñ divandašt, i kadaž sonñ tušt. (23) tü řista řaštšt tejnza saddukejt, konat kortajht, mes ajař eräkama kulatneñ, i kizifťaž sonñ, (24) azaž: tonafťij! Mojsejš azs: kida kiü kulij idťima, esta bradantsti eravi řavams irvants es-řazinza, i řlaftams vidma řohtsen bradati. (25) ulš minñ pelnak sisem bradat; vasenceš irvājaž kulaš, i idťima kadazä es irvants es bradantsti. (26) stanü-ře i ombaceš, i kolmaceš mäk sisemceti. (27) sembeda melä kulaš i irväs. (28) konai-ře sisem-ezda son uli irvü erakamsta kulatneñ? vad' son ulš sembeñ kädsa. (29) Jisuss azs tejt säñ lanks: ergadřhatad af sodaž řor-matneñ, af řkajñ vijť. (30) vad' erakamsta kulatneñ af irvājaksñijht, af irvaks liřandijht, a erajht, koda řkajñ angeltnä menel lanksa. (31) kulatneñ ina erakamat kolga izdü morafť li tin, mezä azf tejt řkajť-ezda, konats kortaj: (32) mon ulan řkaj Avraamnñ, i řkaj Isaakñ, i řkaj Jakovñ? řkajš af uli řkaj kulatneñ, a erajhtneñ. (33) i kulaž narodš divandaš tonafťamati sonñ. (34) řarisejtnä ře kulaž, mes son vřťazñ řulammati saddukejtneñ, puramšt fastsa. (35) i kizifťazä řkü sinñ-ezda zakonsa sodajš täräftaž sonñ i kortaž: (36) tonafťij! kodama sembeda oću mägams zakont-esa? (37) Jisuss azs

tejnza: kelgk azirt škajl tonn sembä sedijtsen-esa, i sembä vajmetsen-esa i sembä mältsen-esa. (38) sitsä uli vasence i sembeda očü mär-gamaš. (39) ombace že kondama tejnza: kelgk malastaritsen, koda toitnen. (40) šat kafta mǎrgamatnen-esa ašcijht sembä zakons i ingalce-azandijhtnä. (41) mižarda že puramaš farisejtnä, esta kizif-tazn Jisuss, (42) kortaž: mezä tin mälatad Xristost kolga? kin son čoras? kortajht tejnza: Davidn. (43) kortaj tejt: koda že Davidš dužt-ezda tonaft (azirsa) škabazsa sonn lemdij, mižarda kortaj: (44) azš (azirs) škabazš (azirti) škabazti monn: ozada aščak monn vidä kädš širesa, mižars putsaj tonn dušmantnen tonn pilgetnen pilgal vasts. (45) istanä kida Davidš lemdij sonn (azirsa) škabazsa, esta koda-že son čorats sonn? (46) i kijga izuš ul vijsa azams sän lanks val-ga, i tä šit-ezda ni izuš otkirgad kijga kiziftams sonn.

Kemš-kolmace glava. (XXIII. Fej.)

Esta Jisuss šarftazä valnts narodti i sojtseñ tonadijhtnenti, (2) i azš: Mojselj osama-vastsa ozašt šormasa-sodajhtnä i farisejtnä. (3) semben, mezä sin mǎrgijht tejt vanmas, vanada i tijada; a tevsnan-ezga dāda mol; vad kortajht i af tijht. (4) sotandijht staka i af toždesta kannarij kandamat i putnijht loman laftusnan lanks; a siñts sursanga af kelgijht sinn šurtsaftams. (5) sembä ina es tevsnan tijandsaš šas, mes-bi ulalht näjft lomatnenti, kelepñasaš es zakon lāftakssnan,¹⁾ i očulgafñasaš mazi stafkstnen veltamasnan pesa. (6) tanga kelgijht ingalce vastt morkštneñ vakssa sinagoga-sanga, (7) mes-bi tejt šukuñakšnelht lama lomañ kučkasa, i mes-bi lomatnä lemñalht sinn: tonaftij! tonaftij! (8) q tin dāda lemña tiñtseñ tonaftijsa; vad tinñ fkä tonaftijntešt Xristoss, a tin sembä bradat. (9) i alasa estejnt dāda lemña kinniga modat lanksa; vad tinñ fkä alantešt, ulijs menel lanksa. (10) i dāda lemñ tiñtseñ tonaftijsa; vad tinñ fkä tonafnijntešt Xristoss. (11) očuš ezdadnt uleza tejt sluga. (12) vad seruksñavijs alukstaf uli, a aluksñavijs seruks-taf uli. (13) pičadfks tejt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškaf-nijht, mes šolgandsaš menel carstva lomatnenti; vad tiñts-kä af suvatad, kelgijhtneñ-kü suvams af nolasajnt. (14) pičadfks tejt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes sevandsajnt kudtneñ

¹⁾ sotkst koñet i kädtnen lanksa zakon valtneñ marta.

mirdftima avatneñ i šamasa-vaškafnijks ozandatad kuvaf; sän-ksa primatad šada staka muvargaftama. (15) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes peřf jotatad oču-läjt i modaf vakssa, mes-bi šarftams ʒot fkeñ, i mižarda šarftatad, tijand-sašt sonñ geennaf čoraks, kaftakst natokaks tinñ gořaz. (16) pičadfsks tejnt sokar vätijht, konat kortatad: kiđü kiä varaj cerkvasa, esta aš mezeva; a kiđa kiä varaj cerkvañ zolatasa, esta uli muvar. (17) af-jonut i sokart! mezä šada oču, zolotaš ali cerkvaš, svätindajš zolotaš? (18) tanga: kiđa kiä varaj žertvenneksa, esta aš mezeva, a kiđa kiä varaj kazfsa, kona lanksanza, esta uli muvar. (19) af-jonut i sokart! mezä šada oču, kazfs ali žertvenneks, svätindajš kazf? (20) i stanä kiä varaj žertvenneksa, varaj esanza i sembeñ-esa, mezä lanksanza. (21) i kiä varaj cerkvasa, varaj esanza i eräjt-esa esanza. (22) i kiä varaj menelsa, varaj škajñ ozama-vastsa, i lanksanza ozada-aščijt-esa. (23) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes maksštatad kemence paj putlekt, anist i tminť, i kadašt mezä sembeda oču zakont-esa, vidä-sudamat, milastť i veraf; tññ ušardš tijmas, sängü af kadindams. (24) sokar vätijht, peđandijht säsket, a nilsaksñijht verbludť! (25) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes arup-ñasašt ušents šavať i lapšavať, sän jotkuva, koda potmasa sin päšksset norgamada i af-videda. (26) sokar farisej! arupťk rasenda potmants šavať i lapšavať, štabi aru ulaf i ušesna. (27) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes tin konđamatad artaťt laztnenti, konat ušesta näjavijht mazijt, a potmasa päšksset kulatneñ pakařda i ar af-arumada. (28) stanä tin-gü ušesta näjafťad lomatinenti videt, a potmasta päšksset šamasa-vaškafñamada zakonfñimada. (29) pičadfsks tejnt šormasa-sodajht i farisejt šamasa-vaškafnijht, mes tijndťad lazt ingalce-azandijhtnenti i maziptñatad lätťtakst videtneñ. (30) i kortatad: kiđa bi min ulatmä alanekeñ šista, esta min afilmä ul sinñ jalgasna verñ pejerđamasa ingalce-azandijhtneñ. (31) stanä tin es langaznt azindatatad, mes tin čorat natneñ, konat kulaftaš ingalce-azandijhtneñ. (32) päškidñiašt ina medirkšť alannťeñ. (33) kujť, levkst eřidnañ! koda orgadťad tin muvargaftamat-ezda geennati? (34) vad' vor mon kučan tejnt ingalce-azandijht, päk jonut i šormasa-sodajht; i tin fketneñ kulaftsajnt, i křostat i eskeptsajnt, a ombacetneñ karmatat šarma sinagogasant i painna ošt-ezda ošs. (35) saza langaznt sembä vidä verš, pejerđfš

modat lanksa, vidü Avelt vert-ezda Zazarijat, Varazijan čorants vert tejs, konan tin kulaftašt cerkvat i žertvennekt jotksa. (36) vide-sta kortan tejnt, sembä sitsü saj sü šaçamat lanks. (37) Jerusolim, Jerusolim, kulaftijš ingalce-azandijhtneñ, i kevsä šavijš kučftneñ tejt! mižarkst mon vešan kočkams tonñ idtneñ, koda narvajš kočka-sijñ lerk sanzan pačatneñ alu, i tin izdü veš! (38) rov kadandavij tejnt kudntest šava. (39) vad' azandan tejnt: af näjsamešt monñ tü pingt-ezda, mižars af piškadtad: blagoslovendaf molijš škabazñ lems.

Koms-nilice glava. (XXIV. Fej.)

I lišaz Jisuss molš cerkvat-ezda; i šaštšt tejnza tonadijnza sonñ mes-bi näjafams tejnza cerkvan kud-putamatneñ. (2) Jisuss azš tejt: näjsašt li sembä tññ? videsta kortan tejnt, sembä sitsü uli straftf sta, šta af ladij tsa kev kevt lanksa. (3) mižarda ina ozada-aščas son Vajñ-pandf lanksa, esta šaštšt tejnza tonadijnza skamnst i kiziftšt: azk tejnek, mižarda titü uli, i kodama uli čüda tonñ samat i vekt peš? (4) Jisuss azš tejt sññ lanks: vanada, mes-bi kiä tin afildež vaškaft. (5) vad' amat sajht monñ lemsa, kortaž: mon Xristosš, i amatneñ vaškaftsaž. (6) stanü-že kullad turmatneñ kolga i turmañ kulatnen kolga. vanada, đada evid; vad' ušardij sembenti tänti ulmas. no titü nengä af peš. (7) vad' staj narodš narodf lanks, i mastirs mastirf lanks, i ulijht vača kizat, mort i modan-šeřkamast vastuva. (8) sembä ina sitsü ušaptamat särüdkstneñ. (9) esta karmajht maksama tinñ tarvadmatneñ lanks i šavmas tinñ; i ultad päk af-kelgaft sembä narodtneñ-esa monñ lemt-ksa. (10) i esta karmajht prakšnama mälsa amat; i fkü fkeñ karmajht maksama dušmantneñ küds; i päk af kelgsaž fkü fkeñ. (11) i staj lama af-vidü ingalce-azandijda i vaškaftsaž amatneñ. (12) i zakonftima tertneñ lamakstammat inksa jakšamij kelgamas lamani. (13) kirdavijš ina peti, vanavij. (14) i azf uli sü jevangelš carstrat sembä mastirf-ezga svädetelstvas sembä narodntenti, i esta saj peš. (15) i stanü mižarda näjfad nulgadks šamndamat, ingalä-azf ingalce-sodaj Danijlsa, putf svätoj vastf-esa (morafijš šarkidaza): (16) esta aščijhtnä Judejať-esa laskist pandntenti. (17) i kiä kudñ vellamat lanksa, daza valga šavmas mezä-mezä kudnts-ezda; (18) a kiü pakšasa, daza mirda meki šavams soñtseñ vellamatneñ-ezda. (19) pičadfs že pekijhtntenti i trüjhtntenti potasnan-esa tona šista. (20) ozandada, štabi dal to-

kađ tinn laskamaš talanda ali subbotan šista. (21) vad' esta uli oču kanzidfks, kodama iz ul' mastirt' ušaptamsta täčis, i af uli. (22) i kida-bi af nuřhkälgadalht tona šitnä, esta dał vanava fkeva tela, no kočkafzneń-ksa nuřhkälgadijht tona šitnä. (23) esta kida kiü tejnt azij: vor tasa Xristoss, ali esa, dada veranda. (24) vad' stajht af-vidä Xristost i af-vidä ingalce-sodajht i näjafijht oču čudat i oču tert sta, štabi vaškafams, kida saj, nalnä i kočkafzneń. (25) vor mon ingali tejnt azandan. (26) i stanü kida azijht tejnt: vor son lomańfima širesa, dada lišanda; vor son potmań pakojtneń-esa, dada veranda. (27) vad' koda jondals lišandij ši-stamat-ezda i pindaldij ši-valgamaš tejs, stanü uli i samaš lomanü čorať. (28) vad' kosa uli kula-sivelš, tosa puramijht i kučkantnä. (29) i ezdkü rat šitneń kanzidfks melü manis šopadij, i kovš af makssij valdksants, i teštnü prajht menelť-ezda i menelü vijtnü šerkaajt. (30) esta näjaf-tavij lomanü čorať čuda menelť lanksa; i esta avardijht sembä modan šačamatnä i näjsaš lamanü čorať, molijť menelü oblaktneń lanksa vij marta i oču slavať marta. (31) i kučšijń angelnzan kajgij turamań vajgel marta; i puraptsaš sonü kočkafzneń nilä varmatneń-ezda, tivrť-ezda mäķ menelü tivrati. (32) šavašt langa-varžakš smokovničť-ezda: mižarda sonü taradnza arajht läpt, i noldajht lopat, esta sodatad, šta malasa kizaš. (33) stanü tin-gü, mižarda näjsašt sembä säń, sodada, šta malasa, kenkštneń vakssa. (34) videsta kortan tejnt, af jotaj šačamaš sitsä, koda sembä sitsä tijavij. (35) menelš i modaš jotajht, no monü valtnä af jotajht. (36) tona-že šit kolga i čašt kolga kijgavak af sodaj, af menelü angeltnä, a ančak alazä monü skamnza. (37) no koda ulš Nojń šista, stanü uli i sama-sta lomanü čorať. (38) vad' koda šista vajamať ingalä jartsašt simšt, irvajašt i maksašt irräks šis, konań-esa suvaš Nojš kovčegť potmas; (39) i išt mäla, mižards iz sa vajamaš i izäzi jomafta sembeń: stanü uli i samaš lomanü čorať. (40) esta ulijht kafta pakša lanksa: fkeš šavavij, a ombaceš kadndavij. (41) kafta jažafijht jažaj-keřsa: fkeš šavavij, a ombaceš kadndavij. (42) i stanü aščada, mes af sodatad, kona čassta saj (azirntešt) škabazntešt. (43) no tin sodatad, šta kida sodať kudń-azirš, kona čassta saj salajš, e ta afal uda, i afal maks alda šurmas es kudnts. (44) sänkša tin-gü ulada anakt, vad' kona čassta af mäľutad, saj lomanü čorať. (45) kiü že vidä i jonu ura, konań azirats putazä sluganzan lanksa, štabi maksams tejst jartsama-pälť pinguva? (46) šumbra tona uraš, kida azirats saš

musij sonñ tijajsa stanä. (46) videsta kortan tejnt, sembä soñtseñ parašit lanksa putsij sonñ. (48) a kida tona uraš uläz osal azij se-dijnts potmasa: af kurak saj aziranzä; (49) i karmaj šarma jal-ganzan i jartsama i simma irädihtneñ marta; (50) esta saj azirš tona uraš šista, konañ-esa son af uciy, i čassta, konañ-esa af mälaj. (51) i kersij sonñ päleva, i makssij sonñ fkä polati šamasa-vaškaf-nijhtneñ marta; esa uli avarđama i pejn-čatirdama.

Koms-vetece glava. (XXV. Fej.)

Esta meneli carstvaš kondama uli kemen stirtnenti, konat ša-vaš siñtseñ svätılnektneñ molšt karšas irväjaj-čorati. (2) vetä sinñ-ezda ulšt jonut, i vetä af-jonut. (3) šat af-jonutnä šavaš svätılneks-nan išt šava martast vaj. (4) jonutnä že šavašt vaj kädgesa svätıl-neksnan marta. (5) i koda irväjaj-čoraš kuvat iz sašand, esta sin nuvašt sembet i matuduvšt. (6) no pälä-vesta kuļarš piškadma: rov irväjaj-čoraš saj, lišada karšazınza. (7) esta staž sembä stirtnä šat, i anaklaž siñtseñ svätılneksnan. (8) af-jonutnä že jonutnenti azšt: tuda miñtejnec vajntesteñ; vađ miñtseñ svätılnektnä matadiht. (9) jonutnä sän utars azšt kortaž: mes-bi daļ ul kirža vajda tinñ i minñ kädza; molada šada cebär mišandijhtnenti i ramada es-tejnt. (10) mižarda že sin tušt ramams, saš irväjaj-čoraš i anaktnä suvašt sonñ marta irväjamať lanks i kenkštnä šolgavšt. (11) tada melä sajht i ombace stirtnä, i kortajht: azir! azir! panžk min-tejnec. (12) son ina sän lanks azš: videsta kortan tejnt, af sodatädež tinñ. (13) i stanä aščada; vađ tin af sodasašt, af šit, af čast, mižarda saj lo-manñ čoraš. (14) vađ son karmaj tijma tona lomani kondaks, ko-nats tušandaž ičkizi kis terđazñ uranzan, i maksazä parašints tejst kädtnėñ lanks. (15) i makss fketi vetä talantt, ombaceti kafta, kol-maceti fkä, arti vijnts-ezga i nenek tuš. (16) kona šavazñ vetä talant-neñ, molš, karmas mišandama sinñ lanks i muš ombace vetä talantt. (17) tafta-že i kona šavazñ kafta talantneñ, muš ombace kafta ta-lantt. (18) kona-že šavazä fkä talantt, molš i kšazä sonñ modat potmas i pirdazä sijat azirants. (19) lama pingeda melä mirdaj azirš tat uratneñ i anaj kädstast luvma. (20) i šaštaž kona šavazñ vetä talanttneñ, kands ombace vetä talantt, i kortaj: azir! ton mak-sať moñ-tejn vetä talantt; rov mon mujñ sinñ lanks ombace vetä ta-lantt. (21) azirš sonñ azš tejnza: cebersta para i vidä uraj! kirža

tevtneñ-esa ton ulať vidü, lamatneñ lanksa puttü; suvak kenändamati tonñ azırl. (22) šaštš tafta-že i kona šavazñ kafta talanttneñ i azs: azır! ton maksat mon-tejn kafta talantt; vor mon mujñ sinñ lanks ombace kafta talantt. (23) azırs sonñ azs tejnza: cebersta para i vidü uraj! kirža tevtneñ-esa ton ulať vidü, lamatneñ lanksa puttü; suvak kenändamati tonñ azırl. (24) šaštš že i kona šavazü fkä talantt, i azs: azır! mon sodajhten, mes ton lomañ kalgada: nujat, kosa ton izüť vıda, i kočkat, kosa izüť pejürđ; (25) i pelaš tuñ, i kšajü tonñ talantt modati; vor tejt tonñ. (26) azırts že azs tejnza sññ utars: uraj af-para i nolgadij! kida ton sodat, mes mon nujan, kosa izñ vıda, kočkan, kosa izñ pejürđ; (27) esta ušardš tejt maksams sijat monñ mišandijhtnenti, i mon saš šavaln monñ lezdamat marta; (28) i stanü šavašt sonñ kädsta talantt i maksat, kinñ kädsa uli kemen talantt. (29) vad arti, kinñ uli, maksf uli, i kasij; a kinñ ajaš, tonañ kädsta šavarij i tä, mezü uli. (30) af-kondastij že urť jordašt ušestañ šobdaksti; tosa uli avardama i pejn-čatirdama. toraž sññ azs: kinñ uliht pilenza kulams, kuleza. (31) mižarda že saj lomanñ čoras slavants-esa sembengü svätoj angeltnü sonñ marta, esta ozaj slavants ozama-vastť lanksa. (32) i puramijht sonñ ingalä sembä narodtnü i javfšijñ sinñ fkeñ ombacet-ezda, koda vanijs javftij ucatneñ kazatneñ-ezda. (33) i putsijñ ucatneñ vidü kädnts šires, i kazatneñ kerši. (34) esta azij oču-azırs aščijhtnenti vidü kädnts širesa: sada blagoslovendaft monñ alazñ! satada carstvať, anaklať tejt mastırl tijmat-ezda. (35) vad vačan mon, i tin maksadä tejn jartsama; kelgañ simma i tin simftadä monñ; jakañ lijä mastırl langa, i tin primadä monñ. (36) štada aščan i tin veltadä monñ; särüđa i i tin sodaftadä monñ; šobda-kudsa ulñ i tin sadä tejn. (37) esta videtnü kortaž sññ lanks tejnza azijht: azır! mižarda min näjamü tonñ vačada aščijsa i andamü, ali-simma kelgijsa i simftamü? (38) mižarda stanü-že min näjamü tonñ ki lanksa i primamü ali štada aščijsa i veltamü? (39) mižarda stanü-že min näjamü tonñ särüdijsa, ali šobda-kudsa i sodaftamü? (40) oču-azırs azij tejt sññ lanks: videsta kortan tejt: nesak tin tijdä sññ fketi sü monñ jombla bradtneñ-ezda, esta tejn tijdä. (41) esta azij i aščijhtnenti kerš kädť širesa: molada monñ-ezda šudaftñü vekñ tolti, kona anaklať šajtanti i sonñ angeltnenti. (42) vad vačan mon, i tin izdä maks tejn jartsama; kelgañ simma, i tin izdä simfta monñ. (43) ulñ ki lanksa, i tin izäšt prima monñ; aščan štada i izäšt velta monñ;

šürädan i šobda-kudsa aščan, i izäšt sodafta monn. (44) esta i sin azijht tejnza sün lanks: azir! mišarda min näjamä tonü vačada aščijsa, ali simma kelgijsa, ali ki lanksa, ali štada aščijsa, ali sürädijsa, ali šobda-kudsa, i izmä služinda tejt? (45) esta azij son tejt sün lanks: videsta kortan tejt: nesak tin izäšt tija sün fketi sä jomlatneñ-ezda, esta izäšt tija tejt. (46) i molijht nat vekñ tarvadmati, a videtnä vekñ erafti.

Komš-kotace glava. (XXVI. Fej.)

Mižarda šumirdazñ Jisuss sembeñ šat valtneñ, esta azš soñt-señ tonadijhtnenti: (2) tin sodatad, mes kafta šitneñ jotamada melä uli oču-šiš (pasza) i lomanü čoras maksf uli eskeptama lanks kros-tati. (3) esta puramšt oču-poptnä i šormasa-sodajhtnä i narodt kaštantnä kaldazs oču-popt lemsa Kajafat. (4) i torašt jotksast, koda bi šavams Jisust otkirmasa i kulaftams. (5) no kortast: ančak af prazneksta, mes-bi dal ul tiyf šumbaraftama narodt-esa. (6) mižarda že Jisuss ulš Vifanijat-esa Simont kudsa, kona kiřdf ulš prokazasa, (7) esta šaštš tejnza ava alebastrañ kädgä marta, konañ potmasa ulš pitnij miro (parasta šinijaj vaj), i kajazä tejnza ozada aščihti pránts lanks. (8) näjaž titiñ tonadijnza käžijašt kortaž: mezñti stama jomaftamaš? (9) vad sitsä rajs mijeval oču-pitnä-ksa i jarftaval anajhtnenti. (10) no Jisuss šarkidaž sün azš tejt: mezenti tin šumbaraftašasašt avat? son para tev tijaš lanksan. (11) vad anajhtnä ar pingsta ulijht tinn martant, a mon af ar pingsta. (12) kajaž titi vajt telazñ lanks son anaklameñ kalmamati. (13) videsta kortan tejt, kosa af uli azf jevangels sä sembä mastirt-esa, azf uli lätftamants-ksa i sün kolga, mezä son tijaž. (14) esta fkü kemkaftuva tonadijhtneñ-ezda, lendarijs Juda Iskariot molš oču-poptnenti, (15) i azš: mezä tin maksatad tejt: mon tejt makssa sonñ? sin putšt tejnza kolmañ-kemen sijañ monett. (16) i tä pingt-ezda vešandš toždä jotka maksams sonñ. (17) šapaksftima že kšetneñ vasence šista šaštšt tonadijhtnä Jisusti kortaž tejnza: kosa kelgat, mes-bi min anaklalmä tejt jartsama oču-šin veraz? (18) son azš: molada ošš taftamati-vor i azada tejnza: tonafijs kortaj: pingazä monñ malasa; tonñ pełt tijsa oču-šił monñ tonadijhtneñ marta. (19) tonadijhtnä tijašt stanä, koda märgš tejt Jisuss; i anaklaž oču-šin verazt. (20) koda že sas iläts, son ozaš morkšt ftalu

kemkaftuva tonadijhtneñ marta. (21) i mižarda sin jartsašt, son azs: videsta kortan tejnt: fka tinn-ezdant makssaman monñ. (22) sin ezdašt kanzidšt i karmašt kortama tejnza fka fka melga: af mon li, azir? (23) son azs sññ lanks: kona navazä monñ martan lapšavati kädť, titä monñ makssaman. (24) arkuks, lomanñ čoras tušandij, koda šormadť sonñ kolga; no pičafks sñ lomañti, konañ kädša lomanñ čoras maksavij; šada ceber ulal af šačams tñ lomañti. (25) sññ pingsta Judaš, maksijš sonñ, stanä-že azs: ravvi (tonaftij)! af mon li? Jisusš kortaj tejnza: ton azat. (26) i mižarda sin jartsašt, Jisusš šavaš kšeť i blagoslovindaž sindazä i maksaž tonadijhtnenti azs: primada, jartsada; sñ uli telazä monñ. (27) i šavaš šavat, i maksaž šnamat, maksš tejst, kortaž: simada sonñ-ezda sembet. (28) vad sñ uli vernzä monñ od zavett, lamañ inksa pejjärdť grejtnen kadamať-ksa. (29) azan že tejnt, šta tñ čista af karman simma sñ vinogradñ kenerft-ezda tona šis, koda karman simma martant od vina allazñ carstcasa. (30) i moraž molšt Vajñ-pandť lanks. (31) esta kortaj tejst Jisusš: sembä tin pratad mälša kolgan sñ vesa; vad šormasa azf: šavsä vanijť i stradaht urť učatñ. (32) monñ že eräkamada melä mon vaseftatüdež tinn Galilejat-esa. (33) Petraš azs tejnza sññ lanks: kida i sembet prajht mälša kolgat, mon kodanga af prajan. (34) Jisusš azs tejnza: videsta kortan tejnt: sñ vesa, šada ingalä, koda karmaj morama alakšš, ton kolmakst otkazavat monñ-ezadadn. (35) Petraš kortaj tejnza: žit-tejn kulams tonñ martat, af otkazavan tonñ ezdadť. stanä-že i sembä tonadijhtnñ azst. (36) tada melä sašandij sinñ marta Jisusš veleti, kona lemdavij Gefsimanija, i kortaj tonadijhtnenti: ozada fasa, mižards mon molan i ozandan tosa. (37) i šavaž martanza Petrat i kafta Zevedejñ čoratneñ karmaš kanzidma i lažadma. (38) esta kortaj tejst Jisusš: vajmezä kanzidij kulams; ulada fasa i aščada monñ martan. (39) i tušandaž af-lama, pras šamants lanks ozandaž i kortaž: alazä! kida vijsa sñ ulams, jotaza vakskan sñ šavaš; adnaka af koda mon kelgan, no koda ton. (40) i sašandij tonadijhtnenti i mušandsijñ sinñ udijsa, i kortaj Petrati: stanä li tin izdä mašt aščams monñ martan fka čas? (41) aščada i ozandada, mes-bi afaldä pra täraftamati. dužš eřaza, no telaš lavča. (42) tanga molš ombaceks, i ozandaš kortaž: alazä! kida af vijsa sñ šavaš jotams vakskan, mes-bi tejn af simmas sonñ: uleza tonñ volatsä. (43) i saž mušandsijñ sinñ tanga udijsa; vad sinñ selmesna stalgadšt. (44) i kadaž sinñ molš

tanga, i ozandas kolmaceks, azaš šavak valtneņ. (45) esta sašandij tonadijnzanti i kortaj tejst: tin sembä nengä udītat i vajmatad; vor šaštš časš, i lomanñ čoras maksavij grešnektneņ kädš. (46) stada, molām; vor šaštš maksijš monñ. (47) nengä koda kortaš säh, sašandij Judaš fkä kemkaftatneņ-ezda i sonñ marta lama lomanāda pejeltnē i olgatneņ marta oču-poptneņ-ezda i narodl kaštanteņ-ezda. (48) maksijš že sonñ maksš tejst sodafks kortaž: konañ mon palasa, tona i uli, šavašt sonñ. (49) i ezdkü šaštaž Jisusti azš: ravri! kenāndt (šumbrat eřat)! i palazä sonñ. (50) Jisuss že azš tejnza: drugzä! mezn-ksa ton řasat? esta šaštš i putaž kädšnā Jisust lanks i šavašt sonñ. (51) i vor fkä řatneņ-ezda, konat ulšt Jisust marta, venepaž kādř, targazä pejelnts, vačkadazä esanza urř oču-popiñ i keřazä sonñ pileř. (52) esta Jisuss azš tejnza: putk pejeltsēñ vastantši, vadř sembä keřidijhtnā pejelř, pejelř-ezda jomajht. (53) ali mälāt, řta mon af viřsa täni enelđams alazñ řta, řta son kučij tejn řada lama, koda kemkaftuva legiont angeltneņ? (54) kodana uli tijř azřš řormasa, řta stanä ulams eřavi? (55) tona čassta Jisuss azš narodti: koda bata lomanñ-řavijř lanks sadä tin pejeltnē i olgatneņ marta, mes-bi řavams monñ; ar řista mon martant ozada-aščañ tonafiaž cerkvař-esa i tin izmešt řavanda monñ. (56) sembä sü tokadš, mes-bi ulālht tijř řormat ingalce-azandijhtneņ. esta sembä tonadijhtnā kadaž sonñ, orgädšt. (57) řavijhtnā Jisust vāřaž sonñ oču-popti Kajafati, kosa puramšt řormasa-sodajhtnā i kařtantnā. (58) Petraš molš sonñ melga ičkizdä mäk oču-popiñ kaldazti, i suvaž kaldazu ozaš slugatneņ marta, mes-bi nājams, kodama uli sānti pets. (59) oču-poptnā i kařtantnā i sembä sinedrionš (vārce sudñ vasta) veřandšt af-vidä nājařtama Jisust lanks, mes-bi maksams sonñ kulamati. (60) no iřt muřand; i řoř ulšt lama af-vidä nājařnijda, izäž mu. meki-pāli sašt kařta af-vidä nājařtijht. (61) i azšt: son kortaš: mon viřsa řařtams řkajñ cerkvař i kolma řista tijams sonñ. (62) oču-popš řtaž azš tejnza: mes ton mezn-ga säh lanks af kortat? kulāt li, mezä sin tonñ utarat nājařtijht? (63) Jisuss řuřamaš. oču-popš azš tejnza: varařtan tonñ äřek řkajsa, azk teřnek, ton li Xristosat, řkajñ čoras? (64) Jisuss kortaj tejnza: ton azař; nařnā azan teřnt: tä čista nāj-sašt lomanñ čorař ozada-aščijř řkajñ vijř vidä küđ řiresa i moliřř meneli oblaktneņ lanksa. (65) esta oču-popš säžazñ vellamatneņ, kortaž: son řkajř řuřsaj, mezenti nengä teřnek nājařtijhtneņ! vor täni tin kulašt sonñ řuřsamat řkajř utara. (66) koda teřnt nājaviř?

sin azšt sän lanks: son tij kulamat. (67) esta selgandšt tejnza šamants lanks, i maksšašt tejnza pilä-jurht, ombacetnä že vačkadaž šöokants langa. (68) kortašt: azk tejnek, Xristos, kiä vačkadanžä? (69) Petraš že ozada ačšaš kaldazsa, i šaštš tejnza fkiä urava i azš: i ton ulat Galilejan Jisust marta. (70) no son otkazavš semben ingalü kortaž: af sodan, mezä ton kortat. (71) mižarda že son liss kenkštneñ ftalu, näjazä sonñ ombace i azš tonatnenti, konat ulšt tosa: son-ga ulš Jisust Nazarejt marta. (72) son tanga otkazavš varamat marta, šta son af sodasij sä lomañt. (73) af-lama melä šaštšt aščihtnä tosa, i azšt Petrati: arvuks ton-ga ezdašt; vad toramatsü tirgaftij tonñ. (74) esta son karmaš varama i pežidama, mes son af sodasij sä lomañt. i ezdkü karmaš morama atakšš. (75) i läftazä Petraš vall azft tejnza Jisust-ezda: šada ingalü, koda karmaj morama atakšš, kolmakst otkazavat monñ-ezdañ. i lišaz ušu, avardš pičadfksta.

Komš-sisemce glava. (XXVII. Fej.)

Mižarda že saš šöbdavan pinges, sembä oču-poptnä i narodt kaštantnä kirdšt lad, mes-bi maksams Jisust kulamati. (2) i sotaž sonñ, vätaž i maksaž Pontijti Pilatti, igemonti. (3) esta Judaš, kona maksazä sonñ, näjaž, šta son muvargaftf, i kajandaž meki maksazñ kolmañ-kemen sijañ monetneñ oču-poptnenti i kaštantnenti, (4) kortaž: tijan grex mon, maksaž muvarmaftima verf. no sin azšt: tejnek mezä titän inksa? vatt toñts. (5) i jordaž sijañ monetneñ cerkvať-esa, liss, povavš. (6) oču-poptnä šavaž sijañ monetneñ azšt: af ladno uli putams siñ cerkvañ paraši-vanmas, vad tü verf pitneš. (7) tijaz že ladt, ramašt sinñ lanks šakan-tijt moda, liä-mastirñ lomatneñ kal-mamat-ksa. (8) šas i lemdavij sä vastš verf modasa mük tü šis. (9) esta tijavš azfš ingalce-azandij Jeremijasa, kona kortaj: i mon šavan kolmañ-kemen sijañ monett, pitnä pitnes putft, konañ pitnes putaž Izrailñ éoratnä. (10) a sin maksaž šatneñ šakan-tijt modat-ksa, koda näjaftazä sän tejn škabazš. (11) Jisuss že staš igemont ingalü, i kiziťlazä sonñ igemonš: ton li oču-azirš Judejan? Jisuss azš tejnza: ton kortat. (12) i mižarda muvargaftašt sonñ oču-poptnä i kaštantnä, son mezevak iz az sän lanks. (13) esta kortaj tejnza Pilatš: af kulat, mižara tonñ utarat näjaftamada? (14) i iz az tejnza fkevak val lanks sta, šta igemonš päk divandaš. (15)

prazdneksta že igemonš običajt-ezga nollakšniaš fškü žaramsa-aščij, konan kelgsij narodš. (16) esta ulš sodaf žaramsa-aščij lendarij Varavva. (17) i stanä mižarda sin puramšt, esta kiziftazn sinn Pilatš: kinü kelgtad, mes-bi mon noldalijä tejnt, Varavvať al Jisust, lemdarijť Xristost? (18) vad' sodaž, šta maksaž sonü kunelfkst-ezda. (19) sä jotkuva, mižarda son ozada-aščas sudjan vastsa, irväs kučš tejnza azams: dat tij mezevak sänti videti, vad' mon täči onsta lama sürädksda kirdan inksanza. (20) no očü-poptnä i kaštantnä tonafstaž narodť kiziftams Varavvať, a Jisust jomaftams. (21) esta igemonš kiziftazn sinn: konan kaftatneň-ezda kelgtad, mes-bi mon noldalijä tejnt? sin azšt: Varavvať. (22) Pilatš kortaj tejst: mezä ina tejn tijandams Jisust marta, kona lemdarij Xristos? kortajht tejnza sembet: krostati eskeptk sonü. (23) igemonš azš: kodama že osal tev tijaš son? no sin šada lama rangšt: krostti eskeptk sonü. (24) Pilatš näjaž, šta af lezdij mezeva, no šumbaramas kasij, šavaž ved štažn kädtnen narodť ingalä, i azš: af muvaran mon sän videt vert-esa; vanada tin. (25) i kortaž sän lanks sembä narodš azš: sonü verš minü lanksanak i idneken lanksa. (26) esta noldazä tejst Varavvať, a Jisust šavaž maksazä eskeptama lanks krostti. (27) esta igemonn saldatnä šavaž Jisust Pretorijati (*kud ingalä-vätijť), puraptaž sonü lanks sembä spirat (*urzä). (28) i kajaž veltamanzan veltašt sonü lanks jakstere žlamida. (29) i kodaž venec pupaj-kaľnalü taradsta, putaž tejnza prať lanks; i maksšt tejnza vidä käds bajdek i komaž ingalenza kalena lanks, raxašt lanksanza kortaž: kenündt, očü-azirs Judejan! (30) i selgšt langazanza i šavaž bajdek šavšt sonü prať langa. (31) i koda raxašt tejnza, kajaž lankstanza jakstert žlamidať, i veltaž sonü veltamanzanti i vätaž sonü eskeptama lanks krostti. (32) ki lanksa vaseftšt Kirinejü loman, lemets Simon, tonan košardšt kandams krostants. (33) i saž vasts, kona lemdarij Golgofa; mezü uli koñenü vasta, (34) makšt tejnza simmas uksusda, šoraf säpä marta; i maraž iz kelg simma. (35) eskeptajhtnä že sonü, jarftaž veltamanzan, jordaž täštä. (36) i ozaž vanšt sonü tosa. (37) i putšt prants värä šorma-langaks, kona kirdij sonü muvarmants: sitsä uli Jisuss očü-azirs Judejan. (38) testa ulšt eskeptft sonü marta kafta lomanü-šavijht, fkeš vidä kädť širesa, a ombaceš keršt širesa. (39) vakska že jotajhtnä šutšaž sonü šukaž es prasnana. (40) i kortaž: straftijš cerkvať i kolma šista tijaš! vank toñtseň; kida ton škajü čora, valgt krostť lanksta. (41) kondaks i očü-poptnä šormasa-sodajhtneň i kaštantneň marta raxaž

kortašt: (42) ombacetneñ vanazñ; a soñtseñ af maštaj vanmas. kida son Izrailñ oču-azirš, kadk täni valgiñ křostl lanksta i veratam tejnza. (43) son nadijaš škajl lanks, kadk täni virgädftsij sonñ, kida kelgsij sonñ. vad son kortaš: mon škajñ čora. (44) stanü-že i lomann-šavijhtnä, eskeptftnä sonñ marta šutšašt sonñ. (45) kotace čast-ezga šobdaks ulš sembä modat-ezga mäk vejysace časti. (46) vejysace čast vakssa piškads Jisuss kajgiñ vajgelsa, kortaž: ili! ili! lama savayfani? sitsü uli: škajnzä! škajnzä! mes ton monñ kadamejt? (47) kodamat že badi aščijhtneñ-ezda tosa, kulaž sän kortašt: Ilijať terdsij son. (48) i ezdkia laškš fkä sinn-ezda, šavē pužama, päškidažü uksusda, i putaž bajdek lanks, simftazü sonñ. (49) a ombacet kortašt: noravak, vattam, saj li Ilijaš vanmas sonñ. (50) Jisuss že tanga piškidaž kajgiñ vajgelsa kulaš. (51) i rov cerkvan zavesaš säžavš kaftuva vürsta mäk als, i modaš šerkaš, i kevtnä lazavšt; (52) i laznä panžavšt; i lama telada kula svätöjhtneñ erükašt. (53) i lišaž laztneñ-ezda sonñ erükamada melü suvašt svätöj ošti, i näjaftlavšt lamatnenti. (54) sotneks že i sonñ marta vanijhtnä Jisust näjaž modan šerkamat, i sembä, mezä ulš, evišt päk, i kortašt: ridesta škajñ čora ulš son. (55) tosa ulšt tafta-že i vanšt ičkizdä lama avada, konat molšt Jisust melga Galilejať-ezda, služindaž tejnza. (56) sinn jotksašt ulš Marija Magdalinaš, i Marijaš, mamats Jakorl i Josijať, i mamats Zevedejñ čoratneñ. (57) ilätti že saš fkä kozü lomañ Arimafejať-ezda, lemets Josif, kona taftaks tonadš Jisust pälnza. (58) son saš Pilatti, kiziflazä Jisusñ telat; esta Pilatš märgš maksams telat. (59) Josifš šavaž telat, aškidažü sonñ aru kotfsa. (60) i putazü sonñ es od laza, konan keřazü son keřsa; i putaž oču kev lazt kenčksti, tuš. (61) tosa ulšt stanü-že Marija Magdalinaš, i ombace Marijaš, i ozada aščašt lazt utara. (62) omba šista pätničada melä puramšt oču-poptnä i farisejtnä Pilatti. (63) i kortašt: azir! min lätftamä, šta sitsä vaškafnijs, nengü ulaž šisa, azš: kolma šitneñ melä ereklan. (64) i stanü märgk vanma lazt kolmace šis, štabi sonñ tonadijhtnä sajaž veť afilež sala sonñ i afaľht az narodti: ereklas kulatneñ-ezda; i uli melece vaškaf-tamaš šada osal vasenceť gořaz. (65) Pilatš azš tejst: šavada vanmat; molada, vanada, koda sodatad. (66) sin molšt, i putšt kevti pečat, i lazt vanma.

Koms-kafksace glava. (XXVIII. Fej.)

Subbotat že jotamada melü varfmadmasta vasence nedelañ šit, saš Marija Magdalinaš i ombace Marijaš varžams lazt. (2) i ulš očü modañ šerkama; vađ škabazñ angels valgaž menel lanksta, šaštš, šireptazü kevt lazt kenkšt-ezda i ozada-aščas lanksanza. (3) näj-mats ulš koda jondal, i veltamats akša, koda lov. (4) eviđaz sonñ-ezda sirnatšt vanijhtnñ i arašt, koda kulat. (5) angels karmaš kortama, i azš avatnenti: đada peļ; vađ mon sodan, mes tin vešandatat Jisust, křostti eskeptft! (6) son ajaš tasa; son ereklaš, koda azš; sajada varžada vastants, kosa madš azirs. (7) i molada šada kurak, azada sonñ tonadijhtnenti, mes son ereklaš kulatneñ-ezda i vaseftatüdež tinñ Galilejat-esa; tosa sonñ näjsašt; mon tejnt azan. (8) sin lišaz erazasta lazt-ezda, eviđma marta i očü kenändama marta tušt laskaž azams sonñ tonadijhtnenti. (9) rov Jisuss vaseftazñ, i azš: kenändada! sin šaštš, kundašt sonñ pilgezñza, i šukuñast tejnza. (10) esta kortaj tejst Jisuss: đada peļ; molada, azada bradtnenti, mes-bi sin molaltt Galilejati, tosa sin näjsamež monñ. (11) mižarda že sin molšt, esta konat-badi vanijhtneñ-ezda, sajaž ošti, azšt očü-poptnenti sembeñ kolga, mezü tokadš. (12) i šat puramaž kaštantneñ marta i tijaž lad, satiška jarmaktda maksšt saldatnenti. (13) kortaž: azada, mes sonñ tonadijnza veļ sašt i salaž sonñ, mižarda min udamä. (14) i kiđa täñ kulšij igemons, min kortaftsašk sonñ i tinñ bedat-ezda targatüdež. (15) sin šavaž jarmaktneñ, tijšt stanä, koda tonaftft ulšt; i kandavš tä kulaš Judejtneñ kučkasa mäk tä šis. (16) kefkü že tonadijht molšt Galilejati, panda lanks, koza märgš tejst Jisuss. (17) i näjaž sonñ šukuñast tejnza, a ombacet šerkašt. (18) i šaštaž Jisuss azš tejst: maksf tejn ar vijs menel lanksa i moda lanksa. (19) i stanä molada, tonaftada sembä narodt, kstindaž sinñ lems alať i čorať i svätoj dužt, (20) tonaftaž sinñ kirdams sembeñ, mezü mon märgañ tejnt; i rov mon martant sembä šista vekť šumirdamas. Amin.

SZÓJEGYZÉK.

A Nyelvt. Közl. V. kötetében (155—237. ll.) közlött moksa- és erza-mordvin Szótár kiegészítéséül limezen Szójegyzékbe a moksa Máté-fordításból föl vannak véve: 1. azon szók, a melyek a Szótárban egészen hiányzanak, jelesen a textusunkban előforduló orosz-eredetű kölcsönszók is; — 2. azok, a melyeket a Szótár még csak erza-mordvin szókúl hozhatott föl; — 3. a Szótárban is meglevőknek nevezetesb származékai; — 4. néhány, bár a Szótárban is meglevő szó, újabb hitelesítésül; — 5. végre azok, a melyek a Máté-fordításban figyelemre méltó alaki vagy jelentésbeli eltéréssel fordulnak elé. Ez eltérések föltüntetéseére idéztem is a Szótárból az illető szóalakokat és jelentéseket (= jeggyel; vagy a kútforrás megjelölésével: *R.* = *Reguly*, *A.* = *Ahlqvist*, *O.* = *Ornatov* moksa-mordvin grammatikája, *M.* = *Moksa mese és dalok*: NyK. V, 145—152.) Egyéb rövidítés: *mdE.* = erza-mordvin; *W.* = *Wiedemann* erza szógyűjteménye.

Még megjegyzem, hogy e Szójegyzékben az igéknek tőalakjukat írtam ki, és pedig végvocalis nélkül, a hol ez t. i. ragok vagy képzők hozzájárultával többször el is marad (vagyis *R.* és *A.* szerint *-i*, *-e*, meg az *mdE.*-ben *-o*, *-e*, volna), pl. *topad-* (præt. 3. *topadś*), *jomaft-* (nom. acti *jomaftf*; præs. 3., tárgyraggal *jomaftśij*), *kely-* (præs. plur 1. *kelytam*); de kiírtam az állandó *-a* végvocalist (mely az *mdE.*-ben is *-a*), pl. *kočka-* (præt. 3. *kočkaś*; præs. plur 1. tárgyraggal: *kočkasajnek*), *joma-* (n. acti *jomaf*), *kstinda-* (*kstindaf*). — Szintígy még a végvocalis nélkül nehezen ejthető *-ń* és *-kśń* tövégeket írtam *-ńr* és *-kśńa*-nak (textusunkban több alakjuk a végű: præt. 3. *-kśńás*, inf. *-kśńama*, *-kśńams*; de nom. agentis: *-kśńij*, s az *mdE.*-ban e *-kśńa*, *-ńa*-nak *-kśńe*, *-ńe* felel meg). (Lásd a mordvin igetők végvocalisáról: NyK. XIII, 5. 7. 10. 62. ll.)

Betűrend: *a ü e i o u | k g Ź (h) j ű (nk, ng) | č (és c) ž (és ž) š ž | t d s z n | p b f v m | r l.*

Akrida sáska 3, 4. = акрида (jegyzetben magyarázata: *parodats pakšaŋ silidejtneŋ-ezda* «egy neme a mezei tücsköknek»).

ajaš nincs 22, 23. 25, 29. 20, 6; *M. ajaš* és *aš* (NyK. V, 145).

ašč- (meg:) virrasztani, ébren lenni, бдѣть 25, 13. 26, 38.

aščav- maradhatni, megállhatni 12, 25.

ad pokol 11, 23.; or. адъ.

adnaka mindazáltal, de, azomban 26, 39; or. однако.

aslića szamár (kancza), ослица 21, 2.

azirava: *oču-a.* királyné, czárné 12, 42.

aziranda- uralkodni 20, 25; *nilä-azirandaj* четверовластникъ, tetrarcha 14, 1.

azma (dictum) предание, hagyomány, überlieferung 15, 2.

anaj kérő, szegény 11, 5.

anis ánizs, kapor 23, 23; or. анисъ.

abed ebéd 22, 4; or. обѣдъ.

abun hiába, ok nélkül, напрасно 5, 22. 15, 9; = *abin* A.

avaž, *avaz* napra, anyós 8, 14. 10, 35; = *avaviz*, *avavz* A., *aveš* R.

avkuks valóban, igazán 17, 11. 26, 24; = *af-kalks*, *af-kilks*, mdE. *alkuks*.

ar minden; = *är*, *er* R. A., *ar* O.

ara-: *af araj* nem kell, nem szabad, не должно 20, 26.

arilak: *a. škaj* isten mentsen, богъ сохрани 16, 22.

aru tiszta (= O.); szelid, незлобный 23, 26. 10, 16.

arapt-, *arupt-* tisztítani 3, 12. 8, 2;

arupña-, fr. *arupt-* 10, 8. 23, 25; *arupñav-* (pass.) 11, 5.

artaftf festett, окрашенный 23, 27; *arht-* festeni A.

arhtf herélt, скопецъ 19, 12; *arhtav-* heréltetni (pass.) ib.

ala: *ala* -*pälä* férfi-fél, férfi-nem 19, 4.

ali, *al* vagy, avvagy 12, 33. 15, 16. 15, 17.

aluksta- megalázni 23, 12; *aluksnav-* megalázni magát ib.

*äre*k élő, eleven 16, 16; = R. A.

ezidna 12, 31; or. эхидна.

edī és: *nājašk* . . *edī samä* láttuk és jöttünk 2, 2; meg: 2, 8. 11. 13. 16. 20.

eskept-: *e. křostati* keresztre feszíteni 20, 19. 23, 34. (tkp. szegezni: *äska*, mdE. *eske* szeg, vas-szeg).

ezdkü mindjárt, azonnal 4, 20. 9, 13. 8, 22. stb.; egyszerre, вдругъ 17, 5; v. ö. *istakija* ugyanakkor, azonnal (NyK. V, 146).

- evīdks* призракъ, jelenés, kísértet ((*evīd-* ijedni) 14, 26.
erāk-, *eräk-* föleledni, életre támadni 16, 21. 17, 9. 17, 23.
erakad- föleledni, föltámadni 20, 19.
erakafña-, fr. *erakaft-* fölélesztetni, életre támasztani 10, 8.
eraza kész, serény, бодръ 26, 41; gyors, sietős 28, 8.; = *äräza*
 R., mdE. *eräza*.
erekla- föleledni, föltámadni 27, 63. 64. 28, 6; = *ärikla-* A.
ergad- eltévedni 18, 12; = *ärged-* R.
ergadšña- tévelyegni 22, 29.
elväd- hibázni, vétkezni 18, 15. 21; = *älbäd-*, mdE. *ilvid-*.
ingalce elő, előrevaló (jövendő): *ingalceñ-sodaj* proféta, пророкъ
 2, 5; *ingalce-azindij* id. 2, 15 stb.
ingald- megelőzni, предупредить 17, 25.
izal': i. *tejn* жалъ мнѣ, miseret me 15, 32.
izald- irgalmazni 5, 7. 9, 27. 17, 15: *izaldij* irgalmas 5, 7.
idama váltság, megváltás 16, 26. 20, 28; mdE. *id-* megváltani,
 menteni.
isповenda- gyónni, meggyónni 3, 6; or. исповѣдать.
iz (tagadósító ige: egy. 3. praet.)
ina же: néha «pedig» (pl. 6, 17. *ton ina mižarda gavendat te*
pedig mikor bőjtölsz stb.; 2, 13. 22, 12 stb.), néha csak nyomaté-
 kosító (21, 25. *mes ina* miért v. miért is, почему же; 21, 19. *daza*
ul ina да не будетъ же, ne legyen v. ugyan ne legyen).
inksa -ért 5, 10; -nek (tartani vkit) 16, 14.
ifkü 21, 19. egy (egymaga); rendes alak: *fkä*.
irvä = *ervä* A., *ervä* R.
irväja- = *erväja-* A. 5, 32; *irväjaj-čora* vőlegény 9, 15.
irväjama házasság: i. *kolams* házasságot törni, paráználkodni 5,
 27; menyegző 22, 3.
irädij részeg, пьяница 24, 49; *irid-* megrészegedni A.
ile, *ili* vagy (oder) 7, 4. 12, 29. stb.; = *ali*, mdE. *ali*, *ili*; or. или.
očulgaftña-, fr. *očulgaft-* nagyobbítani 23, 5.
otkazav- megtagadni (vkit, tkr. «sich lossagen von») 26, 34; or.
 отказаться.
otkirä bátor: *ult* o. дерзай, légy bátor, bízzál 9, 2.
otkirgad- merni, bátorkodni 8, 28. 22, 46.
otkirma ravaszság, ügyesség, хитрость 26, 4.
otvet felelet, számadás 12, 36; or. отвѣтъ.

obićaj szokás 27, 15; or. *обычай*.

obiža- sérteni, bántani 20, 13. 5, 39; or. *обижать*.

obrok adó, rovás 17, 25; or. *оброкъ*.

oblak felhő 17, 5; or. *облако*.

ombace más, másik, második; A. *omice*, R. *omice*, *ombice*, mdE. *omboce*.

orgad- futni, elfutni, бѣжать 3, 7; = *vorged-*, *vorgid-*; mdE. *orgod-*, *vorgod-*.

olksama jajgatás, *воплъ* 2, 18.

uksus eczet 27, 34; or. *уксусъ*.

ušapt- kezdeni, megkezdeni 5, 2. 1, 18 (*ušaptf*). 20, 8; *ušipt-* 16, 22. (*ušiptama* kezdet 19, 4); — v. ö. *ušid-*, mdE. *ušod-*.

ušard- kelleni, illendőnek lenni 20, 4. 23, 23. 22, 17; *ašil ušard* nem vala szabad 12, 4.

utara ellen: *škajť utara* 26, 65; *utarad* ellened 26, 62. 27, 13. 18, 15.

utaras ellen: *utaraznza* ellene 12, 14. 16, 22. 15, 26. 14, 24; *utarazn* ellenem 12, 30.

utars ellen: *süh u.* ez ellen, erre (feleletül) 21, 24. 25, 9.

utaru: *monñ u.* ellenem 18, 21.

ufa- fúni 7, 25; A. *ufa-* és *fa-*.

ufam tömlő, *мѣхъ*; = *fama* A.

ur szolgál, rab 6, 24; *urá* 24, 45; = *urá* O.

urava szolgánő, szolgáló, служанка 26, 69.

urada- fölszerelni, ékesíteni 12, 44; or. *урядить*.

urta nyáj, стадо 8, 30. 26, 31. (gen. *urtť*).

ulča uteza 6, 2; or. *улица*.

uľem horog, уда 17, 27; = *uľmä*.

kajanda- megtérni (bűnbánattal): *kajandada* 3, 2. 4, 17; or. *каяться*.

kajmä szórólapát 3, 12; v.ö. *kaja-* szórni, vetni.

kaštan вельможа, főúr 20, 25; előljáró, községnek vénje, старѣйшина 16, 21.

kati-kiä valaki 12, 47; *kati-mezä* 20, 20; = *kať-kiä*, -mezä.

kadk hadd! *k. valgiy* hadd szálljon le 27, 42.

kasama növény 13, 32; = *kasima*, mdE. *kasmo*.

kašf termet, ростъ 6, 27; *kas-* «nöni» igétől.

- kaza* kecskebak, розель 25, 32.
kazf ajándék 23, 18.
kanzid- búsulni, szomorkodni: *kanzidij* szomorú, унылый 6, 16.; v.ö. *kaŋz-* szomorkodni, gyászolni A.
kanzidfks скорбь, 24, 21. szomorúság, nyomorúság.
karkšakšña- övedzeni, опоясываться 3, 4.
karmarav репейникъ, lapu, bojtorján (klette); 7, 16; = *kum-barav*, mdE. *komarav*, *kormarav*, *kormalav* lapu.
kalena térd 17, 14; or. колѣно.
kalgad- keményedni, durvává lenni 13, 15; = mdE. *kalgod-*.
kaldaz udvar 26, 58. 26, 3; *kaldazza* künt 12, 47; — A. *kaldas* cserényakol, mdE. *kardas* udvar.
kaľnal: *pupaj k.* tövisbokor 27, 29; — *kaľ* fűzfa, *kaľnal* füzes.
käžij haragos, gonosz 21, 41; = *käži* R. A.
käžija- haragudni 5, 22. 18, 34; = *käžja-* R., *käžia-* A.
käžf harag 3, 7; — mdE. *käž*.
kälftima néma (nyelvetlen) 9, 32.
kesar császár 22, 21; or. кесарь.
kenänd- örülni 5, 12. 18, 13. 26, 49. 27, 29. 28, 8; *kenänduma* öröm 2, 10. 13, 20. 13, 44. 25, 21; = *kenärd-* A. R.
kenerf gyümölcs, плодъ 3, 10; = *kenerf* érett R.
kenéks ajtó 27, 60; (rendesen: *kenkš*); — *kenčiks* R., *kenkš* A. R.
kemeksta erősen, keményen 9, 30; *kemesta* 15, 22.
kemeksta- erősíteni, erősen fektetni 7, 25.
kerš bal 6, 3; *kerši* 20, 21; = *kerži*, *kerži*, mdE. *kerš*.
kelepña-, fr. *kelept-* szélesíteni 23, 5.; = R.
kelg- akarni: *af kelgi* 2, 18; szeretni 5, 28.
kelgama szeretés: *para-k.* jóindulat, szeretet (wohlwollen, благоволение) 3, 17.
žit = *žot* 26, 35.
kirža kevés, kicsiny 8, 26; = *kerža*, *kirža*, O. *kirža*.
kird- tartani, visszatartani 3, 14; kitartani, türelemmel lenni:
kirdt lankasan 18, 26; *kird-*: *kirdaft* 8, 28; *kirdf* 9, 32; = *kérd-*, *kird-*.
kit czethal 12, 40., or. кить.
kitks чепта, vonás (írásban: strich) 5, 18.
kirväst- meggyújtani; = *kerväst-*, *kirväst-*.
kildšña- (e h. *kildkšña-*), fr. *kild-* befogni (huzóvonó marhát) 21, 5.

kočka- (meg:) kiszedni, választani 12, 18.

žoša, žoť habár 8, 9, 13, 32; = *kuť, kuš*, mdE. *koť, koš*; or. хотя, хоть.

košard- kényszeríteni, indítani vmire 5, 32. 27, 32; = A.

košana (как же) 26, 54; — *kodanä*; v. ö. *ina*.

kodanga hogy is (*k. af* sehogy sem, semmiképen nem) 2, 6.5, 14.

kozamarina tövis-bokor 7, 16 (talán e h. *koza-marinal*, mely *koza-mar-ra* utal).

kožalgadma gazdagság 13, 22; *kožä* gazdag.

koňä (homlok): *koňen vasta* лобное место, koronya-hely 27, 33.

kondaks hasonlóképen 27, 41; -ként 25, 14.

kondama hasonló 11, 16; = *kođama*, mdE. *kondamo*, *kondä* gyanánt, -ként; -hoz hasonló, -féle.

kondast- méltónak, jónak, vmire valónak lenni 5, 13: *af kondastan* я недостойнъ 3, 11; *af-kondastij* непотребный, haszontalan 25, 30.

kondast- hasonlítani, vergleichen 7, 24. 11, 16.

kovinga: *k. af* sehova sem, semmire sem 5, 13.

kovčeg bárka (Noé bárkája) 24, 38; or. ковчегъ.

korän gyökér 3, 10, 13, 6, 13, 21; = корень.

kortajt- (megszólni), elítélni, kárhoztatni 12, 7. 12, 14; rábeszél-
leni, говорить 28, 14.

kolaz kalász 13, 26; or. колосъ.

kolafks соблазнъ, botrányozás (tkp. rontás, *kola*- igétől) 13, 41.

kolaft- megsérteni, ártani 16, 26.

koli ha 19, 10; = *kuli*, mdE. *koli*; or. коли.

kolga -ról, felől (pl. kérdezni, szólani) 2,

kuć- fölmenni 15, 29; = R. A.

kućaft- fölvenni, fölvezetni 17, 1; = *kuceft*- A.

kućkan sas 24, 28; = *kuckan*, mdE. *kućkan*, *kućkan*.

kunarakijä már régen 11, 21; = O.; *kēnara*, *kunara* régen R. A.

kunelfks зависть irigység, gyűlölet 27, 18; v. ö. kaz.-tat. *könčē*
irigy, *könnä*- (e k. *könlä*-) irigyelni, csag. *künle*- id.

kundšama (fogószer): *kalä-k.* háló, сѣть 4, 18.

kuvat soká 23, 14; *kuvat* A.

kualga által 1, 22; = *kualga* hosszant A., által O.

kualgapt- folytatni, продолжать 11, 25. 22, 1.

kula hír, слухъ: *para-k.* evangéliom 11, 5; = mdE. *kuła*.

kulav- hallatszani: *kulavś* 2, 18.

kulma hír, слухъ 9, 26.

kšte- tánczolni 14, 6; = *kište*-.

kstinda- keresztelni: *kstindaj Joannś* 3, 1; *kistēdinda*- A.

kstindav- megkeresztelkedni 3, 6.

k'rost kereszt 10, 38. 16, 24. 23, 34. 26, 2. 20, 19; — or. крѣсть.

gajsü amaz 3, 3; = O., v. ö. *kaj-tu* amoda A.

gasla- bemocskolni, fertéztetni 15, 11; = A.

gavenda- böjtölni, поститься 4, 2. 6, 16; — or. говѣ-ть.

goraz -hoz képest 2, 6. 3, 11; = O., *koräs* R.

gorčicä mustár 13, 31; or. горчица.

gornicä ház, szoba 21, 33; or. горница.

grex bűn, peccatum; = or. грѣхъ 3, 6.

grešnek bűnös 9, 10; or. грѣшникъ.

jakšam- meghidegedni 24, 12; = R.

jazičnek pogány 4, 15; or. язычникъ.

jav-.: *j. irvänts marta* elválni feleségétől, разводиться съ женою 5, 31; (*jav*- elválasztani, osztani).

javft- szétválasztani, szétosztani 10, 35. 12, 25.

jartsama : *j.-pül* étel, ennivaló, eleség; 3, 4; = mdE. *jartsamo*.

jondal villám 24, 27; = *jondil*, mdE. *jondol*.

joma- elveszni 8, 25 (a kazáni kiadásban többnyire *juma-nak*, azaz kezdő ю-val írva, pl. 5, 29. 10, 6. 26, 52); = *ima*-, mdE. *joma*-.

jomaft- elveszíteni (többnyire *jomaft-nak* írva, pl. 2, 13. 16, 25. 26, 8); = *imaft*-; mdE. *jomavt*-.

jomafts (*jumafts*) elveszés, veszedelem 7, 12.

jomaftua- (*jumaftua*-), fr. *jomaft*- 12, 30.

jombla kicsiny 2, 6. 2, 16; = *jolma*, *jomla*.

juvad- kiáltani, закричать 8, 29. 14, 30.

jur : *pilä-jur* arczülesapás, pofonütés (tkp. fül-gyökér, fültő) 26, 67.

čatird- csikorogni 8, 12; = *čatird*-, mdE. *šaturd*- recsegni.

čas óra 10, 19; or. часъ.

čara pohár; or. чара 10, 42.

carstva ország: *meneli carstva* 3, 2; or. царство.

čuda csoda, csodatétel 12, 38; or. чудо.

šajar szőr 3, 4, 5, 36; = *šäjär*.

šačama nemzetség, nemzedek 1, 17; = *šačema* R.

šapaks kovász 13, 33.; A. R. *šapaks*, mdE. *čapaks*.

šava üres: *šava-širä* puszta vidék, pusztaság 3, 3.

šama ing, pyбашка 5, 40 (természeteten más a *šama* «arcz» szó).

šameñ rozsa 6, 19; = *šämen*.

šamndama pusztulás 24, 15; — *šam*- megürülni.

žarām: *žarāmsa aščij* узникъ, fogoly 27, 15-

šarkid- érteni, megérteni 13, 13; = *šarhked-*.

šarkst- megfordulni; — a *šar*- igéhez tartozó.

žemčug gyöngy 7, 6, 13, 45; or. жемчугъ.

šerka- ingadozni, tétovázni 24, 29: *š. verasa* kételkedni 14, 31. 21, 21, 28, 17; fölindulni 21, 10; *modaň šerka*ma fölindulás, föld-rengés 24, 7; = *šerhka*- himbálódni A.

žertvennek oltár 23, 18.; or. жертвенникъ.

širept- el-, félregördíteni 28, 2.

šobdaks sötétség, тъма 8, 12, 10, 27.

šuka- rázni, lerázni (port) 10, 14; (fejét) 27, 39.

šukša- (c. dat.) megtiltani, воспретить 12, 16, 17, 18.

šumird- elvégezni, befejezni 7, 28, 11, 1, 28, 20.

šumbra boldog 5, 3, 11, 6.; = *šembra*, *šumbra* egészséges, ép.

šumbraft- üdvözölni, köszönteni 10, 12.

šulf árnyék 4, 16; = *čilf* A., *cilf* R.

šulft- megárnyékolni 17, 5.

škakst -szor, -szer: *sisem-škakst* hétszer 18, 21.

škabaz isten: 1, 20 stb.; v. ö. *škaj* és *paz*, meg mdE. *ški-paz*.

ščoka orca 5, 39; or. щёка.

šta hogy (dass); or. что 12, 5.

štada aščij mezitelen 25, 36, 25, 38.; v. ö. mdE. *štrapo*, *štapo*.

štabi hogy (dass, damit), 10, 1, 10, 25 stb.; or. чтобы.

tanga ismét, megint 18, 19 stb.; = *taga* R. A., *tanga* O.

tarvad- gyötreni, kínozni, мучить 8, 29; *tarvadf* elfáradt, изнуренный 9, 36; *tarvadma* gyöttelelem, kínzás, мучение 24, 9, 25, 46.

täj- seperi: *täjf* 12, 44; = R. A.

- täštä* жеребий sors (vető sors) 27, 35.
tär- lengeni, ingani, колебаться 11, 7.
täraft- kísérteni, некусить 6, 13. 16, 1. 19, 3. 22, 18; *täraftij* kísértő 4, 3; *täraftama* kísértés, kísértet 26, 41; *täraftav-* refl. (kísértődni) 4, 1; *tärafiua-* fr. *täraft-* 4, 7.
tejs -hoz, -ig 1, 17. 2, 14. stb.; = *tes*, *tejs*.
tevftima hiábavaló 12, 36.
tela test 5, 29 stb.; or. тѣло.
tirgaft- rábizonyítani vkire (arguere, обличить) 18, 15. 26, 73.
tij- tenni; meg: érni, méltónak lenni: *kona tij kajandamat* 3, 8; *tij* méltó, достоинъ 10, 11; *af tijan* nem vagyok méltó 8, 8; v. ö. *mežama tii* mit ér (NyK. V, 146).
tijandij munkás, mives 20, 1.
titä ez (NyK. XIII, 56).
tiften egyenként 20, 2. 9. 10; R. *tiften* (NyK. XIII, 113).
tokad- megesni, történni случиться 18, 13; *tokadf* megtörtént 18, 31; — mdE. *tokad-*.
tołmak szolga, служитель 14, 2.
topad-, *topad-* satiari 5, 6. 14, 20; = *toped-*, R., mdE. *topod-*.
tomba mélység, глубина 18, 6; v. ö. mdE. *tombaka* mély.
tora- szólni, beszélni 17, 3. 19, 3; *torama* szólas, beszéd 26, 73: *lama torama* многоглаголаніе 6, 7; — R. *tora-* dörögni, csörögni.
tu- (*tuj-*) (meg:) adni: *tuda* дайте 25, 8; *tujama* áldozat: *tujama kši* хлѣбъ предложения 12, 4.
tuk hadd (pl. tegyem ezt) 7, 4; v. ö. mdE. *tuka* (plur. *tukado*).
tuf kép 22, 20.
tura- trombitálni, трубить 6, 2; *turama* trombita 24, 31.
turma háború, csata 24, 6: *t.-pejel* kard, мечъ (tkp. verekedés-, csata-kés); — *turema* R., mdE. *turme*.
tmin kömény 23, 23; or. тминъ.

da- (tagadóító igető): *dat*, *daza*, *dada*; *damak* (ne te engem 3, 15), *damešt* (ne te minket 6, 13); — A. R. *ta-*, mdE. *ila-*.
dacä (*dačä*) adó, vám 22, 19 (*dacet* 22, 17; plur. *dacet* 17, 25.): *daceñ-kočkaj* adó-szedő, vámszedő 5, 46. 18, 17. stb.; — or. дача (v. ö. подача, подачка, подать adó).
diva esoda, csodálkozás: *divasta* 8, 27; or. диво.

divanda- csodálkozni 8, 10; or. дивиться.

divna csodálatos 21, 42; or. дивно.

dolg adósság 6, 12; or. долгъ; *dolgu* adós, должникъ 6, 12.

dux lélek 8, 16: *svätoj dux* szentlélek, святой духъ 3, 11.

dušman ellenség 5, 25; (R. boszorkány, A. varázsló).

drug barát 5, 47: *drugä* barátom 20, 13; or. другъ.

śaka fazék 27, 7; = A.

satiška elég (tkp. elégnyi) 28, 12.

śas: 22, 24. *es-śazınza* за себя, magához (t. i. férjhez venni).

— Alkalmassint hiba van e helyen. Különösen a «férjhez menni (venni), férjnél lenni» szólásokban használt névutók mdE. *ekš* és *ekšne*, s az utóbbival szemben áll a moksa *äškssa* (R.); e szerint az itt kellő lativ-féle névutó *äškss* volna, 3. személyraggal: *äšksi-zınza*, vagy bár *äšksazınza*.

saldat katona 8, 9; or. солдатъ.

sätav csendes, szelid, кроткій 6, 5; *sätav* R. (*setmä* alatt).

sätavks csend, csendesség 8, 26.

sätaftav- megalázni magát, szeliddé válni, смириться 18, 4.

säraft- eldobni, megvetni 21, 42; = *säraft-* tolni R.

särädks szomorúság, скорбь 24, 8; l. *serädks*.

sestra soror 13, 56; or. сестра.

serüd-: *serädi* beteg 4, 24.; = *säräd-* ægrotare.

serädks betegség 4, 23; v. ö. *säräd-* ægrotare.

serüksnuv- magát fölmagasztalni 23, 12.

serüksta- fölmagasztalni 23, 12.

sergüd- kiáltani, hívni; — *sergad-* R., *sergüd-* A.

sirgad- fölébredni: *sirgadaž* 1, 24; v. ö. *sërgëzan* R., *sirgešan* A.

sirnad- megrettenni 58, 4; v. ö. mdE. *sorn-* reszketni,

siñara annyi 15, 33; = *señara* R., *senara* A.

simft- itatni 10, 42; A. *simd-*.

silidej tücsök, сапанча (l. *akrida* alatt); = *cilidi*, R., *čilidi* A.

sitsä az, ez (NyK. XIII, 56).

sot- kötni 16, 19; fr. *sotand-* 13, 4; — R. *sot-*, A. *sod-*; mdE. *sod-*.

sotnek százados, or. сотникъ.

sodakšua- tudakozni 10, 11.

sodaſks jel 26, 48.

sodaft- (meg:) meglátogatni 25, 36.

śutam- hallgatni, elhallgatni, молчать 26, 63. 22, 12; *śutamma* hallgatás 22, 34; — v. ö. *sātav*; — R. A. *setm-* csendesedni.

śutś- feddeni, укорять 11, 20; szidni, káromolni 26, 65; — R. *śutś-*, A. *suč-*.

sud ítélet, törvényszék; 5, 21. or. судъ.

sudama ítélet 23, 23.

sudinda- ítélni 7, 1; or. суди-ть.

sudindav- törvénykezni; or. судиться.

sudja bíró 5, 25; or. судья.

subbota szombat; or. суббота 12, 1.

suman kaftán 5, 40; = *sēmañ* R., *sumañ* A.

śumbaraama háborgás, zavar 9, 23; *śumbaraav-* megháborodni, zavarodni 2, 3; *śumbaraftama* возмущение 26, 5; *śumbaraśña-* háborgatni 26, 10; — v. ö. *śimbra*, *sumbra* zavaros, *sumbīrgaft*, föl-zavarni.

śurtśaft- mozdítani, двинуть 23, 4.

sta ügy, igen 11, 9. (lásd Szót. *sä* alatt).

stak даромъ, ingyen 10, 8; A. *stak*, *stanä* ügy.

stakśña-, fr. *sta-* varrni 9, 16; *śta-* R., *sta-* A.

stafks varrás 23, 5; = A.

śtaft- kelteni, támasztani 22, 24.

stalma teher 11, 30.; = R.

strad- elszéledni: *stradajht* 26, 31; — *sērad-*, *srad-*; v. ö. mdE. *sra-*, *stra-*.

straft- szétszórni 9, 36; = *sēraft-* R.

spira sereg, had 27, 27; or. спира.

svätīña szent dolog, szentség; or. святыня. 7, 6.

svätinda- szentelni; or. святи-ть 6, 9.

svätīlnek lámpás 25, 1; or. свѣтильникъ.

svätoj szent, = or. святой.

svädetel tanú; or. свидѣтель 19, 18.

svädetelstva bizonyosság, or. свидѣтельство 8, 4.

svēca gyertya 5, 15; = *svēc* A.; or. свѣча.

smokovniča fügefafa 22, 19; or. смоковница.

slava dicsőség 4, 8; or. слава.

sluga szolga; or. слуга 20, 26.

služinda-, *služanda-* szolgálni; 4, 10. 11; or. служи-ть.

zakon törvény ; or. законъ 7, 12.

zavesa kárpit, fuggöny 47, 51 ; or. завѣса.

zolata arany 10, 9 ; or. золото.

natoka gonosz, rossz 23, 15 : *n. múlt* rossz gondolatok, злыя помысленія 15, 19 ; or. натѣка (Dal szótára szerint: «idegen, beköltözött», pl. ily mondatban: «ez nem idevaló lakos, hanem натѣка»).

nadija- bízni vmiben 12, 21. 27, 43 ; or. надѣя-ться.

naslednek örökös 21, 38 ; or. наследникъ.

narod nép : or. народъ.

naruga- káromolni, szidalmazni 9, 3 ; or. наруга-ть.

nalnä söt, még 11, 22 ; = O. ; *nalna* A. R.

näbud : *mezä-n.* valami 21, 3 ; *näbut* 5, 23 ; or. нибудь.

nedela hét (woche) 28, 1 ; or. недѣля.

nesak поелику 25, 40 ; mdE. «ugyanis, mert» W.

nenek mindjárt, тотчасъ 21, 20. 25, 15.

nižaftf увѣчный, csonka (verstümmelt) 15, 30.

nił'sakšna-, fr. *nił-* nyelni 23, 24.

norav- : *noravak* постои, megállj, várj 27, 49.

norg- elkapni, elvenni, elrabolni 13, 19. 15, 26 ; *norgama* rablás, ragadomány 23, 25 ; *norgij* ragadozó, хищный 7, 15 ; *norgav-* elvevődni 9, 15. 13, 12.

nola- eresztени, bocsátани (hozzá-, be-e. допускать) 23, 13 ; *nolakšna-* fr. (eleresztени, отпускать) 27, 15.

nolda- (eresztени) ; megengedni 12, 10.

nolgađij rest, lusta 25, 26 ; — *nolgađ-* hivalkodni R.

nudi síp : *nudi-moraj* sípos, sípoló 9, 23 ; *íudi* 11, 17 ; — R. *íudi*, A. *nudi*.

íudiks nád 11, 7 ; = R., *nudiks* A.

nuva- szunyadni, el-sz. 25, 5 ; = R. A.

numa aratás 9, 37 ; *nuj-* ígétől (A. *numa*, mdE. *numo*).

nuřhkalgad- megrövidülni 24, 22 ; = *něřhkalgěd-* R.

íurgaft- függesztени 18, 6 ; v. ö. *íurg-* függni.

nulgađ- restelkedni, hanyagúl viselkedni, нерадѣть 6, 24 ; megvetni, презирать, пренебрегать 18, 10. 22, 5 ; *nulgađks* utálat, мерзость 24, 15 ; — R. *nělgěd-*, mdE. *nolgađ-*, *nulgađ-*.

- pakoj* szoba, kamara; or. покой 6, 6. 24, 26.
paj rész: kemence *paj* 23, 23.
pandks folt 9, 16; = *panks*; *pand-* igétől.
paraši kines 2, 11. stb.; — *parši* jószág, vagyon; mdE. *paroči*.
paroda nem, faj 13, 47; or. порода.
palf- elégetni 13, 30; fr. *palfña-* 13, 40.
päskid- tölteni, betölteni; = *päsked-* R.
pätnica péntek 27, 62; or. пятница.
päsok homok 7, 26; or. песокъ.
pälü-ši dél: *pälüši-širä* 12, 42.
päleva kétfelé, ketté (ószl. полма) 24, 51.
pekja- terhesedni (hasasodni) 1, 23; = *pekija-* R.
pečat pecsét 27, 66; or. печать.
pežid- esküdni, божиться 26, 74; = *pežed-* R.
pedand- szűrni 23, 14; *peđa-* R.
penza- kóstolni, вкусить 16, 28.
perf környék, окрестность 3, 5. 14, 35; = *perf*, *pirf* udvar, kerítés.
pička- gyógyulni 8, 8; = *pečka-* R., *pička-* A.
pičkaft- gyógyítani 8, 16. stb. (R. *pečkaft-*); fr. *pičkafña-* 4, 23.
pitstaj mintegy, körülbelül 14, 21.
pirda- скрывать, elrejtteni 25, 18.
pilta- égetni 3, 12; = *polhta-* A., mdE. *pulta-*.
pičadžks bánat, bú, nyomorúság печаль, горе 19, 22. 23, 13;
pičafks 11, 21; (gond) 6, 34; — v. ö. R. *pičed-*, A. *pičid-* bajlódni, fáradni.
piškad-: *piškadma* rívás, ordítás, hangos sírás, рыдание; = *peškad-* R.
piškadšña- (e h. *piškadksšña*) kiáltozni 21, 9.
pingä: *monh pingsta* при мнѣ (nálam), körülöttem 15, 32.
pindald- fényleni 5, 15; = *pindild-* A.
pir lakodalom 22, 2; or. пиръ.
pira- bekeríteni 21, 33; = *peřa-* R., *pera-*, *pira-* A.
pilg-al zsámoly, подножие 5, 35.
pop pap, or. попъ.
pov- megakadni (horgon) 17, 27; = R.
povar- fölakasztani magát 27, 5.; = mdE.
pola участь, sors (schicksal) 24, 51.

- polaftav-* elváltozni, át-v. 17, 2; — *polaft-* váltani, cserélni.
poluška (kis pénz: $\frac{1}{4}$ kopéka) 5, 26; or. полушка.
polda tag 5, 29; (R. W. ízbütyök, csukló, boka).
puzana spongyia, gomba 27, 48.
put- v. hova tenni, rakni, helyezni, állítani, építeni 4, 5. 17, 4.
 24, 1; vminek tartani 12, 33; megigérni 14, 7; elhatározni 1, 19;
 = *pít-*, *put-*.
putand-, fr. *put-* 21, 26.
putlek ménta 23, 23 (jóformán *putnek* kell = or. путникъ lein-
 kraut v. grosser wegerich).
pupa- szűrni: *pupaj-tišü* tövis 13, 7; *pupaj kaľnal* tövisbokor
 27, 29; = *pępa-* R., mdE. *pupa-*.
puram- összegyűlni 13, 2; = *přřm-*, *puram-*.
purapt- gyűjteni, összegyűjteni 22, 10. 2, 4.
puľ por 10, 14; or. пыль.
psij forró 8, 14; hőség 20, 12; = *pisi*, *psi*.
pra-: *p. mǎlsa* megbotránkozni 11, 6.
prakšńa-, fr. *pra-*: *kev-prakšńama* (tkp. kő-hullás) соблазнъ, bot-
 ráncozás 16, 23.
prafńa-, fr. *praft-* ejteni: *p. mǎlsa* megbotránkoztatni 5, 39.
praznek ünnep 26, 5; *prazdnek* 27, 15; or. праздникъ.
pribuľ haszon, польза 16, 26; or. прибыльъ.
prima- kapni, venni (erhalten, bekommen) 2, 12; fogadni 5, 47;
primanda- 10, 40; — or. принима-ть.
prokaza bélpoklosság 8, 2. 26, 6; проказа.
plotnek ács 13, 55.; or. плотникъ.

bajdek bot 10, 10.
baška (c. abl.) -n kívül 11, 27. 14, 41; = A., *paška* R.
bata: *koda bata* какъ будто (quasi) 26, 55; — A. *píta*, mdE. *butta*.
badi: *kodamat-b.* némelyek 9, 3; *konat-b.* id. 28, 11; *mižara-b.*
 némi, némennyi 15, 34; — A. *padi* talán, or. буде (ha talán: v. ő.
 mdE. *budi* NyK. XIII, 80).
bašav- vigasztalódni, утѣшиться 2, 18. 5, 4; — v. ő. *baša-* al-
 tatni, csillapítani A.
beda szorultság, baj 28, 14; or. бѣда.
beräg part 8, 28; *beřak*, *beräk* A., or. берегъ.

brad frater: *brads* 10, 21; *bradtseñ* 7, 3; *bradanzan* 1, 2; — or. братъ.

blagoslovinda- áldani 5, 44; or. благословить.

fata- megfogni 21, 25; = R.; or. хватить.

fastsa együtt, вмѣстѣ 13, 29. 22, 34.

fkept- egygyé tenni, egyesíteni 19, 6.

vajmama nyugalom 11, 29; — *vajma-* pihenni.

vajmaft- pihentetni, megnyugosztani 11, 28; megnyugtatni 14, 27.

vačkađ- megütni, csapni 26, 51; = O., *vačekđ-* R.

vađ mert (убо); = or. вѣдь.

vasence első, legelőbb való: *v.-pop* 2, 4; *v. glava* első fejezet; — v. ö. *vasen*, *vasin*; mdE. *vasinće* első.

vaseft- встрѣчать elétalálni vkit, találkozni vkivel 26, 32; *vasift-* A.

vaškaf- megcsalni, elhitetni 24, 4; = A. R.

vaškafia-, fr. *vaškaf-*: *šamasa-vaškafnima* képmutatás 23, 28; *šamasa-vaškafnui* képmutató 6, 5. stb.

vanav- óvakodni, őrizkedni 6, 1.

vara- esküdni; *varama* esküvés, eskü, 5, 33; v. ö. mdE. *vara* *vanoms* tanuskodni W.

varaft- заклинять beschwören (istenre kényszeríteni) 26, 63.

varžaks: *langa-v.* példa 24, 32.

varfmađma virradat 28, 1; = *varhmedema*.

vald-: *valdams* világlni, ragyogni 5, 45; v. ö. *valda* és mdE. *vald-* (*valdo-*) ígét.

valdaptav- fényleni (tkp. fényesítődni) 13, 43; *valdapt-* = *valdipt-* R. A.

valdks fényesség, világ, свѣтъ 17, 2. 24, 29.

värce felső 5, 22; — v. ö. *vär*.

vek aetas, aeternitas 6, 13; *sä veksä* 12, 32; or. вѣкъ.

veš- (meg:) akarni 23, 37.

vedftima víztelen, száraz 12, 43.

vesülgad- vigadni, örvendezni 5, 12; or. веселый (*víg*).

venapt- kinyújtani (kezét) 12, 13; *venept-* 14, 31; — R. *venept-*.

venec korona, koszorú. 27, 39; or. вѣнецъ.

veneli ki (hinaus, вонъ) 21, 39 : *jordams veneli* kivetni, kidobni
выбросить вонъ 5, 13 ; — v. ö. mdE. *venelks* levegő ég.

vera hit 9, 2 ; or. вѣра.

vera- hinni 9, 28 ; *veraj* hívó : *kirža-v.* kishitű 8, 26 ; — *veranda-*
id. 8, 13 (A. *verinda-*) ; — or. вѣрить, вѣрывать.

veraz bárány : *ocu-siñ v.* húsvéti b. 26, 17 : — *verës* R., *verskü* A.

verblud teve 19, 24 ; — or. верблюдь.

velta- (fedni, befedni) öltözni 6, 29 ; — *veltama* fedél, háztető
4, 5 ; ruha, одежда 3, 4 stb. ; — *velhta-* R., mdE. *velta-* ; *velhtāma-*
pāl takaró A.

velma- föléledni : *velmaś* воскресла 9, 25 ; *velema-* 14, 2 ; fr. *vel-*
makšúa- 11, 5 ; — *velma-* föllábadni, fölgyógyulni.

virgáz farkas 7, 15 ; = *virgas*, *vérgas*.

virgädft- избавить, szabadítani 27, 43. (= *virgädft-*).

vij (meg:) hatalom : *vijť ala* 8, 9 ; — *vijan* possum, я властень
20, 15.

viškä erős : v. *varma* сильный вѣтеръ, szélvész, великая буря
14, 30. 8, 24.

videm- (meg:) igazzá válni, i. bizonyulni 12, 37.

vizdelgad- szégyenleni magát, szégyenkedni 21, 37 ; — *vizdelgöd-*,
mdE. *vizdelgad-*, *vizdilgad-*.

vizdelgaft- szégyeníteni : *vizdelgaftams* 1, 19 ; = *vizdelgeft-* R.

vina bor 11, 19. 26, 29 ; or. вино.

vinograd szőlő 7, 16 ; *vinograd* 26, 29 ; or. виноградъ.

vinogradnek szőlő (kert) 20, 2 ; *vinogradnek* 21, 33 ; or. вино-
градникъ.

virgäd rohanni, eredni (neki) 7, 25. 8, 32 ; v. ö. *vérgät-* eresz-
teni R.

virgädft- (eresztteni) : *virgädftaf* szabad (eresztett) 17, 26.

rov íme (ecce) 1, 23 stb.

vola ákarat 6, 10. ; or. воля.

volna hab, hullám 8, 24 ; or. волна.

mašťúa-, fr. *mašťt-* elfogyasztani, elpusztítani 6, 19 ; v. ö. *mašť-*
fogyni, apadni, meg : mdE. *mašťovt-* tönkretenni, veszteni.

matad- elaludni (oltódni) 25, 8.

matav- eloltódni : *af-matavma tol* 3, 12 ; v. ö. *mat-* eloltani.

matuduv- elaludni 25, 5 ; = *matüduv-* A., *matödör-*, *mateduv-* R.

- matra-* elfojtani, elnyomni 13, 7; = *matra-* nyomni A.
mazi szépség, gyönyörűség, прелесть 13, 22; A. R. «szép»
mazipthá-, fr. *mazipt-* szépíteni, ékesíteni 23, 29.
mani nap (sol) 5, 45. 13, 6. 13, 43 (R. A. derű, derült).
mama anya: *mamants* 1, 18; = O.
maŕa- (meg:) kóstolni 27, 34.
mäk egész, mind (usque) 26, 58. 27, 51: *mäk* *peti* mind végig
 10, 22; *mäk* *tü* *ëis* mind e napig 27, 8. 28, 15; — R. A. *mäk*,
 mdE. *mik*.
mäl: *tujems* *mäls* megtetszeni 14, 6.
mäla- (*mäl-*) gondolni 1, 20. 5, 15. (*mältad* 16, 8; *mälijht* 6, 7);
 — fr. *mäländ-* 21, 25; *mälnd-* 16, 7; — v. ö. *mälam* emlékezet R.,
mälam A.
meki-päli utóbb, utoljára (наконецъ) 1, 25; = *mek-päli* R., *meki-*
päli O.
mekipälce utolsó 19, 30.
medirks mérték, мѣра 7, 2. 23, 32; *méceze* 13, 33.
mes miért, minek 7, 3; mert 9, 21; hogy (dass): *näjaž* *mes* ... lát-
 ván, hogy.. 2, 16 (v. ö. mdE. *meks*, lásd NyK. XIII, 102); — *mes-bi*
 hogy (a végett hogy: v. ö. что-бы) 5, 28.
mezä-mezä valami 24, 17.
meranda- mérni 7, 2; or. мѣри-ть.
melce utolsó 5, 26; *melece* 27, 64.; mdE. *mejlee*.
mišara mennyi 15, 34; = *mezara*, mdE. *mežaro*.
mišarda mikor = *mezarda* A., *méarda* O.; mdE. *mežardo*.
mišardinga (af) soha (sem) 21, 16; *mišardanga* 21, 42.
mižars míg, meddig 2, 9; *mižards* 2, 13. 26, 36; = *mezars* R.,
 mdE. *žarts*.
mižarkst mennyiszor, hányszor 12, 12.; *mežarkst* R.
mirdaft- megtéríteni 18, 25; = *murdaft-*.
mirdä: *mirdänts* 1, 16; = *mirdä*; — *mirdftima* férjetlen, özvegy.
mišandšnij áruló, árús 21, 12.
miranda- kibékülni 5, 24.; or. мириться.
miro szent olaj, kenet 26, 7.; or. мвро.
milosti kegyesség, irgalmasság 9, 13; *milast* 23, 23; — or. ми-
 лость.
milastena alamizsna 6, 1.; or. милостыня.
mor döghalál 24, 7; or. моръ.

muvargaft- vétkessé tenni, vádolni 12, 10; megítélni, elítélni, осудить 23, 14. 27, 3. 12, 41; — v. ö. *muvir* vétkes vmiben.

muvarma вина (schuld), bűnösség 27, 37: *muvarmaftima* ártatlan 27, 4.

raça- пугаться, csúfolni 27, 29; *raka*- kacszagni A. R.

rang- ordítani, kiáltani 27, 23; v. ö. *rang*-; mdE. *ranga*-.

razde: *esta r. salasij* akkor talán (dann etwa) kirabolja 12, 29; *r. čuda Jonat* hacsak nem a Jónás csudája 12, 39. 16, 4; or. развѣ.

rana korán 20, 1.; or. рано.

rabota- dolgozni, munkálkodni 21, 28; or. работать.

rod nemzetség: *rodats* 1, 1; = родъ.

riznaj bús, szomorú 6, 16; = *reznaj* R.

langaks: *šorma-l.* fölírás 22, 26. 27, 37.

lažad- szomorkodni, bánkodni 26, 37; — v. ö. *lažna*- R., *lažna*- A.

lask-, *laš*k- futni 24, 16. 27, 48; = *laš*k-.

lad békesség, egyetértés 5, 9. 10, 12; tanács, tanácskozás 27, 1;

or. ладъ.

lad- maradni, megmaradni 11, 23.; = *ilad*-, *ilad*-, mdE. *liad*-.
lađa- megegyezni vmín 18, 19. 20, 2. 20, 13.; or. ладиться.

ladno illő, jó, alkalmas 27, 6; or. ладно.

laz koporsó 23, 27: *laztneñ-ezda* изъ гробовъ 8, 28; mdE. *kando-laz*.

lazav- hasadni, repedni 27, 51; = *lazëv*- R.

lanaz len 12, 20; = *ilanas*, *ilanas*, mdE. *lianas*.

laftu váll 23, 4; = R., *lafta* A.

lavčapt- gyengíteni: *lavčapt* 4, 24. 8, 6; = *lavčipt*-.

lamakstam- sokasodni, szaporodni 24, 12.

lamalgad- sokasodni, szaporodni 13, 12.

lāj folyóvíz, pőka 7, 25; *oču-lāj* tenger 4, 15; = *lāj* folyó.

lätftaks emléék, памятникъ 23, 29; *zakont* l. 23, 5; = v. ö. *lätft*-emlékeztetni R.

lezd- hozzátenni, hozzátoldani прибавить 6, 27. 25, 27; segíteni 15, 25. 27, 24; v. ö. mdE. *läze* és *lüzd*-.

lemia-, fr. *lemd*- nevezni 23, 7.

liä-, *lijä* más, idegen 17, 25. 25, 35; = *ilä*-, mdE. *lia*-.
lieks-, *lijeks* másképen, különben 9, 17; = *ilaks*-, mdE. *liaks*-.

liesta, *lijesta* különben, máskülömben, másképen, иначе 6, 1.

lijakšña- repülni 3, 16; v. ö. *lij*-, *liend*- R.

liš csak; or. лишь 12, 4.

libo: *kiä-l.* akárki, valaki, *mezä-l.* akármi, valami 18, 18; or. либо (кто-л.) 18, 10.

lift- eléhozni, kihozni, kivinni 21, 39; = *liht*-, mdE. *livt*-.; — fr. *lifña*- 12, 35. 13, 52.

lovn- számba venni, tisztelni: *lovnak* 15, 4.; = mdE. *lovno*-.

ľupšta- nyomni, szétnyomni 21, 44; *ľupštama* sajtó 21, 33; = *lepšta*- nyomni.

ľuvma számvetés, számadás 18, 23; — *ľuv*- olvasni, számiálni.

Függelék.

A NyK. V. kötetében megjelent «Moksa és erza-mordvin Szótárba» orosz eredetű kölcsönszót csak egynéhányat vettem föl, mely jelentésére nézve igen fontosnak látszott, pl. *pervaj* «első» (a mely helyett a moksa Máté a *vasince*-t használja), *fafa-* (E. *kvata-*) megkapni, E. *rese*, *ves* minden (M. csak a tatárból került *är*, *er*), *lad* mód. A Máté evangéliomában találtató számosabb orosz szó mellett azomban érdekes lesz még a többi ilyen szónak összeállítása, a melyeket Reguly jegyzeteiben és Ahlqvist moksa szójegyzékében találunk, — annak föltüntetésére, hogy milyen fogalmú orosz szók mentek át közönséges moksa használatba (köztük jelesen milyen igék is), s részint milyen alakváltoztatást tett rajtuk a kölcsönnevő mordvin nyelv. Ezért itt meg függelékül adom a moksa-mordvinban meghonosult orosz szók jegyzékét.

Rövidítések: A., R., M. — úgy mint fentebb (378. l.); Mdt. = Moksa-mordvin mondatok Reguly jegyzeteiből (NyK. XIII, 110—133. l.)

<i>a de</i> (aber) A. R.; = or. a.	<i>abed</i> ebéd R. (Mdt. 495); <i>obed</i>
<i>a tu</i> különben (sonst) R. (Mdt. 478); a to.	(NyK. V, 143).
<i>atkaza-</i> megtagadni, abschlagen	<i>avın</i> szárító csűr A.; овинъ.
A.; отказать.	<i>ali</i> vagy (oder) R. A.
<i>atdatiks</i> rekruten-ablieferer A.	<i>ikrā</i> halikra A.; икра.
отдать (abgeben, übergeben).	<i>iznat</i> csakugyan R. (Mdt. 137);
<i>ad</i> pokol A.; адъ.	знать.
<i>adnaka</i> azomban, mindazáltal	<i>izvostka</i> mész A.; извѣстка.
A.; однако.	<i>ina</i> tehát, jól van R. (Mdt. 149),
<i>adela-</i> befejezni, végezni A. R.	<i>ina</i> M.; ино.
(Mdt. 429); отдѣлать.	<i>Ilgin-ži</i> Illyés napja R., or. Ильинъ-день.
<i>ašol</i> számár A.; осѣль.	<i>okın</i> sigér (hal) A.; окунь.

oxotnik vadász M.; охотникъ.
otveča- felelni A.; отвѣчать.
odovoj, vıdovoj özvegy (ember, asszony) A.; вдовыйъ.
ozem őszi vetés R.; озимъ.
obmančik csaló R. (Mdt. 5); обманчикъ.

orta kapu A. R.; ворота.
už már A.: уже, ужъ.
užana- vacsorálni M.; ужинать.
užal: *teenza užal* sajnál R. (Mdt. 283); *užäl* A.; жалъ (ему).
unik unoka R. A.; внукъ.
ufat szénvonó, azsag A.; ухватъ.
ulica, ulicä, ulcä utca R. (Mdt. 101); улица.

kata macska A. R. (V, 130); котъ, кошка.
kati: *k.-mezä* valami R. (Mdt. 240); *kał* (*k.-mez*) A.
kašük ajtófélfá R., *kašak* A.; косякъ.
kazä kincstár, fiskus A.; казна (tör., arab szó).
kapa asztag M; *kapä* A.; конна.
kapädında- kotorni, túrni A.; конать.
kapsta káposzta R., *kapstā* A.; капуста.
kabak koresma A.; кабакъ.
kavädında- kovácsolni A.; ковать.
kaver szönyeg M., *kav'or* A.; ковёръ.
karaul ör, strázsá A.; караулъ. (a törökből).
karašä kárász A.; карась.

karej fekete (ló) R., (mdE. *karej lišme*); капиу (gesztenyeszín).
kalacā zsemlye A.; калачъ.
kałca bőrkeiztyü (fejes) R. A.; голица.
kırsa patkány A.; крыса.
kılfoj süket R. A.; глухой.
kisäl savanykás kása A.; ки-сель.
kistödında- keresztelni A.; крестить.
kibitka ernyös szekér M.; кибитка.
kirpic téglá A.; кирпичъ.
kilā sérvés, szakadás (bruchschaden) A.; кила.
kočkargā szénvonó, azsag A. (mdE. *kocke'rga*); кочерга.
košäl hárskosár (háti) R.; кошель.
kosoj kancsal A.; косою.
kopeka R. (Mdt. 507); конейка.
korja korja R.; коньё.
kor bánat, szomorúság A.; горе.
korbin púpos R. A.; or. горбунъ (púpos ember).
korma eleség, étel R. A.; кормъ.
kormelec eltartó, tápláló (ernährer) A.; кормилецъ.
kukšin korsó A.; кувшинъ.
kukla báb M., *kuklā* A.; кукла.
kušak öv A.; кушакъ.
kuł, kuš ámbár A.; хотъ.
kudrā R., *kudrā* A. hajfürť; or. кудря.
kuznec kovács A.; кузнецъ.
kupec kereskedő R.; купецъ.
kurt nyáj, csorda A.; гурть.

da és; igenis A.; да.
daj hadd! M.; дай.
dasug szabad idő, ráérkezés A.; досугъ.
desütskü tizedes (falusi bíró segédje) A.; десятский.
dí de, és R. (Mdt. 479. 485); és A.; да.
dikaj vad M.; дикий.
divnoj csudálatos, bámulatos M.; дивный.
dobíva-, *dobova-* szerezni, megszerezni A.; добывать.
dovolna, *dovolnaj* meglegedett A.; довольный.
dolata véső R. *dolatā* A.; долото.
dugā ív, ívfa A.; дуга.
duša lélek M.; душа.
dubidinda- kikészíteni (bőrt); megdöngetni A.; дубить.
dubina buzogány M.; дубина.
dumādinda- gondolni A.; думать.
durak esztelen, bolond A.; дуракъ.
drozd húros madár A.; дроздъ.
drob srét R., дробъ.
drug barát M. A.; другъ.

sakol solyom A.; соколь.
sad kert A.; садъ.
sanka szán (kasos) R.; сани és санки.
savsem egészen M.; совсемъ.
savrasaj világos barna (ló) R.; саврасый.
samok lakat A.; замокъ.
saldat katona R.; солдатъ.

sestrā nőtestvér A.; сестра.
semja család M.; семья.
selāzen kácsér (hímka) A.; селезень.
sicevicā (mdE. *čučiwiča*)? lencse R. (v. ö. mdE. *ciceřa* lencse Wied.); чечевица.
sivaj sötét szürke (ló) R.; ор. сивый, -вой.
soka eke R., *sokā* A.; соха; — innen: *soka-* A. R. szántani; fr. *sokš-* R.
šorna mag R.; зерно.
solat maláta, szalad A.; солодъ.
sukā szuka A.; сука.
suknā posztó A.; сукно.
sutkā egész nap (24 óra) A.; сутки.
sud törvényszék A.; судъ.
sudā bíró A.; судья.
sudak süllő (hal) A.; судакъ.
sūdinda- itélni A.; судить.
sudna hajó R. (Mdt. 263); судно.
suset szomszéd A.; сосѣдъ, сусѣдъ.
suslā sörmust (bierwürze) A.; сусло.
sumkā tarisznya A.; сумка.
šuleka lapos palaczk A.; сулейка.
skatert abrosz M., *skater* A.; ска-терть.
skomnū kis pad A.; скамья (bank).
skudnaj szegény R., *skudni* R. (Mdt. 123); скудный.
stada nyáj R. (Md. 58), *stadā* A.; стадо.

- stan* eszterga (drehbank) A.; станъ.
staratelnój szorgalmas R. (Mdt. 479); старательный.
staradinda- igyekezni R., *starādinda-* A.; стараться.
stena fal R., *stenā* A.; стѣна.
sterlak söreg (sterläd) A.; стерлядь.
stroīdinda- építeni A.; строить.
strug bárka R. (Mdt. 436); стругъ.
spovēdinda- gyónni A.; исповѣдать.
spora- fogadni (wetten: *erü sporatama* gyere fogadjunk); fr. *sporś-* R.; спорить.
svaj czölöp A.; свая.
svec gyertya R. A. (máskép: *štától*); свѣча.
sver vad állat A.; звѣрь.
smalā kátrány A.; смола.
smēdinda- merni A.; смѣть.
smēlaj merész, bátor A.; смѣлый.
služa- szolgálni R. (Mdt. 2).
zafraka- reggelizni A.; завтракать.
zavidova- irigyelni A.; завидовать.
zařū hajnalpir, alkonyatpir A.; заря.
znať bizonyosan R. (Mdt. 530); знать.
nadia-: *nadiama* biztos, megbízható, hűséges R., *nadia-* re-
 ményleni A.; v. ö. Mát.; надѣ-
 яться.
nastēriks gyalú R.; v. ö. на-
 стругъ.
navozinda- trágyázni R.; наво-
 зить.
narod nép A.; народъ.
nāmoj néma R., *ńemoj* A.; ор-
 нѣмой.
nekrut rekruta A.; рекрутъ, не-
 крутъ.
nedēlā, nedela R., *nedālū* A. hét
 (woche): *n.-ši* vasárnap; не-
 дѣля.
nevod háló R., *ńevat* A.; неводъ.
nuža szorultság, baj M.; нужда,
 нужда.
nusat aczél (tüzütő) R., *musat*
 A.; мусать.
paj rész, osztályrész R.; пай.
padi talán A. R. (Md. 146); буде
 (wenn, falls).
pasīnik mostohafiú A.; пасы-
 нокъ.
pasibo köszönet! R. (V, 142);
 спасибо.
pasudā edény A.; посуда.
pavortka mellékút, oldalút A.;
 повертокъ, -тка.
parā kor, kellő időkor A.; пора.
parok küszöb R.; порогъ.
parotsā- birkozni, le-b. ((*mon soñ*
parotsājnū я его поборолъ),
 fr. *parotsākšñ-* R.; бороться,
 побороть.
Pätruven-ži Péter (és Pál) napja
 R.; Петровъ-день.

pädencü R., *pätnica* A. пѣнтек;
пятница.

päraka pástétom R. A.; пирогъ.
pegaj tarka (ló) R. A.; пѣгій
(-рая лошадь).

pečal' szomorúság, bánat M.; печаль.

pečalnaj szomorú M., печальный.
penü harag R.; пеня (szemrehányás).

penüdelnik R., *ponedelnik* A. hétfő; or. понедѣльникъ.

penüdenda- bosszankodni, magának szemrehányást tenni R.;
penüts- panaszolni A; пенять.

pereprava átkelöhely M.; переправа.

pervoj első, legelső M., elsőben R. (V, 144), az előtt R. (Mdt. 422); *pervaj-s* az első A.; первый.

pita quasi A. R. (Mdt. 194. 331);
будто.

piser írnok A.; писарь.

piva sör R. A.; пиво.

pirnüdinda- fogadni (vendéget)
A.; принимать, принять.

pirmet jel, ismertető jegy A.;
примѣта, -мѣть.

pila reszelő R., *pilā* A.; пила.

pilüdinda- reszelni A.; пилить.

pilnoj fűrészelt A.; пильный.

pokraven-si R. покровъ (t. i. покровъ пресвятыя богородицы fest der fürbitte der heiligen jungfrau).

poharam, boharām pincze A. R.; ?
погребъ.

pojla ital (marhának) A.; пойло.
potalak szobapadlás R.; *potalaks*
A.; потолокъ.

potkau patkó A.; подкова.

podošvā talp A.; подошва.

podmoga- segíteni A.; подмогать, помогать.

posabla- segíteni A. R. (Mdt. 195); пособлять.

postuf pásztor A. R.; пастухъ.

posnüdinda- böjtölni A.; поститься.

pozdrablüdinda- üdvözölni A.;
поздравлять.

rozna későn A.; поздно.

pop pap R. A.; попъ.

pomalā söprű (besen) A; помело.

poraf puskapor R. A.; порохъ.

pol szegély, ruha-sz. A.; пола.

polas szántalp A.; полозъ.

polāna hasábfā R.; *polāna* A.;
полѣно.

polk sereg, regiment M.; полкъ.

puh pehely (*tolga-p.*) M.; пухъ.

putüdinda- bonyolódni A.; путаться.

pud pud (40 font) A.; пудъ.

puł por A.; пыль.

pulüdind - port fölverni A.; пылить.

praška csat A.; пряжка.

praščaj isten veled! M.; прощай.

prazdnik ünnep A.; праздникъ.

pravüdinda- kormányozni (hajót)
A.; править.

prašatka keztyű A.; перчатка.

prāslo sövényrész (két karó közt)
A.; прясло.

prednik húzó háló R.; бредень,
бредня.

prion ujonczfogadó hely A.; при-
ёмъ (elfogadás).

pribava-, *pirbava-*, *pribavinda-*
hozzátenni A.; прибавить.

provorna serény, gyors A.; про-
ворный.

plate ruhâ R. (V, 142); платье.

plaf erőtlén, gyenge (betegség-
ben) R.; плохой, плохъ (rossz,
rosszul levő).

plafa fatőke (másfél ölnyi dara-
bok) R.; *plaxa* tőke, fatőke M.;
плаха.

pleteni szövényszet, cserény A.;
плетень.

plemennik unokaöcs R.; племян-
никъ.

pliz félbársony (plüsch) A.;
плись.

plotnik ács A.; плотникъ.

bajar úr R.; бояринъ (бояре).

bašmak czipő A., or. башмакъ
(a törökből).

bazar vásár, piacz A. R.; базаръ
(törökből).

bañâ fürdőszoba A., *banü* R.;
бания.

babâ asszony, öreg a., bába-a.
A. *baba* öreg asszony, аnya R.
баба.

barka bárka M; барка.

barhot bársony A.; бархатъ.

balman ostoba, buta ember. A.;
болванъ (bálvány).

bedâ kár A.; бѣда (baj, szeren-
csétlenség, szorúltság).

bednî szegény, szerencsétlen A.;
bednaj R. (Mdt. 154); бѣд-
ный.

beřak, *beräk* part A.; *bereg* M.;
берегъ.

belka evet, mókus R., *belkâ* A.;
бѣлка.

bikâ, *bukâ* ökör, bika A., *bika* R.;
быкъ (a törökségben: *buga*,
buka).

bok oldal A.; бокъ.

bokem oldalon, oldalra V, 128;
бокъ (бокомъ).

bockâ, *bočkâ* hordó A., *bocka* R.;
бочка.

božidinda- esküdni A., божиться.

bodik bot M.; бадикъ, байдикъ.

boran ürü R. A.; баранъ.

boltādinda- fecsegni A.; болтать.

buj golyó A.; ? пуля.

bumaga gyapot; iromány A.; бу-
мага.

buraj sárga (ló) A., бурый.

burou fúró (bohrer); A., *brov* R.;
буравъ (a törökből).

burlak hajó-munkás M., бур-
лакъ.

brat frater A., *brad* R. (Mdt.
495); братъ.

brus köszörűkő A., брусъ.

blanaj fakó (ló) R.; бланный (-ная
лошадь).

fata- megfogni, megkapni R.,

fata- A.; хватать, хватить.

falēdinda- dicsekedni, kérkedni

A.; хвалиться.

fežāj fris R.; *fežaj* A.; свѣжій.

fonar lámpás R.; фонарь.

vazatkšne- kísérni, elvezetni A.;

v. ö. вожатый (vezető) és про-
вожать.

varuga gyapjú keztyű (fejes) R.;
варега.

valimka duda (dudelsack) R.; во-
лынка.

veškā karó A.; вѣха, вѣшка.

vedro veder R.; *vedarka* A.; ведро,
dim. ведрерко.

veselaj víg M. A., *vesela* R.; ве-
селый (adv. -ло); — származé-
ka: *veselgad-* víggá lenni A.

veselenda- vigadni M., весе-
литься.

vezde mindenütt A.; вездѣ.

vencādinda- összeesketrni (jegye-
seket) A.; вѣнчать.

verā hit A.; вѣра.

verinda- hinni A.; вѣрить.

vidavoj, odovoj özvegy (ember,
asszony) A.; вдовый.

višnofka cseresznye-fa (?) A.;
вишня cs. fa, вишнёвка cs.-
pálinka.

vid hiszen, ugyanis A.; вѣдь.

vina pálinka R.; *vinā* A.; вино.

vojnā háború A.; война.

vožā gyeplő A. возжа (plur.
возжи).

votkā pálinka A.; водка.

vor tolvaj A.; воръ.

vorova- lopni R. A.; воровать.

volā szabadság A., *volā*: *volās*
szabadra, szabadon (pl. ereszt-
teni) R.; воля.

volna hab, hullám A.; волна.

volnaj bő (kívánsat szerint való,
elég) R.; вольный és доволь-
ный.

vśak minden, mindenik A. (másk.
ar, er; így is: er-vśak minde-
gyik, mindenik); всякій.

vremā idő A. (másk.: *pingü*);
время.

mak, makā mák A.; макъ.

matkā nagygerenda (mester-g.,
szelemen) A.; matka.

maslānca zsiros-hét (butterwo-
che) A.; масляница.

māntuk menyhal (quarre) A.;
мень és mennyék, ментюкъ.

mezā határ, mesgye A.; межа.

merā mérték A.; мѣра.

merata varsa A.; мерда, мереда.

melkaj apró, finom R. A.; or. мел-
кій.

mir faluközsége A.; мѣръ.

mirinda- kibékülni R., мириться.

mirīdinda- békíteni A.; мирить.

mirskoj községbeli A.; мірекій.

mockā fonásra készített kender v.
len R.; мочка.

možna lehető, szabad R. (Mdt.
306); можно.

mořa tenger M. (Mát. *oçu-lāj*);
море.

mol moly A.; моль.

molotka kalapács R. A., моло-
токъ.

mušēdinda- mohozni, mohhal
tōmni A.; мшить.
mudrānā különös (wunderlich)
 A.; мудрёный.
musat A., lásd *nusat*.

rakā rák A.; ракъ.
raj paradicsom A.; рай.
rad örülő, örömmel való A.; радъ.
radnā rokon (verwandter) R.;
 родня.
rasa harmat R.; *rasā* harmat,
 nedvesség A.; роса.
raznaj különböző A.; разный.
rana korán A.; рано.
rezka gyors, jófutó (ló) R.; рѣз-
 кая (лошадь).
rigā szárító csűr A.; рига.
rišidanda- elhatározni M.; рѣ-
 шить.
rižaj sárga (ló) R.; or. рыжий
 (-жая лошадь).
rošša, rošča liget A.; роща.
rod: *sembū rod* egész nemzetség,
 család M.; родъ.
rodnoj születés szerint való: *r.*
alla édes atya, *r. semja* a
 saját (édes) család M.; родной.
rodnik: *r.-äššä* forrás, forrás-kút
 A.; родникъ.
rož rozs R.; *roz* A.; рожь.
robota munka R. A.; работа.
robota- dolgozni A. R. (Mdt. 36);
 работать.
robotnik munkás R.; работникъ.

ružja puska R. M.; ружьё.
ruz orosz R.; россия és Русь,
 русскій.

lad mód, alkalmasság R. (Mdt.
 51. *latso* módon; 173. *tet lad*
 neked jó); *lad* v. *lat* mód A.;
 ладъ.
lada- egybe illeni, megegyezni:
ladaj békülő A.; ладить.
ladna jó, illő R. (Mdt. 382);
 ладно.
lastänā menyét (schneewiesel) R;
 ласка.
lastänā fecske A.; ласточка.
lapas, dim. *lapaskä* kunyhó A.;
 лабазъ.
lavka bódé, árusbolt. M.; лавка.
lavšnaj boltbeli, boltban vásárolt
 A.; лавочный.
leka meritő edény A.; лейка
 (giesskanne, wasserschaukel).
lemta némi-nemű fejdísz A.;
 лента (szalag).
li (kérdőszócska); ли.
licā, licä személy M.; лицё,
 лицо.
lotka csónak R. (Mdt. 403);
 лодка.
loškít folt (flick, lappen) A.; ло-
 скуть.
lukāvindaj ravasz; ördög A.;
 лукавый.
luga rét M.; *lugā* A.; лугъ.

Egy példánk van arra is, hogy a moksa-mordvin nyelv orosz szókról elvont képzőt eredeti mordvin alapszón alkalmazott: *kälgun* «hazug ember, kérkedő (lügner, хвастунъ)» R. Ugyanis *-un* végű nomen actoris, mely különben a mordvinban nem található, elég van az oroszban, pl. хвастунъ kérkedő (ige: хвастать kérkedni); бѣгунъ futó, läufer (бѣгать futni); говорунъ fecsegő, schwätzer (говорить szólni, beszélni); свистунъ füttyölő, pfeifer (свистать füttyölni); вѣдунъ jós, varázsló (вѣдать tudni, v. ö. finn *tietäjä*) stb.; lásd: Miklosich, Vergl. Grammatik der slav. Sprachen II, 141. 142. l. («Suffix *унъ*»). Az erza-mordvinban csakugyan elé is fordulnak (Wied.-nál): *vedun* (вѣдунъ), *dristun* «stössig» (orosz?); *bladun* kurválkodó, hurer (ószláv бляети, præs. 1. бляду errare, scortari); alakilag ezekhez még hozzátartozik a *gorbun* púpos ember (горбунъ, mely a mokzában is megvan: *korbin*), meg *pezgun* v. *pizgun* fecske (= mdM. *pizgata*). — A *kälgun*-nak mordvin alapszava megvan a *kälgetnie*- «hazudni, csalni» igében.

A fentebbi Szójegyzékben és Függelékben foglalt orosz kölcsönszók közt meglghetős számmal van i g e is, összesen 60, tehát mégis jóval kevesebb mint a mennyit az erza-mordvin fogadott el (Wiedemann szótárában ilyen ige 157 van fölvéve). Az orosz igék átvételében a moksa-mordvin nyelv többféle eljárást követett.

a) Olyan orosz igéknek, a melyeknek néhány alakjukból (jelesen az infinitivusból és a präteriumból) *a*-végű tőjük válik ki, a moksa minden toldás nélkül ezen tőjüket vette át, pl. *torgova* = or. *torgova-t* inf., *torgová-l* præt. (de ind. præs. 1. *torguju*, 2. *torguješ*, 3. *torgujet* stb.). Ilyenek a következők: *atkaza*-, *adela*-, *obiža*-, *torgova*-, *dobiva*-, *zavidova*-, *nadia*-, *naruga*-, *podmoga*-, *posabla*-, *prima*-, *fala*-, *vorova*-, *robota*-.

b) Orosz igeitőket, melyek az infinitivusból *i* végvocalissal válnak ki (pl. *ladī-t*, *služi-t*), megtoldott *a*-val, az *i* tövéget vagy jésítéssé szorítván össze vagy teljesen elejtván: pl. *lada*-, *trazia*-, *spora*-, *služa*-, *pribava*-, *vera*-, *urada*-.

c) A kifejtett orosz igeitőt még *-nda* (azaz frequ. *-nd + a*) képzővel toldotta meg, részint az orosz igeitő vég *i*-jének változtatásával együtt; pl. *kajanda*-, *kstinda*-, *gavenda*-, *čajenda*-, *točinda*-, *divanda*-, *sūdinda*-, *spovēdinda* (исповѣда-тъ), *navozinda*-, *služinda*-, *svätinda*-, *pribavinda*-, *primanda* (v. ö. *prima*-), *blagoslo-*

vinda-, *veselenda-*, *verinda-* v. *veranda-* (v. ö. *vera-*), *meranda*, *mīrinda-* v. *miranda-*.

d) Az orosz igetöt megtoldotta *-dinda* képzővel (= *-d* + *nda*; a *-d* előrészben a denominativ *-d* igeképzőt ismerhetjük föl, tekintve, hogy a magyar nyelv is *-l* meg a finn nyelv *-d* [*-da*, *-dä*, illetőleg e helyett *-’a*, *-’ä*] denominativ képzővel szokott idegen igetöket áthonosítani; pl. *prédiká-l*, finn *tienaa-* e h. *tienada-* = svéd *tjena* *dienen*, *verdienen*). Ilyenek: *kapādinda-*, *kavādinda-*, *kistēdinda-* (v. ö. *ktinda-*), *kleīdinda-*, *gulādinda-*, *grešīdinda-*, *čuvanīdinda-*, *dubīdinda-*, *dumādinda-*, *starādinda-*, *stroīdinda-*, *smēdinda-*, *penādenda-*, *pirnādinda-*, *pilīdinda-*, *posnādinda-*, *pozdrablādinda-*, *putādinda-*, *pulēdinda-*, *pravīdinda-*, *božīdinda-*, *boltādinda-*, *falēdinda-*, *vencādinda-*, *mirīdinda-* (v. ö. *mirīnda-*), *mušēdinda-*, *rišidanda-*.

A mordM. *lukāvindaj* tkp. nom. agentis *lukāvinda-* igétől; ennek pedig alapja az ige gyanánt vett or. *lukav-* (лукавый, *præd.* alak *лукавъ*) névszó; szintígy van a moksa Mátéban *aziranda-* «uralkodni» *azir* «úr» mellett. Egy másik ilyen igének látszik frequ. *-kšne* képzővel, *važatkšne-* (or. *вожатый*); de talán inkább az or. *про-вожа-тъ* «geleiten, begleiten» ige szolgáltatta a *važa-* alapszót, melyhez azután még a mord. *-d* képző is járult (*važa-d-kšne-*).

Különös alakú ez is: *parotsa-* «birkozni» (mdE. is: *borotsa-*). Úgy látszik, hogy itt egyszer az orosz infinitivus reflexiv névmásával (ся: *бороться*) együtt vétetett át; vagy pedig a *-tsa-*-ban a *-d* denominativ + *-s* frequ. képzőt láthatnók?

Összerántott alaknak mutatkozik *spovēdinda-* (A.) mellett *spovenda-* (Máté), mert az orosz *исповѣда-* igetőnek végszótagját (*-da*) enyészttette el. Vajjon lehet-e ehhez képest rövidebb *-nda* végű alakokat (c. alatt) teljesebb *-dinda*-félékből rövidülteknek tartanunk, pl. *ktinda-* «keresztelni» (Mát.) ebből: *kistēdinda-* (A.)?

B. J.

A M. T. AKADÉMIA NYELVÉSZETI KIADÁSAI.

Kaphatók a M. T. Akadémia könyvkiadó hivatalában Budapesten (Akadémia-épület) s minden hazai könyvtárusnál:

NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK. Kiadja a M. T. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkeszti Hunfalvy Pál. I—XIV. köt.: szerkeszti Budenz József. XV. XVI. köt. 1862—1880. Ára egy 16 kötetből álló teljes példánynak 30 forint. Egy-egy kötetnek különve 3 frt. Az I-ső és X-dik kötet külön nem adatik.

NYELVEMLÉKTÁR. Régi Magyar Codexek és Nyomtatványok. Kiadja a M. Tud. Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága. Szerkesztik: Budenz József, Szarvas Gábor és Szilády Áron. 1864—79. 8-adrét.

Egyenkint:

- I. kötet. Bécsi Codex. Münchener Codex. Közzéteszi: Volf György (XXX. és 381 l.) Ára 2 frt.
 - II. kötet. Wessprémi C. — Peér C. — Winkler C. — Sándor C. — Gyöngyösi C. — Thewrewk C. — Kriza C. — Bod C. Közzéteszi: Volf György. (XVIII és 406 l.) Ára 2 frt.
 - III. kötet. Nagyszombati C. — Szent Domonkos C. — Virginia C. — Közzéteszik: Komáromy L. és Király P. (IV. és 345. l.) Ára 2 frt.
 - IV. V. kötet. Erdy Codex 2 kötetben. Közzéteszi Volf György. 1876—77. I. fele. XIX és 487 lap. — II. fele. 532 lap. Ára 4 frt.
 - VI. kötet. Tihanyi Codex. Kazinczy Codex. Horvát Codex. Közzéteszi: Volf György. 1879. XVIII és 359 lap Ára 2 frt.
 - VII. kötet. Ehrenfeld Cod. — Simor C. — Cornides C. — Sz. Krisztina élete. — Vitkovics C. — Lányi C. — Közzéteszi Volf György. 1878. LX. és 388 lap Ára 2 frt.
 - VIII. kötet. Sz. Margit élete. — Példák könyve. — A sz. apostoloknak méltóságáról. — Anor C. — Kulcsár C. — Közzéteszi Volf György 1879. XLII. és 418 lap Ára 2 frt.
- RÉGI MAGYAR NYELVEMLÉKEK.** I. Halotti Beszéd. Régi Biblia. Buda, 1838. 5 frt. — II. Kinizsi Pálné imakönyve. Vegyes m. iratok. Buda. 1840. 2 frt. — III. Tatrosi Biblia. Vegyes m. iratok. 1842. 2 frt. — IV. 1. Guarycodex. Buda. 1841 Ára 1 frt.
- RÉGI MAGYAR KÖLTÖK TÁRA.** (Corpus poetarum.) Szerkeszti Szilády Áron. I. kötet Codexbeli versmaradványok Ára 2 frt.
- II. kötet. XVI. századbeli magyar költők Ára 2 frt.
- III. kötet: Tinódi Sebestény összes művei 1881. Ára 2 frt.
- CODEX CUMANICUS** bibliothecae ad templum Divi Marci Venetiarum. Jegyzetekkel és glossariumokkal kiadta gróf Kun Géza. Nagy 8-rét. Ára 5 frt.
- UGOR FÜZETEK.** Adalékok az ugor nyelvek ismeretéhez és összehasonlításához. I. szám. Genetz A. Orosz-lapp nyelvmutatványok. 8-rét 60 kr.
- III. szám. Halász J. Svéd-lapp nyelvtan és olvasmányok 8-rét. Ára 60 kr. (Különnyomatok a «Nyelvtud. Közlemények»-ből).
- RÉGI MAGYAR NYELVÉSZEK** Erdősitől Tsétsiig. (Corpus Grammaticorum linguae Hungaricae veterum.) Kiadta Toldy Ferencz Ára 2 frt.
- REGULY ANTAL** HAGYOMÁNYAI. A Vogul föld és nép. Kidolgozta Hunfalvy Pál. Ára 2 frt.
- MAGYAR-UGOR ÖSSZEHASONLÍTÓ SZÓTÁR.** Irta Budenz József. Teljes Ára 5 frt.
- A MAGYAR IGEIDŐK** Irta Szarvas Gábor. Ára 1 frt.
- A HELYES MAGYARSÁG ELVEI.** Irta P. Thewrewk Emil. Ára 1 frt.
- A MAGYAR NYELVUJÍTÁS** óta divatba jött idegen és hibás szólások bírálata. Irta Imre Sándor. Ára 1 frt.
- KALEVALA.** A finneek nemzeti eposza. Fordította Barna Ferd. Ára 1 frt.
- SIMONYI ZS.** A magyar kötőszók, egyuttal az összetett mondat elmélete. (A mellérendelő kötőszók.) Jutalmazott pályamunka Ára 1 frt 20 kr.
- KAZANI-TATÁR NYELVTANULMÁNYOK.** Irta Sz. Bálint Gábor. I. füzet. Kazáni-tatár szövegek. 8-rét. 1875. 170 lap. II. füzet. Kazáni-tatár szótár 8-rét. 1876. 178 lap. III. füzet. Kazáni-tatár nyelvtan 8-rét 1877. Egy-egy füzetnek Ára 1 frt.
- ÉRTEKEZÉSEK A NYELV- ÉS SZÉPTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.** Kiadja a M. T. Akad. Az I. oszt. rendeletéből szerk. Gyulai Pál, osztálytitkár. I—VIII. köt. 1867—1880. Ára 20 frt 20 kr.
- IX. köt (1—5 szám) 1881. Ára 1 frt 30 kr.